

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Cestovní ruch jako jeden z nástrojů rozvoje venkova

Bc. Jakub Muška

**Diplomová práce
2015**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jakub Muška**
Osobní číslo: **E13563**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Urbanismus**
Název tématu: **Cestovní ruch jako jeden z nástrojů rozvoje venkova**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce bude zaměřena na zhodnocení potenciálu vybrané místní akční skupiny z hlediska cestovního ruchu, a to jednak strany nabídky, ale i strany poptávky s cílem vypracovat model spolupráce podnikatelů a jejich aktivit v zájmu zvýšení kvality společné nabídky a zvýšení konkurenceschopnosti území jako funkčního celku.

Osnova:

- Charakteristika vybrané místní akční skupiny a regionu, definování cestovního ruchu.
- Metodika práce a užití výzkumné metody.
- Analýza vybraných ukazatelů - obyvatelstvo, ekonomika, území.
- Zpracování návrhu modelu spolupráce.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FOTR, J., VACÍK, E., SOUČEK, I., ŠPAČEK, M., HÁJEK, S. Tvorba strategie a strategické plánování. Praha: Grada Publishing, 2012. 381 s. ISBN 9788024739854.

HUBER, A., Praxishandbuch Strategische Planung - Die neun Elemente des Erfolgs. Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2008. 265 s. ISBN 9783503106776.

MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA, L. Sociální kapitál a rozvoj regionu - příklad Kraje Vysočina. Praha: Grada Publishing, 2011. 224 s. ISBN 9788024740935.

RYGLOVÁ, K., BURIAN, M., VAJČNEROVÁ, I. Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi. Praha: Grada Publishing, 2011. 213 s. ISBN 9788074003363.

TAUER, V., ZEMÁNKOVÁ, H., ŠUBRTOVÁ, J. Získejte dotace z fondů EU. Brno: Computer Press, 2009. 160 s. ISBN 9788025126493.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce:

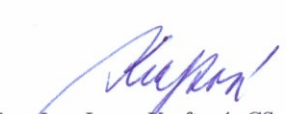
1. října 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 4. 2015

Bc. Jakub Muška

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce, doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za její ochotu, trpělivost, odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Dále bych rád poděkoval panu Martinu Písařovi z Místní akční skupiny Železnohorský region, z. s. za poskytnuté materiály a spolupráci při realizaci dotazníkových šetření. Nakonec bych rád poděkoval paní Ireně Rokosové ze Státního zemědělského intervenčního fondu za poskytnuté materiály pro analýzu Programu rozvoje venkova České republiky v programovém období 2007 - 2013.

ANOTACE

Práce je zaměřena zejména na zhodnocení potenciálu místní akční skupiny Železnohorský region z hlediska cestovního ruchu s cílem vypracovat model spolupráce podnikatelů, a to s využitím dotazníkových šetření, která jsou určena návštěvníkům tohoto regionu a podnikatelům v něm působících. Jsou zde definovány základní pojmy cestovního ruchu (jednotlivé druhy a formy, faktory ovlivňující cestovní ruch, základní a doplňkové služby cestovního ruchu) a jednotlivé formy venkovského cestovního ruchu. V práci je porovnána odlišná metodika pro vymezení venkovského prostoru v Evropské unii a České republice. Značná část práce je zaměřena na historický vývoj a současnou podporu rozvoje venkova na úrovni evropské, národní a regionální. Na evropské úrovni jsou vytyčeny základní legislativní principy pro rozvoj venkova, které lze aplikovat ve všech členských státech Evropské unie. Národní úroveň se zabývá analýzou Národního programu rozvoje venkova pro programové období 2007 - 2013 s důrazem na cestovní ruch a iniciativu LEADER. Na regionální úrovni jsou definovány předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu v místní akční skupině Železnohorský region včetně rozboru podpory rozvoje venkova.

KLÍČOVÁ SLOVA

Cestovní ruch, venkovský prostor, rozvoj venkova, místní akční skupina, LEADER, program rozvoje venkova, Železnohorský region

TITLE

The tourism as one of the tools for rural development

ANNOTATION

The aim of this thesis is to evaluate a potential of local action group in Železnohorský region. This evaluation will be done in terms of tourism to establish a cooperation model of entrepreneurs. In addition, given questionnaires that are available for tourists coming into the region as well as for entrepreneurs running their business in this area, will help to create this model. The basic concepts of tourism are defined, for example, types of tourism and its forms, factors influencing tourism, fundamental and supplementary services of tourism and, in addition, rural tourism. The thesis deals with the comparison of different methods defining a rural area in European Union as well as in the Czech Republic. A significant part of thesis focuses on historical development and contemporary support of rural development at the European, regional and national level. Regarding European level, fundamental legislative principles are established for rural development. Furthermore, these principles may be applicable in all states in European Union. Next, the national level deals with the analysis of National Rural Development Program 2007-2013 that focuses on tourism as well as on LEADER program. Lastly, the aim of regional level is to define tourism development of a local action group in Železnohorský region including the analysis of rural development support.

KEYWORDS

Tourism, rural area, rural development, local action group, LEADER, rural development program, Železnohorský region

OBSAH

ÚVOD	12
1 CESTOVNÍ RUCH A JEHO VYMEZENÍ.....	14
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY CESTOVNÍHO RUCHU.....	14
1.1.1 Definice, druhy a formy cestovního ruchu.....	14
1.1.2 Faktory ovlivňující cestovní ruch.....	15
1.1.3 Služby cestovního ruchu.....	16
1.2 CESTOVNÍ RUCH NA VENKOVĚ.....	18
1.2.1 Formy venkovského cestovního ruchu.....	19
1.2.2 Venkovský prostor.....	21
2 VENKOV A JEHO ROZVOJ JAKO PILÍŘ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE... 27	27
2.1 REFORMY SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY - HISTORIE A SOUČASNOST.....	27
2.2 PRVNÍ PILÍŘ - JEDNOTNÁ SPOLEČNÁ ORGANIZACE TRHU A PŘÍMÉ PLATBY.....	31
2.3 DRUHÝ PILÍŘ - ROZVOJ VENKOVA.....	32
2.3.1 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.....	34
2.3.2 Programy rozvoje venkova.....	34
2.3.3 Evropská síť pro rozvoj venkova.....	36
2.3.4 Celostátní síť pro venkov.....	37
2.3.5 Metoda LEADER jako základ rozvoje venkova v Evropské unii.....	38
2.3.6 Místní akční skupina jako klíčový prvek CLLD.....	42
3 ANALÝZA PROGRAMŮ ROZVOJE VENKOVA V ČESKÉ REPUBLICĚ	44
3.1 VÝVOJ PODPORY ROZVOJE VENKOVA V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	44
3.1.1 Vývoj podpory v období do roku 2006.....	44
3.1.2 Vývoj podpory v programovém období 2007 - 2013.....	46
3.1.3 Současná podoba podpory rozvoje venkova.....	51
3.2 POROVNÁNÍ NAVRHOVANÉ A SKUTEČNÉ PODPORY V RÁMCI PROGRAMŮ ROZVOJE VENKOVA V ČESKÉ REPUBLICĚ V LETECH 2007 - 2020.....	54
3.3 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA JAKO NÁSTROJ PODPORY CESTOVNÍHO RUCHU.....	55
3.4 ANALÝZA PODPORY V JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍCH OSY IV. LEADER.....	59
3.4.1 Podpora místních akčních skupin.....	59
3.4.2 Podpora realizace místní rozvojové strategie.....	60
3.4.3 Podpora realizace projektů spolupráce.....	63
4 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA ŽELEZNOHORSKÝ REGION.....	64
4.1 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ CESTOVNÍ RUCH V MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION.....	65
4.1.1 Lokalizační předpoklady.....	65
4.1.2 Realizační předpoklady.....	68
4.1.3 Selektivní předpoklady.....	69
4.2 ANALÝZA PODPORY ROZVOJE VENKOVA V MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION.....	71
4.2.1 Analýza Programu rozvoje venkova 2007 - 2013 v rámci MAS Železnohorský region.....	71
4.2.2 Rozbor Strategie CLLD pro MAS Železnohorský region v letech 2014 - 2020.....	74
4.3 MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION JAKO SOUČÁST NÁRODNÍ SÍTĚ MAS ČR.....	76
4.4 ANALÝZA SPOKOJENOSTI NÁVŠTĚVNÍKŮ V MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION.....	78
4.4.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	79
4.5 ANALÝZA PŘÍSTUPU REGIONÁLNÍCH PODNIKATELŮ K ČINNOSTI MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION.....	84
4.5.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	84
4.6 MODEL SPOLUPRÁCE PODNIKATELŮ.....	89
ZÁVĚR.....	93
POUŽITÁ LITERATURA	97
SEZNAM PŘÍLOH.....	104

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1. Charakteristika venkovských a městských oblastí v členských státech EU v roce 2010	26
Tabulka 2. MAS s nejvyšší alokací finančních prostředků v letech 2007 - 2013	59
Tabulka 3. MAS s nejnižší alokací finančních prostředků v letech 2007 - 2013	60
Tabulka 4. Analýza projektů spolupráce z opatření Realizace projektů spolupráce podle investičních záměrů	63
Tabulka 5. Půdní fond MAS Železnohorský region v roce 2013	66
Tabulka 6. Významné silnice a železnice na území MAS Železnohorský region	68
Tabulka 7. Regionální silnice a železnice na území Mas Železnohorský region	68
Tabulka 8. Počet hormadných ubytovacích zařízení na území MAS Železnohorský region v roce 2013	68
Tabulka 9. Sektorové a tematické rozložení členské základy MAS Železnohorský region v roce 2014	69
Tabulka 10. Klasifikace ekonomických činností podle NACE na území MAS Železnohorský region v roce 2013	71
Tabulka 11. Počet a podíl schválených a neschválených projektů v rámci jednotlivých fichí	72
Tabulka 12. Největší počet schválených projektů ve vybraných obcích MAS Železnohorský region	72
Tabulka 13. Maximální a minimální výše získaných finančních prostředků ve vybraných obcích MAS Železnohorský region	73
Tabulka 14. Celkový počet a podíl obcí v MAS Železnohorský region s přijatou dotací a bez dotace	73
Tabulka 15. Plánované projekty MAS Železnohorský region podle Strategie CLLD rozdělených do prioritních oblastí	76
Tabulka 16. Základní informace vyplývající z dotazníkových šetření pro návštěvníky a podnikatele v MAS Železnohorský region	90

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1. Rozmístění chat (červená) a chalup (zelená) v ČR.....	19
Obrázek 2. Vymezení venkovského a městského prostoru v ČR v roce 2009.....	22
Obrázek 3. Městské a venkovské regiony v EU v regionech LAU 2 v roce 2011.....	24
Obrázek 4. Význam venkovských a městských oblastí v EU v roce 2010.....	25
Obrázek 5. Vztah mezi základními dokumenty EU z oblasti politiky rozvoje venkova.....	33
Obrázek 6. Organizační struktura Celostátní sítě pro venkov (CSV).....	49
Obrázek 7. Struktura CLLD.....	52
Obrázek 8. Návrh a skutečná podpora z EU pro rozvoj venkova v letech 2007 až 2013 v ČR.....	54
Obrázek 9. Návrh podpory z EU pro rozvoj venkova v letech 2014 až 2020 v ČR.....	55
Obrázek 10. Celková výše podpory v okresech ČR z podopatření na podporu CR v letech 2007 - 2013.....	57
Obrázek 11. Průměrná výše podpory připadající na 1 žádost v okresech ČR z podopatření na podporu CR v letech 2007 - 2013.....	58
Obrázek 12. Celková výše podpory z opatření Realizace místní rozvojové strategie v okresech ČR v letech 2007 - 2013.....	61
Obrázek 13. Průměrná výše podpory připadající na 1 žádost z opatření Realizace místní rozvojové strategie v okresech ČR v letech 2007 - 2013.....	62
Obrázek 14. Počet projektů spolupráce mezi ČR a ostatními státy EU.....	63
Obrázek 15. Zeměpisná mapa MAS Železnohorský region.....	65
Obrázek 16. Administrativní členění MAS Železnohorský region v roce 2014.....	70
Obrázek 17. Metodika pro projednání Strategie CLLD.....	75
Obrázek 18. Členská základna Národní sítě MAS ČR k 15.10. 2014.....	77
Obrázek 19. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle jejich věku.....	79
Obrázek 20. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle okresu jejich bydliště.....	80
Obrázek 21. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle délky jejich pobytu.....	80
Obrázek 22. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle zaměření jejich pobytu.....	81
Obrázek 23. Procentní vyjádření kvality a úrovně vybraných služeb a infrastruktury na území MAS Železnohorský region.....	81
Obrázek 24. Průměrná spokojenost návštěvníků MAS Železnohorský region s kvalitou a úrovní služeb a infrastruktury v regionu.....	82
Obrázek 25. Procentní vyjádření toho, zda návštěvníci MAS Železnohorský region, kteří přijeli do regionu poprvé a vícekrát, jsou ochotni region znovu navštívit.....	83
Obrázek 26. Procentní zastoupení respondentů podle jejich oboru podnikání.....	85
Obrázek 27. Procentní vyjádření toho, jakým způsobem MAS Železnohorský region pomáhá jednotlivým podnikatelům v jejich podnikání.....	85
Obrázek 28. Procentní vyjádření toho, jakým způsobem by mohla MAS Železnohorský region pomoci jednotlivým podnikatelům v podnikání.....	86
Obrázek 29. Procentní vyjádření toho, jakým způsobem jednotliví podnikatelé přispívají k rozvoji MAS Železnohorský region.....	87
Obrázek 30. Procentní zastoupení vybraných nástrojů vhodných k propagaci MAS Železnohorský region.....	87
Obrázek 31. Procentní zastoupení jednotlivých překážek ovlivňujících podnikatelskou činnost na území MAS Železnohorský region.....	88
Obrázek 32. Vyhodnocení návratnosti dotazníků pro podnikatele v MAS Železnohorský region podle členů a nečlenů.....	89
Obrázek 33. Model spolupráce podnikatelského sektoru, obecní samosprávy a neziskových organizací.....	91

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

atd.	a tak dále
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
CR	cestovní ruch
CSV	Celostní síť pro venkov
č.	číslo
ČR	Česká republika
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ESF	Evropský sociální fond
ESIF (ESI)	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EUR	měnový kód společné evropské měny euro
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FS	Fond soudržnosti
GVA	hrubá přidaná hodnota
ha	hektar
IROP	Integrovaný regionální operační program
ISÚ	Integrovaná strategie území
Kč	měnová jednotka České republiky
km	kilometr
LAU	místní správní jednotka
MAS	Místní akční skupina
NACE	statistická klasifikace ekonomických činností
např.	například
NUTS	normalizovaná klasifikace územních celků
o.p.s.	obecně prospěšná společnost
o.s.	občanské sdružení
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
popř.	popřípadě
PRV	Program rozvoje venkova
resp.	respektive
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	jednotná platba na plochu

str.	strana
SZIF	Státní zemědělský a intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
tj.	to je, to jsou
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaně
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu
vč.	včetně
z.s.p.o.	zájmové sdružení právnických osob
ZAM	operační program Zaměstnanost
ŽP	operační program Životní prostředí

ÚVOD

V současné době, kdy v Evropské unii (dále jen EU) a tím i v České republice (dále jen ČR) roste pozornost směrem k venkovskému prostoru a jeho rozvoji, a současně se celá EU a její členské státy nachází na přelomu mezi dvěma programovými obdobími (2007 - 2013 a 2014 - 2020), nastává otázka, jaký vliv bude mít nové programové období na cestovní ruch (dále jen CR), který je chápán jako jeden z nástrojů pro rozvoj venkova.

Záměrem práce je především zhodnocení potenciálu místní akční skupiny (dále jen MAS) Železnohorský region z hlediska CR s cílem vypracovat model spolupráce podnikatelů, kteří působí na území MAS Železnohorský region, a jejich aktivit v zájmu zvýšení kvality společné nabídky a zvýšení konkurenceschopnosti MAS Železnohorský region jako funkčního celku. K vypracování tohoto modelu poslouží dotazníkové šetření, které je zaměřeno jednak na stranu nabídky CR (podnikatelé v regionu), ale i stranu poptávky CR (návštěvníci regionu).

V diplomové práci budou prověřeny čtyři hypotézy, které jsou založeny na těchto předpokladech:

- 1. Předpoklad rovnoměrnosti alokace finančních prostředků z Národního Programu rozvoje venkova (dále jen PRV) 2007 - 2013 v ČR bude přijat, pokud finanční prostředky alokované z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. LEADER, Opatření 1.1: Místní akční skupiny byly mezi jednotlivé MAS rozloženy tak, že jejich výše není vůči celostátnímu průměru vyšší nebo nižší o více než 50 procentních bodů.**
- 2. Předpoklad plošného rozložení alokace finančních prostředků z Národního PRV 2007-2013 v MAS Železnohorský region bude přijat, pokud finanční prostředky alokované z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. LEADER, Opatření 1.2: Realizace místní rozvojové strategie, jež byly využity na projekty realizované v MAS Železnohorský region, byly rozděleny minimálně do 70 % obcí.**
- 3. Předpoklad spokojenosti návštěvníků MAS Železnohorský region bude přijat, pokud více než 70 % návštěvníků MAS Železnohorský region v dotazníkovém šetření odpoví, že:**
 - a) průměrná kvalita poskytovaných služeb a úroveň infrastruktury v regionu je velmi dobrá nebo spíše dobrá,
 - b) je ochotno region znovu navštívit.

4. Předpoklad aktivního přístupu regionálních podnikatelů k činnosti MAS Železnohorský region bude přijat, pokud návratnost dotazníků, které byly rozeslány mezi podnikatele v MAS Železnohorský region, bude vyšší než 60 %, což by vypovídalo o aktivním přístupu regionálních podnikatelů k činnosti MAS Železnohorský region.

K prověření těchto hypotéz napomůže naplnění dílčích cílů, které jsou rozpracovány v jednotlivých kapitolách této práce, která je rozdělena na čtyři části. První část si klade za cíl vymezit základní pojmy v oblasti CR (tj. definice, jednotlivé formy a druhy CR, faktory ovlivňující CR a základní a doplňkové služby CR) a další pojmy vztahující se k venkovskému CR a k jednotlivým metodám, které vymezují venkovský prostor v celé EU a v ČR. Druhá část je zaměřena na pochopení vztahů v evropské legislativě zaměřené na rozvoj venkova, který je druhým pilířem společné zemědělské politiky (dále jen SZP). Tato část se také okrajově věnuje historii SZP a jejímu prvnímu pilíři (tj. přímé platby a jednotná společná organizace trhu). Třetí část práce je zaměřena na vývoj podpory rozvoje venkova v ČR až do současnosti s důrazem na analýzu Národního PRV v programovém období 2007 - 2013. Záměrem poslední části práce je aplikovat získané poznatky o CR a rozvoji venkova v ČR na území MAS Železnohorský region, zejména definovat význam tohoto regionu z pohledu CR a analyzovat podporu rozvoje venkova v něm. Dále je tato část práce zaměřena na vyhodnocení dotazníkového šetření podle předem stanovené metodiky s cílem vytvořit model spolupráce podnikatelů v MAS Železnohorský region.

Pro zpracování celé práce je využito především důvěryhodných internetových zdrojů a odborné literatury. K vymezení základních pojmů CR je využita autorova bakalářská práce s názvem „*Kongresová turistika: výzva pro města a hotelnictví*“ (dále jen „bakalářská práce“). Pro vypracování druhé části práce je využito značné množství evropských právních předpisů, jejichž seznam je pro úplnost uveden v příloze 1 a z důvodu jejich rozsáhlých názvů a přehlednosti jsou v textu práce využity pouze zkratky názvů těchto právních předpisů, jež jsou také uvedeny v příloze 1. K analýze Národního PRV pro programové období 2007 - 2013 jsou využita data poskytnutá v přehledné formě ze Státního zemědělského intervenčního fondu (dále jen SZIF) a pro prezentaci výsledků této analýzy jsou využity kartogramy. V závěrečném vyhodnocení dotazníkových šetření jsou výsledky zpracovány graficky.

1 CESTOVNÍ RUCH A JEHO VYMEZENÍ

Tato kapitola je zaměřena výhradně na vymezení základních pojmů CR. K těmto pojmům patří především jednotlivé druhy a specifické formy CR, faktory ovlivňující CR a základní i doplňkové služby, které jsou poskytovány návštěvníkům v rámci CR. Druhá část se věnuje k definování venkovského prostoru a jednotlivých forem venkovského CR.

1.1 Základní pojmy cestovního ruchu

K definování základních pojmů CR je využita autorova bakalářská práce, ve které se CR a jeho vymezením podrobněji zabývají částečně kapitoly č. 2 „*Vymezení cestovního ruchu*“ a č. 4 „*Služby pro kongresovou turistiku*“.

Na začátek je důležité zdůraznit, že CR je dynamické odvětví, které se rychle mění a vyvíjí. Z toho důvodu není možné přesně vymezit některé pojmy (např. druhy a formy CR, popř. faktory ovlivňující CR), protože každá odborná literatura se dívá na problematiku CR z jiného úhlu pohledu. [50]

Z těchto důvodů byla výše zmíněná bakalářská práce zpracována na základě prostudování různých publikací od různých autorů a to proto, aby vymezení základních pojmů CR bylo co nejobektivnější.

1.1.1 Definice, druhy a formy cestovního ruchu

V bakalářské práci je uvedeno, že existuje několik definic CR. K jedné z nich patří ta, kterou vymezila UNWTO¹ v roce 1991 na Mezinárodní konferenci o CR a turismu v kanadské Ottawě. CR je podle této definice vymezen jako „*Činnost osob cestujících do míst, kde pobývají mimo obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a pro obchodní účely, které nesouvisejí s výdělečnou činností v rámci navštíveného míst.*“ [50, 68]

Podle odborné literatury je CR tříděn do jednotlivých druhů a forem. Druhy CR se vymezují tím, že zohledňují průběh a způsob realizace CR v návaznosti na geografické, společenské a ekonomické podmínky. Formy CR především odpovídají nejširším potřebám jednotlivých účastníků CR, které lze dále rozlišit podle nejrůznějších specifických segmentů, jež uspokojují zvláštní potřeby jednotlivých účastníků CR. [50]

¹ UNWTO - specializovaná agentura se statutem Organizace spojených národů a vedoucí mezinárodní organizace v oblasti CR. Zahrnuje celkem 200 států a 350 subjektů ze soukromého sektoru. Cílem je podpořit vývoj zodpovědného, udržitelného a dostupného CR, a to především v zemích třetího světa.

Druhy CR jsou rozlišovány podle [57]:

1. místa realizace (vnitřní, národní, mezinárodní),
2. vztahu k platební bilanci (domácí, zahraniční - aktivní nebo pasivní, tranzitní),
3. způsobu financování (volný - komerční, vázaný - sociální),
4. délky pobytu (krátkodobý, dlouhodobý),
5. způsobu účasti a zabezpečení cesty (organizovaný, neorganizovaný),
6. počtu účastníků (individuální, kolektivní),
7. ročního období (sezónní, mimosezónní),
8. vlivu na životní prostředí (tvrdý, měkký).

K nejzákladnějším formám CR patří zejména rekreační, kulturně-poznávací, sportovně-turistický a léčebně-lázeňský CR. [57]

Podle specifických segmentů jsou formy CR rozděleny na [50]:

1. CR dětí a mládeže (rodiny s dětmi do 10 let, děti a mládež ve věku 10 - 19 let, mladí lidé od 20 do 29 let),
2. seniorský CR (mladí senioři ve věku 50 - 64 let, starší senioři ve věku 65 - 70 let, senioři veteráni ve věku 70 let a více),
3. kongresový, incentivní a veletržní CR,
4. lázeňský a městský CR,
5. venkovskou turistiku (agroturistika, ekoturismus, ekoagroturistika),
6. sportovní turistiku (pěší turistika, cykloturistika, sjezdové a běžkové lyžování, golfová turistika, hipoturistika, vodní turistika, adrenalinová turistika).

1.1.2 Faktory ovlivňující cestovní ruch

Použitá odborná literatura se shoduje na tom, že stejně jako každé hospodářské odvětví ekonomiky tak i CR je ovlivněn několika faktory. Na kvalitě těchto faktorů závisí ekonomický přínos CR pro danou destinaci a národního hospodářství. Ekonomickým přínosem CR se zabývá satelitní účet CR, který umožňuje detailní analýzu poptávky a nabídky CR. Satelitním účtem CR se podrobně zabývá Metodika satelitního účtu ČR², která je zpracována Českým statistickým úřadem. [50]

² www.czso.cz/documents/10180/23173189/metod_tsa.pdf/0210f0d0-778a-4229-84ac-442a415e3149?version=1.0

K faktorům ovlivňující CR patří [61]:

1. lokalizační předpoklady:
 - a) přírodní (reliéf, struktura přírodní atraktivity, vodstvo, fauna, flora atd.),
 - b) kulturně-historické (historické památky, lidové tradice, struktura státních institucí a místní samosprávy atd.);
2. realizační předpoklady:
 - a) dopravní (kvalita dopravní dostupnosti cílového místa),
 - b) materiálně-technické (kvalita poskytovaných služeb v cílovém místě);
3. selektivní předpoklady:
 - a) subjektivní (politické, administrativní, demografické, ekonomické),
 - b) objektivní (psychologické, marketingové).

1.1.3 Služby cestovního ruchu

K základním službám definovaných v rámci realizačních předpokladů CR patří ubytovací, stravovací a dopravní služby. [57]

Ubytovací služby zahrnují jednotlivá ubytovací zařízení a služby, které jsou v nich poskytovány. Kvalita ubytovacích zařízení a jejich služeb odráží význam CR v daném regionu. Rozsah služeb, které zákazníkovi poskytuje dané ubytovací zařízení, ukazuje tzv. systém klasifikačních tříd neboli „hvězdiček“. V současné době je v oblasti ubytovacích služeb rostoucí trend, který směřuje k provozování ubytovacích zařízení prostřednictvím mezinárodních hotelových řetězců. [50]

Ubytovací zařízení jsou z mezinárodního hlediska rozdělena do čtyř kategorií [18]:

1. hotely a obdobná zařízení:
 - a) hotely (hotely, motely, apartment hotely, hotel garni atd.),
 - b) obdobná ubytovací zařízení (penzion, ubytovací hostince);
2. specializovaná zařízení (léčebná zařízení, pracovní a prázdninové tábory, přenocování ve veřejných dopravních prostředcích, ubytování v konferenčních a školicích centrech);
3. jiná veřejná ubytovací zařízení:
 - a) prázdninová ubytovací zařízení (chatové osady, bungalovy, hotelové domy),
 - b) místa pro turistické kempování (ohrazené plochy umožňující pronájem pro stany, karavany a ubytovací automobily),

- c) jiná veřejná zařízení (hostely, turistické a dělnické ubytovny, studentské koleje, botely atd.);
- 4. ubytování v soukromí (chaty a chalupy, ubytování poskytované zdarma přáteli a příbuznými, pronajaté pokoje v rodinných domech, pronajaté bydlení od soukromníků nebo agentur, ostatní).

Stravovací služby jsou tvořeny gastronomickými zařízeními, vč. služeb, které jsou v rámci stravování poskytovány. Nejčastěji jsou provozovány spolu s ubytovacími zařízeními. V oblasti stravovacích zařízení v posledních letech nastává trend, který směřuje k rozvoji zařízení rychlého občerstvení, které negativně působí na regionální stravovací zařízení. Nelze zapomenout také na růst specializovaných zařízení, která se zaměřují např. na thajskou, čínskou, arabskou nebo indickou kuchyni. [50]

Stravovací zařízení se dělí do několika druhů, které se dále člení do kategorií podle převažujícího charakteru jejich činnosti [30]:

- 1. restaurace:
 - a) restaurace (restaurace, pohostinství, motoresty),
 - b) samoobslužné restaurace,
 - c) rychlé občerstvení (bufet, bistro, fast food, kiosky),
 - d) jídelní restaurační vozy;
- 2. bary:
 - a) denní bary (gril bar, pizzerie, snack bar, aperitiv bar, lobby bar),
 - b) noční kluby,
 - c) pivnice (pivnice, hostinec, výčep piva),
 - d) vinárny,
 - e) kavárny a espresso.

Dopravní služby a doprava všeobecně jsou základem pro CR, protože bez kvalitní, rychlé a bezpečné dopravy není možné přepravit účastníky CR (poptávka po CR) do regionů, které mají kvalitní předpoklady pro rozvoj CR (nabídka CR). K nejdůležitějším způsobům dopravy patří železniční, silniční, letecká, vodní a městská hromadná doprava (metro, tramvaje, trolejbusy, autobusy). K ostatním způsobům dopravy lze zařadit cyklistickou a horskou dopravu (visuté a kabinové lanovky, lyžařské vleky). [50]

K **doplňkovým službám CR** patří např. služby lázeňské, kongresové, směnářské, pojišťovací, celní, obchodní, cestovních kanceláří a agentur nebo turistických informačních center. [57]

1.2 Cestovní ruch na venkově

Přesné definování venkovského (rurálního) CR nebo venkovské turistiky není možné, protože každé území je svým způsobem specifické. Například podle Výkladového slovníku CR lze venkovský CR definovat jako „*souborné označení pro druh cestovního ruchu s vícedenním pobytem a s rekreačními aktivitami na venkově s ubytováním v soukromí nebo v menších hromadných ubytovacích zařízeních*“ [55, str. 309]. Obecně je pojem venkovská turistika součástí rekreačního CR, který je spojen s pobytem ve venkovském prostředí a snahou účastníků této formy CR pobývat v přírodě. Občas je pro tento pojem používán také výraz „zelená turistika“, který je nejvíce využíván v zahraniční literatuře. Venkovský CR není zaměřen pouze na přírodu a venkovské prostředí, ale také na společenský, kulturní, ekonomický a materiální potenciál venkova. [17]

Venkovský CR lze podle OECD³ chápat pozitivně z toho důvodu, že umožňuje [67]:

- udržení stávajících a vytváření nových pracovních míst,
- rozmanitost pracovních příležitostí, uplatnění žen,
- zachování služeb (např. obchod s potravinami, hospoda),
- podporu zemědělského a lesního hospodářství,
- ochranu přírody, tvorbu krajiny a zlepšení životního prostředí,
- rozvoj menších obcí, umění a řemesel,
- zajištění kulturního vyžití,
- záchranu historických staveb a území,
- průnik nových myšlenek a iniciativ do venkovské společnosti.

Na druhou stranu má venkovský CR i negativní dopady, jako např. [29]:

- vytváří pouze sezónní pracovní místa,
- vyžaduje dotace na rozvoj CR a veřejné služby,
- vede k cenové inflaci půdy a staveb,
- zvyšuje počet návštěvníků, vytváří pocit přelidnění a zvyšuje kriminalitu,
- přináší nové názory, které vedou ke změně dosavadního životního stylu místních,
- zvyšuje opotřebení krajiny, ovlivňuje místní biodiverzitu,
- vytváří nové potřeby rozvoje, které nemusí být v souladu s místní krajinou.

³ OECD - mezivládní organizace mezi její členy patří 34 ekonomicky nejrozvinutějších států světa, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. Cílem organizace je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů.

1.2.1 Formy venkovského cestovního ruchu

Venkovskou turistiku lze rozdělit z obecného hlediska na dvě části [17]:

1. dlouhodobé a opakující se pobyty (chalupaření a chataření),
2. krátkodobé a jednorázové pobyty (agroturismus, ekoturismus, ekoagroturismus).

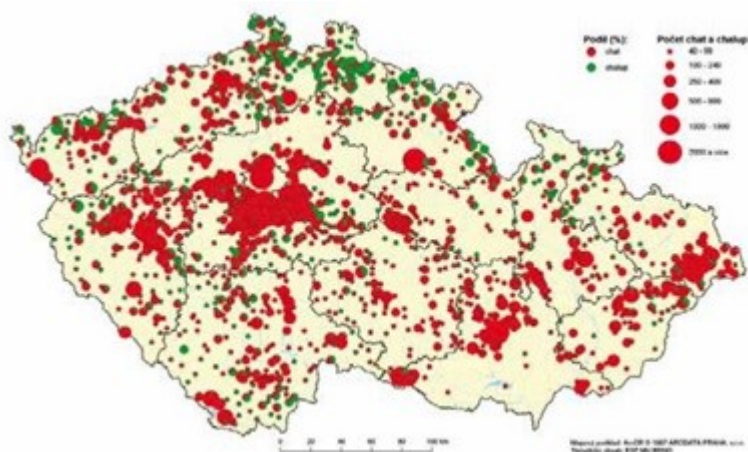
Chataření a jeho počátky spadají do první poloviny 20. století. Tyto počátky jsou spojeny s českým trampíngem a specifickou mentalitou členů tohoto uskupení. Chatu lze vnímat jako jednoduchou a malou stavbu v přírodě nebo mimo město, kterou si vlastník vlastnoručně postavil z recyklovaného nebo levného a různě dostupného materiálu. Charakteristické pro chatu je její originalita, protože každý stavitel-chatař má vlastní kreativitu. [59]

Chalupaření má svůj původ již v 19. století, kdy měšťané chtěli trávit svůj volný čas v přírodě. Největší rozmach této formy rekreace nastává po 2. světové válce z důvodu odsunem sudetských Němců z pohraničních oblastí, kdy po těchto obyvatelích zůstalo velké množství opuštěných usedlostí a rodinných domků. Tyto objekty byly zabírány a sloužily hlavně pro rekreaci městského obyvatelstva. Chalupu lze charakterizovat jako venkovský objekt, který může být i několik set let starý a byl původně zbudován jako hospodářské stavení k trvalému bydlení. [59]

Hlavním rozdílem mezi chatou a chalupou je spatřován v tom, že chaty byly budovány za účelem trávení volného času, seberealizace a uspokojení jejich majitelů. Naopak chalupy byly vybudovány za účelem hospodaření a trvalého bydlení. Z hlediska využití volného času je chatař považován za pasivnějšího, než je chalupář, protože se častěji věnuje odpočinku, výletům, sportům a také klade důraz na rodinné soukromí. V tomto důsledku nejsou u chatařů tolik rozvinuté sousedské vztahy jako u chalupářů. Naopak chalupář tráví svůj volný čas

aktivně (preferuje aktivity spojené s manuální činností, tj. péče o zahrádku a údržbu chalupy), často navazuje kontakty se sousedy. Lze také říci, že chalupaření bývá přijímáno pozitivněji než chataření, protože většinou nenarušuje vesnické a krajinné prostředí, uchovává stavební fond vesnice a zmírňuje úbytky

Obrázek 1. Rozmístění chat (červená) a chalup (zelená) v ČR

Zdroj: [20]

obyvatel vesnice. Důvodem je, že chaty jsou stavěny v přírodě v blízkosti lesů a luk, a chalupy v blízkosti obcí a jsou její součástí. [59]

Dalším důležitým faktorem, který specifikuje rozdíl mezi chatařením a chalupařením, je rozmístění chat a chalup na území ČR. Toto rozložení zobrazuje obrázek 1. Chaty se vyskytují zejména v zázemí velkých města (okolí Prahy, Plzně, Brna a Ostravy) a vodních ploch (Lipno). To je spojeno s tím, že chaty jsou budovány za účelem především rekreace. Naopak chalupy se koncentrují převážně v příhraničních oblastech (Krkonoše, Jizerské a Krušné hory), což je spojeno s historickými událostmi po 2. světové válce.

Ekoturismus je podle Výkladového slovníku CR definován jako „*Forma cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni využitím chráněných výtvorů přírody, přírodních rezervací, kulturních památek a akcí, národních parků, dalších přírodních atraktivit, souhrnně biosféry a antroposféry (člověkem modelované životní prostředí) tak, aby nebyly cestovním ruchem nadměrně narušovány*“ [55, str. 75]

Obecně lze říci, že ekoturismus je turistika, která je zaměřena na poznávání přírody a jejích přírodních krás tak, aby příroda nebyla CR narušována. Ekoturismus je možné také označit jako udržitelný CR, odpovědný CR nebo přírodně-orientovaný CR. Pro ekoturismus jsou typické aktivity, které mají relativně malý vliv na životní prostředí a ekosystém (např. pěší turistika, cykloturistika, pozorování ptactva, fotografování zvířat atd.). Podstatou ekoturistiky je sjednocení ochrany přírody, komunit a udržitelného cestování. [17, 55]

Účastníci ekoturistiky by se měli řídit šesti zásadami [63]:

- minimalizovat dopad CR na životní prostředí,
- zvýšit ekologické a kulturní povědomí a respekt účastníků CR,
- poskytovat pozitivní zkušenosti ve vztahu návštěvník a hostitel,
- zajišťovat přímé finanční výhody pro ochranu životního prostředí a přírody,
- poskytovat finanční výhody a zmocnění pro místní obyvatele,
- zvýšit povědomí venkovských hostitelů o politickém, ekologickém a sociálním klimatu.

Agroturistiku lze charakterizovat jako formu podnikání na fungující zemědělské farmě, která je zaměřená na zabavení návštěvníků. Cílem agroturistiky je přinášet zemědělcům dodatečný příjem. [66]

K hlavním náplním této formy venkovského CR patří [56]:

- aktivní odpočinek (pěší turistika, cykloturistika nebo jízda na koni),
- poznávání původních technik výroby potravin,

- poznávání alternativního způsobu života, tj. života na venkově v blízkém kontaktu s přírodou,
- přímá spoluúčast na zemědělských činnostech (např. chov zvířat, pěstování zeleniny).

Ekoagroturistika vychází z agroturistiky s tím, že je provozovaná na ekologických farmách, která vlastní certifikát ekologického zemědělství. Farma, která produkuje výrobky ekologického zemědělství, smí používat ochrannou známku BIO. Tyto produkty podléhají přísné kontrole. Hlavní podstatou ekoagroturistiky je to, že návštěvník se může seznámit s postupy při pěstování rostlin, při níž se nevyužívají žádná syntetická hnojiva a s přirozeným přístupem v chovu zvířat. [56]

V rámci agroturistiky a ekoagroturistiky si návštěvníci mohou dopřát např. [66]:

- vzdělávací aktivity (naučné stezky na farmě a okolí, poznávací vyjížďky, kurzy vaření, pěstování nebo ochutnávka vín),
- zábavu (dožínky, vinobraní, kulturní a kulinářské festivaly),
- venkovní vyžití (rybaření, lov, jízda na koni, poznávání přírody).

Majitelé farem mohou návštěvníkům venkovského CR v rámci agroturistiky a ekoagroturistiky přiblížit život na venkově např. [66]:

- ubytováním přímo na farmě,
- výlety s průvodcem do okolí,
- nabídka tradičního oblečení,
- prodej farmářských výrobků,
- prodej produktů, které si návštěvníci sami vyrobí nebo nasbírají.

1.2.2 Venkovský prostor

Venkovský prostor je tvořen velkým množstvím různě velkých obcí. Vymezení venkovského prostoru v ČR není jednoznačné, protože neexistuje jasné definování tohoto pojmu. Ani v české legislativě není venkovský pojem přesně definován. Zákon č. 128/2000, § 3 uvádí, že každá obec, která má méně než 3 000 obyvatel, je vesnicí. Ale ani tuto hranici nelze považovat za jednoznačné určení toho, že daná obec je vesnicí nebo městem. Důvodem je, že ČR je specifická charakterem osídlení, kompaktností zástavy sídel s velmi nízkým podílem rozvolněných forem osídlení. [19]

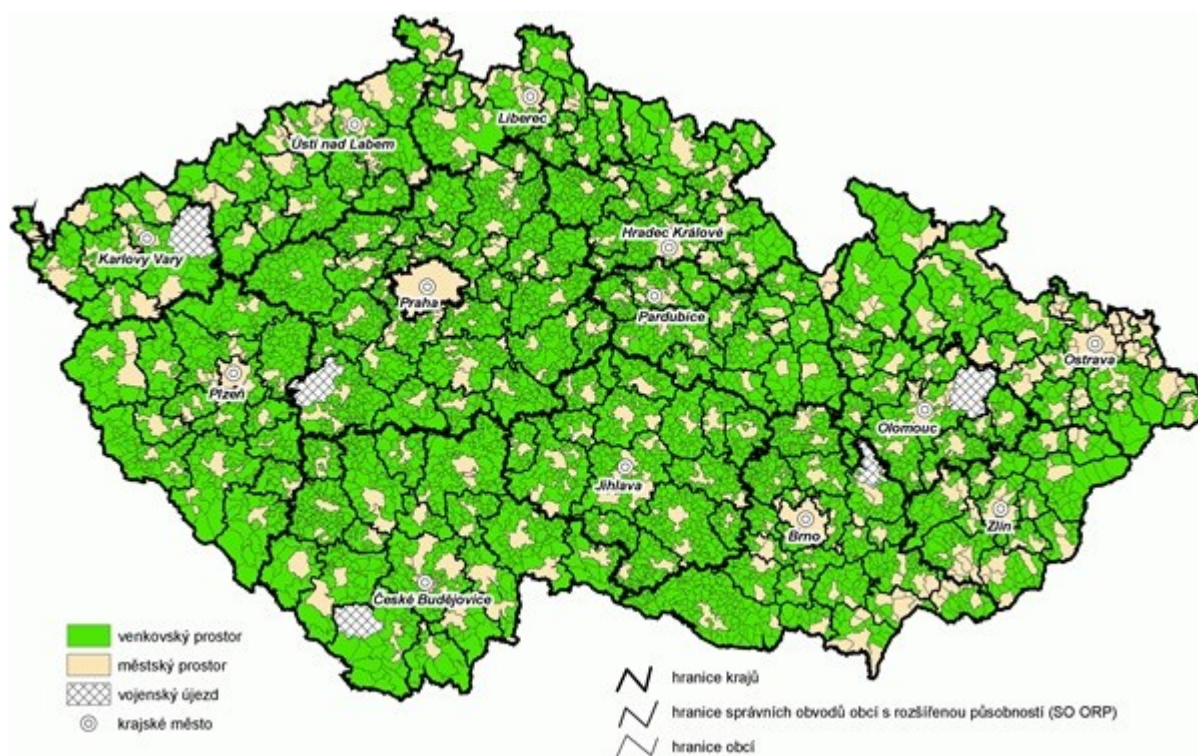
Ačkoliv Zákon č. 128/2000 uvádí, že obec je vesnicí, pokud má méně než 3 000 obyvatel, tak statistickou hranicí pro vymezení vesnických obcí je 2 000 obyvatel. Existují ale typické venkovské obce, které mají více obyvatel a podle statistické hranice venkovem nejsou.

Naopak jsou i obce, které mají statut města a mají méně obyvatel, než je uvedená statistická hranice. Podle statistického definování venkovského prostoru představují venkovské obce 89,8 % všech obcí, které se rozkládají na 73,6 % rozlohy ČR, a žije v nich 26,3 % obyvatel. [19]

Český statistický úřad využívá ke stanovení venkovského prostoru komparaci legislativního a statistického vymezení venkovských obcí. Na základě této komparace vznikla metodika pro stanovení venkovského prostoru, kdy venkovským prostorem jsou charakterizovány obce s velikostí do 2 000 obyvatel a obce s velikostí do 3 000 obyvatel, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel na km². [6]

Podle vymezení Českého statistického úřadu vznikl obrázek 2, kde jsou zobrazeny obce, které jsou venkovské (zelené) a městské (béžové).

Obrázek 2. Vymezení venkovského a městského prostoru v ČR v roce 2009

Zdroj: [6]

Základem pro stanovení venkovského prostoru může být také metodika OECD, která zahrnuje tři hlavní kroky [13]:

1. vymezení venkovských správních jednotek na lokální úrovni (LAU 2)⁴
 - venkovskou obcí je taková obec, která má hustota zalidnění nižší než 150 obyvatel na km²;

⁴ LAU 2 - místní správní jednotka, v ČR na úrovni obcí

2. klasifikace venkovského prostoru na regionální úrovni (NUTS 3)⁵ - venkovským prostorem je chápáno takové území, kde je podíl obyvatel žijících ve venkovských obcích vyšší než 15 %, pokud je podíl:
 - nižší než 15 % (převážně městský region),
 - mezi 15 - 50 % (střední venkovský region),
 - vyšší než 50 % (převážně venkovský region);
3. velikost městských center v regionu:
 - převážně venkovský prostor se stává středním venkovským regionem, pokud se v regionu nachází městské centrum s více než 200 000 obyvateli, což bude představovat alespoň 25 % obyvatel regionu,
 - střední venkovský prostor se stává převážně městským regionem, pokud se v regionu nachází městské centrum s více než 500 000 obyvateli, což bude představovat alespoň 25 % obyvatel regionu.

Nevýhodou metodiky OECD je, že některé malé obce (úroveň LAU 2) mohou být nesprávně klasifikovány, protože v jejich administrativních hranicích může být vysoká hustota zalidnění. Z toho důvodu budou klasifikovány jako městské i přesto, že mají velmi malý celkový počet obyvatel. Na druhou stranu mohou být některé rozlehlé obce klasifikovány jako venkovské kvůli své nízké hustotě obyvatelstva i přesto, že jejich počet obyvatel může být okolo 150 000. Dalším problémem této metodiky je, že existují velké rozdíly mezi regiony NUTS 3 v jednotlivých státech. [13]

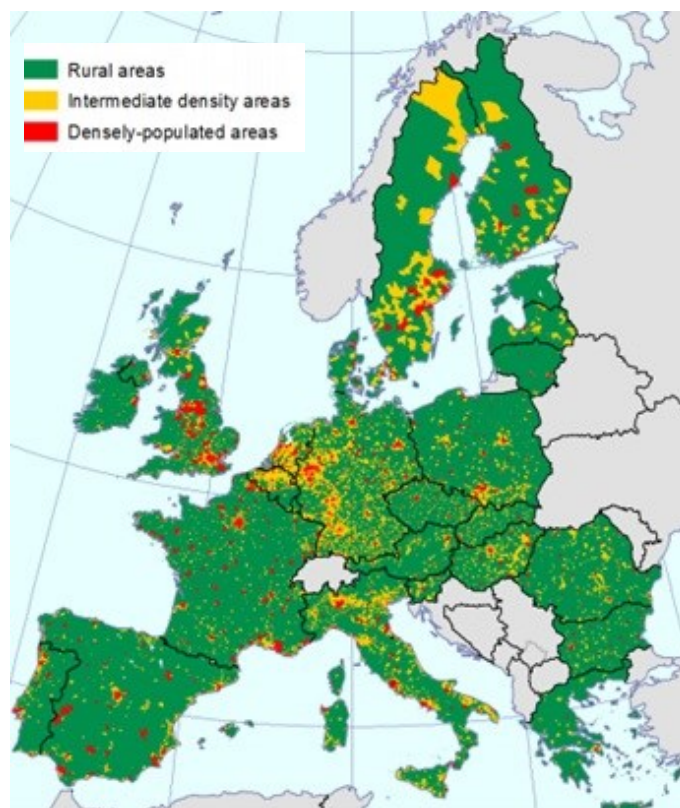
Tyto nedostatky byly důvodem toho, proč se Evropská komise dohodla v roce 2010 na nové typologii pro klasifikaci jednotlivých regionů, která vychází z dříve používané metody OECD. Hlavním cílem je získat konzistentní podklad pro určení venkovských a městských regionů. Metoda je založen na tzv. „populačním roštu“, který je složen z buněk o velikosti 1 km². Podstatou této metodologie je určení městských buněk, které jsou stanoveny hustotou zalidnění (vyšší než 300 obyvatel na km²) a počtem obyvatel (vyšší než 5 000 obyvatel). Pokud není splněna žádná z uvedených podmínek, je buňka považována za venkovskou. V případě, že více než 50 % obyvatel regionu žije ve venkovských buňkách, jedná se o převážně venkovský region. Za středně venkovské regiony jsou považovány regiony, v nichž ve venkovských buňkách žije mezi 20 - 50 % obyvatel regionu. Městskými regiony jsou chápány regiony, kde ve venkovských buňkách žije méně než 20 % obyvatel regionu. Velikost městských center je zohledňována v metodologii EU stejně jako v metodologii

⁵ NUTS 3 - normalizovaná klasifikace územních celků, v ČR na úrovni krajů

OECD. Nová metoda Evropské komise lze využít jak na regiony klasifikace NUTS 3 tak i na LAU 2. [7]

Právě obrázek 3 zobrazuje rozložení převážně venkovských (rural areas, predominantly rural), středně venkovských (intermediate density areas, intermediate) a městských regionů (densely-populated areas, predominantly urban) podle klasifikace LAU 2. Z obrázku 3 je zřejmé, že nejvíce prostoru zaujímají převážně venkovské regiony. Nejvíce městských regionů a středně venkovských regionů se nachází v západním Německu, Belgii a Nizozemsku. Dále z obrázku 3 vyplývá, že středně venkovské regiony se především nacházejí v okolí městských regionů (příměstské regiony) nebo se může jednat o větší obce roztroušené samostatně v převážně venkovských regionech, které se vyznačují menšími obcemi. Podrobnější význam jednotlivých oblastí zobrazuje obrázek 4, který ukazuje procentuální podíl tří základních oblastí z hlediska rozlohy (territory), obyvatelstva (population), hrubé přidané hodnoty (GVA)⁶ a zaměstnanosti (employment).

Obrázek 3. Městské a venkovské regiony v EU v regionech LAU 2 v roce 2011

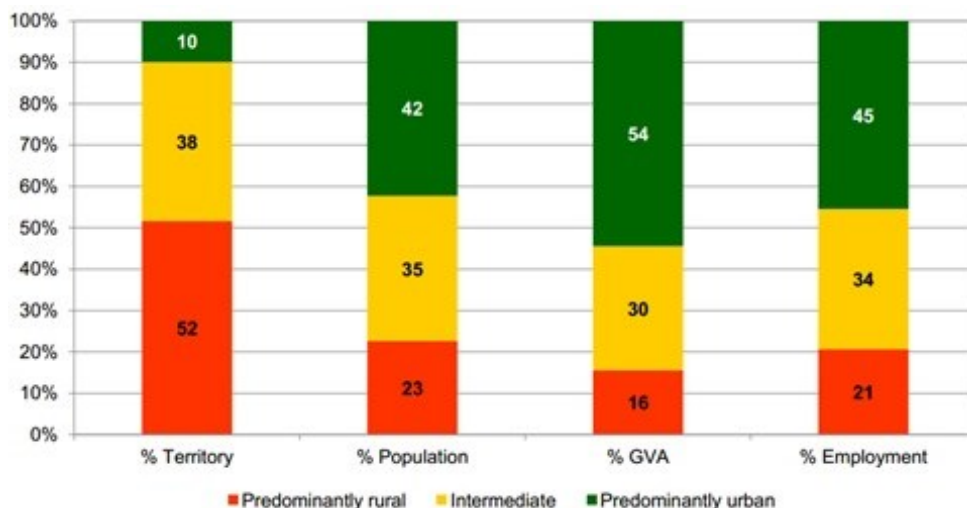

Zdroj: [7]

Z obrázku 4 vychází, že převážně venkovské regiony v EU zabírají 52 % rozlohy a pouze 10 % rozlohy připadá na převážně městské regiony. Co se týče populace, tak v převážně venkovských regionech žije pouze 23 % obyvatelstva, naopak v městských regionech žije až 42 % obyvatel. Z hlediska hrubé přidané hodnoty vyplývá, že 54 % hrubé přidané hodnoty se vytvoří v městských regionech a v převážně venkovských pouze 16 %. Zaměstnaní najde v převážně venkovských regionech pouze 21 % obyvatel a v městských regionech až 45 % obyvatel (lidé z venkova dojíždí za prací do měst). Středně venkovské regiony jsou ve všech sledovaných ukazatelích zastoupeny cca 35 %.

⁶ **Hrubá přidaná hodnota** (GVA - Gross value added) - hodnota veškerých nově vytvořených výrobků a služeb mínus hodnota veškerých výrobků a služeb spotřebovaných formou mezispotřeby.

Obrázek 4. Význam venkovských a městských oblastí v EU v roce 2010

Zdroj: [7]

To jak si stojí jednotlivé členské státy EU z hlediska venkovských a městských regionů zobrazuje tabulka 1. Nejvíce převážně venkovských oblastí mají Irsko (98,7 %), Estonsko (82,4 %), Finsko (82,3 %), Řecko (82,0 %) a Portugalsko (81,1 %). Středně venkovské oblasti se nejvíce rozkládají na území Kypru a Lucemburska (100 %) a to z toho důvodu, že se jedná o malé státy. U ostatních států jsou středně venkovské oblasti zastoupeny méně než 55 %. Městské oblasti jsou nejvíce zastoupeny na Maltě (100 %) a to z důvodu, že se jedná o malý ostrov, kde obyvatelé žijí převážně v hlavním městě. Z ostatních států jsou městské oblasti nejvíce v Nizozemsku (44,1 %), v Belgii (34,7 %) a ve Spojeném království (27,9 %).

Tabulka 1 také dále zobrazuje informace o obyvatelstvu, hrubé přidané hodnotě a zaměstnanosti podle definovaných oblastí v členských státech EU. Za zmínku stojí např. Spojené království, kde městské regiony se rozprostírají na 27,9 % země, ale žije v nich 73,5 % obyvatelstva a v převážně venkovských regionech žije pouze 2,9 % obyvatel a to jsou zastoupeny na 27,6 % rozlohy země. Tyto velké rozdíly jsou zaznamenány i u ukazatele hrubé přidané hodnoty a zaměstnanosti. Stejně rozdíly jako ve Spojeném království, ač nejsou tak zásadní, jsou také např. v Belgii nebo ve Španělsku.

Podle metodologie EU jsou hodnoty pro ČR podobné jako hodnoty, které jsou uvedeny výše v této kapitole a jsou stanoveny podle statistické metodologie.

Tabulka 1. Charakteristika venkovských a městských oblastí v členských státech EU v roce 2010

Country	Context 2 - Importance of rural areas - NUTS 3											
	% Territory			% Population			% GVA			% Employment		
	Rural	Intermediate	Urban	Rural	Intermediate	Urban	Rural	Intermediate	Urban	Rural	Intermediate	Urban
	2010											
Belgium	33.6	31.8	34.7	8.7	23.8	67.5	5.5	19.3	75.1	6.7	20.7	72.5
Bulgaria	53.6	45.2	1.2	38.5	45.0	16.5	24.5	35.4	40.2	32.5	42.0	25.5
Czech Republic	48.4	37.0	14.6	33.1	43.2	23.8	27.2	36.6	36.2	31.1	40.2	28.7
Denmark	51.3	47.5	1.2	29.5	48.9	21.5	24.9	43.9	31.3	27.1	45.5	27.3
Germany	38.5	50.3	11.1	16.5	42.2	41.4	13.8	36.9	49.3	15.2	40.3	44.5
Estonia	82.4	7.7	9.9	48.1	12.6	39.3	32.0	8.3	59.7	43.2	10.5	46.3
Ireland	98.7	-	1.3	73.0	-	27.0	57.8	-	42.2	66.3	-	33.7
Greece	82.0	12.1	5.7	42.8	10.6	46.7	34.2	8.8	56.9	41.4	10.2	48.4
Spain	29.4	50.7	19.9	7.4	33.5	59.1	6.5	30.9	62.4	7.0	31.9	61.1
France	53.6	38.5	7.9	29.9	35.2	35.0	22.7	29.9	47.3	27.7	32.3	40.0
Italy	45.2	41.9	13.0	20.3	43.1	36.5	n.a.	n.a.	n.a.	19.1	42.8	38.1
Cyprus	-	100.0	-	-	100.0	-	-	100.0	-	-	100.0	-
Latvia	62.8	21.1	16.2	37.9	13.3	48.7	22.6	10.3	66.9	36.2	13.3	50.5
Lithuania	64.7	20.4	14.9	43.1	31.3	25.5	30.2	31.3	38.5	39.9	31.5	28.6
Luxembourg	-	100.0	-	-	100.0	-	-	100.0	-	-	100.0	-
Hungary	66.3	33.1	0.6	46.9	35.9	17.2	34.1	28.0	37.9	39.3	28.9	31.8
Malta	-	-	100.0	-	-	100.0	-	-	100.0	-	-	100.0
Netherlands	2.1	53.8	44.1	0.6	27.2	72.2	0.7	25.0	74.3	0.6	25.0	74.3
Austria	79.2	11.9	8.9	44.8	20.7	34.4	35.3	24.0	40.6	39.6	24.2	36.2
Poland	51.2	39.5	9.3	36.0	35.7	28.3	26.0	32.3	41.6	33.5	33.4	33.1
Portugal	81.1	11.6	7.3	34.3	17.0	48.7	28.1	13.5	58.2	33.0	16.5	50.4
Romania	59.8	39.4	0.8	45.6	43.8	10.5	32.7	42.1	25.1	41.8	46.2	12.0
Slovenia	58.6	41.4	-	43.9	56.1	-	36.3	63.7	-	39.6	60.4	-
Slovakia	59.0	36.8	4.2	50.3	38.2	11.5	39.7	32.5	27.8	43.9	36.7	19.4
Finland	82.3	14.8	2.8	41.0	30.6	28.4	34.4	26.9	38.7	38.3	29.0	32.6
Sweden	44.0	54.4	1.5	16.4	62.0	21.6	14.7	55.7	29.7	15.5	59.1	25.4
United Kingdom	27.6	44.5	27.9	2.9	23.4	73.5	1.9	20.1	78.0	2.8	23.8	73.4

Zdroj: [7]

2 VENKOV A JEHO ROZVOJ JAKO PILÍŘ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE

Jednou ze základních politik EU je SZP, která tvoří základ evropské integrace již od 1958. Do dnešní podoby se SZP přetransformovala realizací několika reforem. Poslední reforma je spojena s novým programovým obdobím 2014 - 2020 a vychází ze strategie Evropa 2020. Právní základ SZP je zanesen ve Smlouvě o fungování EU⁷, článkách č. 38 - 44. [28]

Na tomto místě je patřičné zdůraznit, že SZP se v současné době nezabývá pouze zemědělstvím jako takovým (první pilíř SZP), ale v nemalé míře je zaměřena i na rozvoj venkova (druhý pilíř SZP). V programovém období 2014 - 2020 je na SZP vyhrazeno celkem 362,79 miliard EUR (v cenách z roku 2011), z toho do prvního pilíře je alokováno z rozpočtu SZP celkem 76,59 % finančních prostředků a do druhého pilíře celkem 23,41 % finančních prostředků. [9]

2.1 Reformy společné zemědělské politiky - historie a současnost

SZP začala psát svoji historii v roce 1958, kdy **Římská smlouva**⁸, článek č. 39 stanovil několik základních cílů SZP (v roce 2009 potvrzeny i Lisabonskou smlouvou⁹). Základním důvodem vzniku SZP bylo odstranění vnitřních intervenčních mechanismů jednotlivých zemí, které bylo podmínkou pro zahrnutí zemědělských produktů do volného pohybu zboží. Prvotními prioritami SZP byly podpora zvýšení produktivity v potravinářství, zajištění kvalitní životní úrovně zemědělců, stabilizace trhu s potravinami a zajištění dostupnosti dodávek potravin pro spotřebitele za rozumnou cenu. Tyto priority byly financovány prostřednictvím vysokých podpor pro zemědělce a podporou exportu. [8, 10, 28]

SZP byla oficiálně vytvořena v roce 1962 spolu s Evropským zemědělským orientačním a záručním fondem, který byl v roce 1964 rozdělen do dvou sekcí, tj. záruční (financovala výdaje plynoucí z provádění tržní a cenové politiky) a orientační (financovala výdaje v rámci strukturální politiky a politiky rozvoje venkova). Tento způsob financování SZP trval až do roku 2007. [27]

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>

⁸ **Římská smlouva** - zakládající smlouva Evropského hospodářského společenství, platná od 1. ledna 1958.

⁹ **Lisabonská smlouva** - smlouva, která reformuje instituce EU, platná od 1. ledna 2009.

K první reformě SZP patří **Mansholtův plán**¹⁰ z roku 1972, jehož cílem bylo především snížení počtu osob pracujících v zemědělství a zvýšení efektivity zemědělské produkce. Tento plán se setkal s velkou nevolí na půdě evropských institucí. Nakonec byly přijaty tři základní směrnice, které upravovaly modernizaci, odchody do důchodu a poradenství v oblasti zemědělství. [8]

Další reforma SZP přišla v roce 1984 v důsledku trvalé nadprodukce hlavních zemědělských komodit (zejména mléka a másla), kdy některé z nich byly s pomocí subvencí vyvezeny nebo uskladněny a zlikvidovány v rámci Evropského společenství¹¹. Situaci vyřešila **dohoda z Fontainebleau**, která zahrnovala určitá opatření na stabilizaci evropského zemědělství. Přebytek byl tedy řešen zvýšením příjmů a snížením výdajů SZP, zavedením kvót na produkci cukru, másla a mléka. [8, 10]

V roce 1988 byl přijat tzv. **Delorsův balík**¹², kterým byly zavedeny tzv. rozpočtové stabilizátory, jež měly stanovit maximální strop pro rozpočet SZP a pro jednotlivé podpory do oblasti zemědělství, upřednostňovány měly být především venkovské a méně rozvinuté regiony, byly stanoveny další kvóty. Cílem tohoto balíku bylo omezit nadprodukcí některých produktů a stabilizovat finanční náročnost SZP, která byla na hraně udržitelnosti. [8, 10]

Výraznější reforma SZP nastala v roce 1992 s příchodem **MacSharryho reformy**¹³, kdy došlo k přechodu od podpory produktů (prostřednictvím cen) k podpoře producentů (prostřednictvím přímých plateb) a k dalším opatřením, které měly zvýšit konkurenceschopnost evropského zemědělství na světových trzích. [10]

K průlomové reformě SZP došlo v roce 1999, kdy byla schválena **Agenda 2000**, která reagovala především na podepsání Amsterodamské smlouvy¹⁴ a několik dalších faktorů a událostí v EU (např. růst světové poptávky po potravinách, integrace ochrany životního prostředí do legislativy EU, rostoucí zájem spotřebitelů o kvalitu a bezpečnost potravin nebo zavedení evropské měny Euro). [8]

¹⁰ **Mansholtův plán** - pojmenován po Siccu Mansholtovi, evropskému komisaři pro zemědělství v letech 1958 - 1972.

¹¹ **Evropské společenství** - založeno 1. července 1967 a spojilo tři předchozí společenství (Evropské hospodářské společenství, Evropské společenství uhlí a oceli a Evropské společenství pro atomovou energii), od roku 1992 tvořilo jeden ze tří pilířů EU (založena Maastrichtskou smlouvou dne 1. listopadu 1993), zaniklo 1. ledna 2009 přijetím Lisabonské smlouvy.

¹² **Delorsův balík** - pojmenován po Jacquesovi Delorsovi, předsedovi Evropské komise v letech 1985 - 1995.

¹³ **MacSharryho reforma** - pojmenována po Rayi McSharrym, evropském komisaři pro zemědělství v letech 1989 - 1993.

¹⁴ **Amsterodamská smlouva** - smlouva, která reformuje instituce EU, způsoby hlasování, reformuje pilíře EU, platná od 1. května 1999.

Agenda 2000 obsahovala následující opatření [8]:

- snížení cenových podpor u některých zemědělských komodit,
- zajištění slušné životní úrovně zemědělců,
- podpora tržní orientace zemědělců a zemědělské produkce,
- větší důraz na nezávadnost a kvalitu potravin, vč. zájmu spotřebitelů na ochranu životního prostředí a lepší zacházení se zvířaty,
- začlenění ekologických cílů do SZP,
- péče o rozvoj venkova (vznik druhého pilíř SZP).

Nejdůležitější změnou SZP, kterou přinesla Agenda 2000, bylo rozdělení SZP na dva pilíře. První pilíř se zaměřuje na jednotnou společnou organizaci trhu a přímé platby, které jsou financovány Evropským zemědělským a záručním fondem. Druhý pilíř je zaměřen na rozvoj venkova a je financován Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (dále jen EZFRV). Tyto dva fondy vznikly z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu. Hlavní podstatou rozdělení SZP na dva pilíře bylo vytvořit spolehlivý a udržitelný rámec, který by zajišťoval budoucnost venkovských oblastí. Tento model SZP byl založen především na schopnosti poskytovat řadu veřejných služeb, které by překračovaly rámec produkce potravin, na schopnosti venkova vytvářet nové příjmy a pracovní místa a přitom zachovat nedotčenou kulturu a životní prostředí venkovských oblastí. [3, 64]

Základní podstata Agendy 2000 byla zachována v programovém období 2007 - 2013 a s některými změnami je zachována i v programovém období 2014 - 2020. [3]

V roce 2003 byl zhodnocen dosavadní vývoj Agendy 2000 tzv. **Fischlerovou zprávou**¹⁵, na základě které byla zpracována reforma SZP (**Mid-term Review**). Hlavní myšlenkou reformy bylo oddělení podpory od produkce, tj. zaměření na optimalizaci produkce než na její maximalizaci, což nahrazuje dosavadní složitý systém jednou platbou. Zavedena byla také integrovaná platba na farmu¹⁶, systém SAPS¹⁷, Cross-compliance¹⁸ nebo dynamická modulace¹⁹. [8]

¹⁵ **Fischlerova zpráva** - pojmenována po Franzu Fischlerovi, evropském komisaři pro zemědělství v letech 1995 - 2004.

¹⁶ **Integrovaná platba na farmu** - integrovala jednotlivé platby pro určité zemědělské komodity do jedné integrované platby, tzn., že zemědělec získává pouze jednu platbu.

¹⁷ **Systém SAPS** (jednotná platba na plochu) - umožňuje novým členským zemím EU využívat po vstupu do EU jednodušší systém plateb pro zemědělce, přičemž integrovaná platba je zavedena v následujících letech.

¹⁸ **Cross-compliance** - princip, kdy platby nezávisí na objemu produkce, ale na splnění požadovaných standardů.

¹⁹ **Dynamická modulace** - požadavek na každoroční přesun části plateb do fondů, které slouží k rozvoji venkova, netýká se zemědělců, jejichž podpora je nižší než 5 000 EUR ročně.

V roce 2005 bylo navrženo Evropskou komisí tzv. **technické zjednodušení SZP**, které představovalo snížení regulační zátěže a byrokracie pro zemědělce i správní orgány. Toto zjednodušení vedlo k tomu, že staré zemědělské právní předpisy byly rušeny a byly nahrazeny jedním a to Nařízením č. 1234/2007. Dále v rámci tzv. technického zjednodušení SZP došlo v letech 2006 - 2007 ke sjednocení různých druhů kvót do jedné kvóty. Byly zavedeny klouzavé akční plány, které měly integrovat projekty zaměřené na technické zjednodušení SZP. Dalším významným zjednodušením SZP bylo zřízení jednotné tržní organizace, která nahrazovala několik oddělených tržních řádů pro jednotlivé komodity. V letech 2006 - 2008 došlo k reformám společného trhu s cukrem, s ovocem a zeleninou a s vínem, které měly za cíl zjednodušit fungování těchto trhů. V oblasti rozvoje venkova byly zavedeny základní pravidla pro programové období 2007 - 2013. [8]

Evropská komise v roce 2007 uskutečnila sérii několika kroků ke kontrole stavu SZP, tzv. **Health check**. V závislosti na stanoviska Evropského parlamentu a Evropské rady vytvořila Evropská komise v květnu 2008 legislativní návrhy změn SZP. Postupným legislativním procesem došlo v listopadu 2008 k politické dohodě a následně mohl být tzv. Health check aplikován do praxe. [8]

K hlavním opatření této reformy patřilo zejména [8]:

- odstranění některých omezení, která jsou kladena na zemědělce,
- zrušení vynětí orné půdy z produkce,
- postupné navyšování mléčných kvót a jejich zrušení v roce 2015,
- změna tržní intervence v záchrannou síť,
- navýšení modulace, tj. umožnění převodu finančních prostředků do EZFRV a tím snížit prostředky pro přímé platby,
- oddělení podpory od produkce,
- rozšíření jednotné platby na plochu,
- pomoc odvětvím potýkající se se zvláštními problémy.

Efektivitu SZP a čerpání finančních prostředků z fondů SZP v programovém období 2014 - 2020 zvyšuje zavedení tzv. **flexibility mezi pilíři**, kterou upravuje Nařízení č. 1307/2013, článek č. 14. Je zde uvedeno, že členské státy EU se mohou do 31. prosince 2013 (pro rok 2014), resp. do 1. srpna 2014 (pro roky 2015 - 2019) rozhodnout, že uvolní až 15 % svého ročního vnitřního stropu na dodatečnou podporu rozvoje venkova. Přesouvání finančních prostředků je možné i z druhého pilíře do prvního pilíře. Toto přesouvání je možné na základě rozhodnutí každého členského státu EU k 31. prosinci 2013 (pro rok 2015),

resp. k 1. srpnu 2014 (pro roky 2016 - 2020) až do výše 15 % a v případě některých států do výše 25 %. Dále jsou zde specifikovány možnosti přezkumu jednotlivých rozhodnutí členských států do 1. srpna 2017. V případě přesunu z prvního do druhého pilíře pro rozpočtové roky 2018 a 2019 a z druhého do prvního pilíře pro rozpočtové roky 2019 a 2020. Je důležité poznamenat, že převod prostředků určených pro přímé platby na politiku rozvoje venkova je aplikován v omezené míře od roku 2003.

2.2 První pilíř - jednotná společná organizace trhu a přímé platby

Jednotná společná organizace trhu jako součást prvního pilíře SZP vznikla v roce 2007 v souvislosti s tzv. technickým zjednodušením SZP, kdy bylo 21 společných organizací trhu pro jednotlivé zemědělské komodity spojeno do jedné společné organizace pro všechny zemědělské produkty. V současné době je jednotná společná organizace trhu upravena Smlouvou o fungování EU, článkem č. 40, Nařízením č. 1308/2013 a Nařízením č. 1370/2013. Jednotná společná organizace trhu byla zřízena pro dosažení stanovených cílů SZP, které jsou uvedeny ve Smlouvě o fungování EU, článku č. 39. Skládá se z vnitřního (tj. ceny, opatření pro odbyt produktů, opatření na podporu produkce) a vnějšího rozměru (tj. dovozní a vývozní licence, řízení celních kvót, vývozní náhrady). [25]

K hlavním úkolům jednotné společné organizace trhu patří [25]:

- určit, na které zemědělské produkty se vztahuje režim podpory,
- popsat intervenční opatření na trhu (tj. lhůty, ceny, zásady),
- určit pravidla pro uvádění zemědělských produktů na trh, pro organizaci producentů, pro obchod se třetími zeměmi nebo pro hospodářskou soutěž.

Pro **přímé platby** bylo zásadní jejich oddělení od produkce na základě reformy v roce 2003. V současné době jsou právně upraveny v Nařízení č. 1307/2013, kde je v článku č. 1 uvedena definice, podle které jsou přímé platby platbami, které jsou poskytovány zemědělcům přímo v rámci režimů podpory, jež jsou uvedeny v Nařízení č. 1307/2013, Příloze I. Dále v Nařízení č. 1307/2013, článku č. 6 je uvedeno, že v Příloze II. jsou pro každý členský stát stanoveny vnitrostátní stropy pro přímé platby.

V programovém období 2014 - 2020 je systém změněn do takové podoby, kde je každá součást systému propojena s konkrétním cílem nebo funkcí, tzn., že jednotné platby zemědělským podnikům jsou nahrazeny systémem multifunkčních plateb. [65]

Tento systém se skládá ze sedmi částí, které jsou roztrženy do dvou složek [65]:

- povinná složka (základní platba na hektar, ekologická složka, dodatečná platba mladým zemědělcům),
- volitelná složka (redistributivní platba, dodatečná podpora příjmů v oblastech se zvláštními přírodními omezeními, podpora vázaná na produkci pro některé oblasti nebo druhy zemědělské činnosti, zjednodušený systém pro drobné zemědělce).

2.3 Druhý pilíř - rozvoj venkova

Politika rozvoje venkova jako druhý pilíř SZP se začal vyvíjet od roku 1999 v souvislosti s Agendou 2000. Do dnešní podoby se vyvinul v roce 2007 v souvislosti s programovým obdobím 2007 - 2013, kdy vznikl EZFRV, který je klíčem pro financování politiky rozvoje venkova.

V souvislosti s reformou SZP pro programové období 2014 - 2020 došlo k některým důležitým změnám v oblasti rozvoje venkova, které mají zvýšit kvalitu života, rozšířit spolupráci a inovaci a podpořit diverzifikaci hospodářství ve venkovských oblastech. V současné době je politika rozvoje venkova upravena především Smlouvou o fungování EU, články č. 38 - 44 a také Nařízením č. 1303/2013, Nařízením č. 1305/2013 a Nařízením č. 1306/2013. Pro zajištění hladkého přechodu právní úpravy SZP mezi minulým a současným programovým obdobím, bylo přijato Nařízení č. 1310/2013 a to z toho důvodu, že některá ustanovení vstoupila v platnost již v roce 2014 a některá o rok později. [26, 64]

Pro programové období 2014 - 2020 je v oblasti politiky rozvoje venkova důležitá vazba mezi základními dokumenty, evropskými fondy a prioritami. Tyto vazby zobrazuje obrázek 5.

Strategie Evropa 2020 je dlouhodobá strategie EU, jejímž cílem je inteligentní a udržitelný hospodářský růst podporující začlenění. Zaměřuje se na pět základních cílů v oblasti zaměstnanosti, inovací, vzdělávání, chudoby a klimatu. [12]

V souladu se Strategii Evropa 2020 byly pro oblast rozvoje venkova v programovém období 2014 - 2020 stanoveny tři dlouhodobé strategické cíle, které jsou uvedeny v Nařízení č. 1305/2013, článku č. 4, jedná se zejména o:

- podporu konkurenceschopnosti zemědělství,
- zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji,
- dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských hospodářství a komunit, vč. vytváření a udržení pracovních míst.

Obrázek 5. Vztah mezi základními dokumenty EU z oblasti politiky rozvoje venkova.

Strategie Evropa 2020	
Společný strategický rámec Zahrnuje EZFRV, EFRR, ESF, Fond soudržnosti a ENRF a odráží strategii Evropa 2020 prostřednictvím společných tematických cílů, na které se mají zaměřit klíčové akce každého z fondů	
Smlouva o partnerství Vnitrostátní dokument, který uvádí zamýšlený způsob použití fondů při plnění cílů EU 2020	
Politika pro rozvoj venkova: EZFRV	Jiné fondy ESI (EFRR, ESF, FS, ENRF) Inovace, životní prostředí a změna klimatu jako průřezové cíle
Šest priorit	
1. Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech	4. Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví
2. Zvýšení konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti a zlepšení životaschopnosti zemědělských podniků	5. Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, která je odolná vůči klimatu, v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví
3. Podpora organizace potravinového řetězce a řízení rizik v zemědělství	6. Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje venkovských oblastí
Program (programy) rozvoje venkova	

Zdroj: [12]

K dosažení dlouhodobých cílů dochází prostřednictvím šesti priorit EU v oblasti rozvoje venkova, které jsou definovány v Nařízení č. 1305/2013, článku č. 5 (viz také obrázek 5) a vycházejí ze Společného strategického rámce. [12]

Společný strategický rámec je upraven Nařízením č. 1303/2013, články č. 10 - 12 a jeho komplexní znění je uvedeno v Nařízení č. 1303/2013, Příloze I. Odráží principy Strategie Evropa 2020 pomocí tematických cílů (uvedeny v Nařízení č. 1303/2013, článku č. 9), které jsou realizovány prostřednictvím Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen ESIF). [12]

ESIF je souhrnný název pro Evropský fond regionálního rozvoje (dále jen EFRR), Evropský sociální fond (dále jen ESF), Fond soudržnosti (dále jen FS), EZFRV a Evropský námořní a rybářský fond (dále jen ENRF). Tyto fondy mají přispět k naplňování Strategie Evropa 2020. [12]

Pro aplikaci všech cílů a záměrů vycházejících z výše uvedených dokumentů na národní úrovni je důležitá Smlouva o partnerství neboli Dohoda o partnerství, která je upravena Nařízením č. 1303/2013, články č. 14 - 17. Jedná se o dokument, který musí zpracovat každý členský stát EU v rámci vyjednávání s Evropskou komisí ohledně podmínek pro čerpání finančních prostředků z ESIF. Podstatou této dohody je, aby členský stát EU podrobně vymezil a podložil, na co a jakým způsobem bude využívat ESIF. [12]

2.3.1 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Vznik EZFRV je výsledkem reformy SZP v letech 2003 - 2004. V tomto období byl kladen důraz na zavedení jednotného finančního a programového nástroje pro rozvoj venkova. EZFRV vznikl Nařízením č. 1290/2005 a funguje od začátku programového období 2007 - 2013. [14]

Nařízení č. 1290/2005 bylo zrušeno k 31. 12. 2013 a nahrazeno Nařízením č. 1306/2013, podle kterého poskytuje EZFRV finanční prostředky z rozpočtu EU pro financování PRV. Podle Nařízení č. 1306/2013, článku č. 5 je poskytování finančních prostředků založeno na sdíleném řízení, které spočívá v rozdělení pravomocí mezi Evropskou komisí a členské státy EU [33]. Nařízení č. 1306/2013, články č. 30 - 38 upravují především způsob financování PRV z EZFRV. Dále články č. 41 - 101 určují, jaké jsou důvody pro snížení či pozastavení měsíčních a průběžných plateb, jakým způsobem se provádí kontrola čerpaných finančních prostředků na jednotlivé projekty z PRV a jaké jsou důsledky a sankce neoprávněných čerpání finančních prostředků z EZFRV.

Nejdůležitějším nařízením, které se zabývá fungováním EZFRV je Nařízení č. 1305/2013, které podle článku č. 1 doplňuje Nařízení č. 1303/2013 ve své II. části, která se zabývá společnými ustanoveními použitelných na ESIF, kterých je EZFRV součástí.

Podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 1 financuje EZFRV jednotlivé PRV v členských státech EU v programovém období 2014 - 2020. K základním úkolům tohoto fondu patří podle Nařízení č. 1305/2013 článku č. 3 především podpora udržitelného rozvoje venkova a zemědělství.

2.3.2 Programy rozvoje venkova

První PRV byly zpracovávány pro programové období 2007 - 2013 a upraveny podle Nařízení č. 1698/2005. V příloze 2 jsou zobrazeny čtyři hlavní osy PRV na období 2007 - 2013, které byly dále rozpracovány na jednotlivá opatření a podopatření.

Principy z programového období 2007 - 2013 jsou převážně zachovány i pro následující programové období 2014 - 2020. Hlavní změnou je, že jednotlivé osy jsou nahrazeny šesti prioritami.

V současné době jsou PRV upraveny podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 6, ze kterého vyplývá, že EZFRV působí v členských státech EU prostřednictvím PRV, které provádějí strategii ke splnění priorit EU v oblasti rozvoje venkova, tzn., že podpora z EZFRV se čerpá pro dosažení cílů rozvoje venkova, kterých je dosahováno pomocí priorit EU.

Každý členský stát EU může předložit buď celostátní PRV, tj. pro celé své území, nebo soubor regionálních PRV. Ve výjimečných případech může členský stát EU předložit celostátní i regionální PRV, ale musí se zajistit jejich soulad. V Nařízení č. 1305/2013, článku č. 6 je uvedeno, že pokud členský stát EU vypracuje pouze regionální PRV, může zpracovat i celostátní rámec obsahující společné prvky regionálních PRV. Komplexní obsah celostátního rámce obsahuje Prováděcí nařízení č. 808/2014, Příloha I., Část 2.

Podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 7 může být PRV rozvinut na další tematické podprogramy, které se zabývají zvláštními potřebami. Tematické podprogramy mohou být rozpracovány na jednotlivá opatření a operace, které jsou uvedeny v Nařízení č. 1305/2013, Příloze IV.

Každé opatření PRV by podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 13 měl být naplánováno takovým způsobem, aby přispělo ke splnění některé priority EU v oblasti rozvoje venkova. Podrobně je každé opatření rozpracováno v člancích č. 14 - 39. Výše částek a míra podpory pro jednotlivá opatření uvádí Nařízení č. 1305/2013, Příloha II.

Obsah PRV je specifikován v Nařízení č. 1303/2013, článku č. 27, který určuje obecný obsah programů vytvářených z fondů ESIF a v Nařízení č. 1305/2013, článku č. 8, který stanovuje obsah specifický pro PRV. Komplexní obsah PRV obsahuje Prováděcí nařízení č. 808/2014, Příloha I., Část 1.

Schvalování PRV je podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 9 založeno na tom, že členské státy EU předloží Evropské komisi návrh PRV, který Evropská komise schvaluje prostřednictvím prováděcího aktu. Evropská komise posoudí, zda je PRV v souladu s Nařízením č. 1303/2013 a s Nařízením č. 1305/2013. Dále posoudí příspěví PRV k vybraným tematickým cílům a k prioritám EU. PRV musí být také v souladu s Dohodou o partnerství s přihlédnutím k příslušným doporučením pro dané země. Podrobný obecný postup přijímání jakéhokoliv programu je uveden v Nařízení č. 1303/2013, článku č. 29. Jakéhokoliv změny programů musí být v souladu s Nařízením č. 1303/2013, článku č. 30.

Nařízení č. 1305/2013 také stanovuje, jaké jsou úkoly Evropské komise (článek č. 64) a úkoly členských států EU (článek č. 65). Každý členský stát musí pro každý PRV určit:

- řídicí orgán (upravuje Nařízení č. 1305/2013, článek č. 66 a Prováděcí nařízení č. 808/2014, Příloha III. Část 1.),
- akreditovanou platební agenturu (upravuje Nařízení č. 1306/2013, článek č. 7),
- certifikační subjekt (upravuje Nařízení č. 1306/2013, článek č. 9).

2.3.3 Evropská síť pro rozvoj venkova

Evropská síť pro rozvoj venkova byla založena Evropskou komisí a Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova v roce 2008. Hlavním cílem zřízení Evropské sítě pro rozvoj venkova bylo pomoci členským státům EU efektivně realizovat PRV. [11]

Evropská síť pro rozvoj venkova byla legislativně upravena nejprve Nařízením č. 1698/2005. V současné době je upravena Nařízením č. 1305/2013, článkem č. 52, kde jsou uvedeny základní cíle a úkoly Evropské sítě pro rozvoj venkova.

K hlavním cílům patří:

- zvýšit zapojení všech zúčastněných subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví a rozvoje venkova do provádění politiky rozvoje venkova,
- zvyšovat kvalitu PRV,
- informovat veřejnost o přínosech PRV,
- podporovat hodnocení PRV.

Mezi hlavní úkoly lze zařadit:

- shromažďování, analyzování a šíření informací o opatřeních v oblasti rozvoje venkova,
- poskytování podpory v souvislosti s hodnotícími procesy a shromažďování a spravování údajů,
- shromažďování, upevňování a šíření osvědčených postupů v oblasti rozvoje venkova,
- zřizování a provozování tematických skupin a workshopů, podporování provádění, monitorování a další rozvoj politiky rozvoje venkova,
- poskytování informací o vývoji ve venkovských oblastech v EU a ve třetích zemích,
- pořádání setkání a seminářů pro subjekty, které se aktivně podílejí na rozvoji venkova,
- podporování vnitrostátních sítí a iniciativy pro nadnárodní spolupráci v oblasti rozvoje venkova se sítěmi ve třetích zemích,
- spolupráci s MAS.

Podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 52 přijala Evropská komise prováděcí akt stanovující organizační strukturu a způsob fungování Evropské sítě pro rozvoj venkova. Jedná se o Prováděcí rozhodnutí č. 2014/825/EU.

2.3.4 Celostátní síť pro venkov

Poprvé byla Celostátní síť pro venkov zřízena v roce 2008 v návaznosti na Nařízení č. 1698/2005, článek č. 68 a v souladu s Nařízením Komise č. 1974/2006. V současné době je Celostátní síť pro venkov upravena Nařízením č. 1305/2005, článkem č. 54 a Prováděcím nařízením č. 808/2014, článkem č. 12.

Nařízení č. 1305/2005 definuje, že Celostátní síť pro venkov seskupuje organizace a správní orgány, které se podílejí na rozvoji venkova.

Podle Nařízení č. 1305/2005 se podpora z EZFRV může použít na struktury potřebné pro provoz Celostátní sítě pro venkov a na přípravu a provádění akčního plánu.

Akční plán je důležitým nástrojem pro fungování Celostátní sítě pro venkov a programovým dokumentem, který vymezuje její cíle, nástroje, kterými budou dané cíle prováděny, vnitřní mechanismy, organizační a finanční možnosti a členství v Celostátní síti pro venkov. [37]

Nařízení č. 1305/2005 stanovuje cíle Celostátní sítě pro venkov, ke kterým patří:

- zvýšit zapojení zúčastněných stran do provádění politiky rozvoje venkova,
- zvýšit kvalitu provádění PRV,
- informovat širší veřejnost a potenciální příjemce o politice rozvoje venkov a o možnostech financování,
- podpořit inovace v zemědělství, produkci potravin, lesnictví a venkovských oblastech.

Na základě Nařízení č. 1305/2013, bylo Evropskou komisí zpracováno Prováděcí nařízení č. 808/2014, kde je v článku č. 12 uvedeno, že:

1. členské státy EU zajistí:
 - a) zřízení a provoz Celostátní sítě pro venkov,
 - b) zahájení akčního plánu Celostátní sítě pro venkov nejpozději 12 měsíců poté, co Evropská komise schválí PRV nebo zvláštní program týkající se zřízení a provozu Celostátní sítě pro venkov;
2. struktura potřebná pro provozování Celostátní sítě pro venkov bude vytvořena:
 - a) v rámci příslušných celostátních nebo regionálních orgánů,
 - b) externě výběrem prostřednictvím výběrových řízení,
 - c) kombinací obojího.

2.3.5 Metoda LEADER jako základ rozvoje venkova v Evropské unii

Princip metody LEADER²⁰ je v EU uplatňován od roku 1991, kdy byly postupně realizovány iniciativy LEADER I. (1991 - 1995), LEADER II. (1996 - 1999), LEADER+ (2000 - 2006) a LEADER 2007 - 2013. Princip metody LEADER je využit i v programovém období 2014 - 2020. [41]

LEADER I.

LEADER I. byl zaměřen především na vytváření sítí schopností jako regionálního rozvojového nástroje a byl považován za zdroj informací pro MAS. Cílem iniciativy bylo optimalizovat pohyb informačních toků a zajistit dostupnost informací co největšímu počtu lidí. Úspěchem bylo, že celá řada venkovských oblastí se dostala z izolace. Nevýhodou bylo to, že program formálně napomohl mezinárodní spolupráci. Ke konci programového období byl proveden průzkum, který ukázal, že jedna ze čtyř MAS spontánně navazuje kontakty s partnery a zapojuje se do některé z forem spolupráce, např. výměna zkušeností, přenos informací, společné akce atd. [4]

LEADER II.

Výsledky daného průzkumu byly využity k tomu, že Evropská komise věnovala téměř 140 milionů EUR na projekty mezinárodní spolupráce, které se staly základem programu LEADER II. Na základě zkušeností z LEADER I. byl zaveden mechanismus, který umožňoval MAS, aby jednotlivé projekty byly před zavedením do praxe řádně připraveny. Největší rozvoj mezinárodní spolupráce na projektech byl zaznamenán až ke konci programového období, tj. v letech 1998 - 1999. Podstatou byly hlavně tzv. přenositelné inovační projekty, které přinášely nové přístupy k rozvoji venkova, výměnu zkušeností a projekty mezinárodní spolupráce. Nevýhodou tohoto programu bylo, že jeho rozběh byl velmi pomalý a to z důvodu, že docházelo ke zpoždění výběru příjemců dotací a nepodporoval veškeré venkovské oblasti. Podstatnou výhodou bylo vytvoření nových pracovních míst a posílení kulturní identity venkova. [4]

LEADER+

Největší změna v iniciativě LEADER nastala s příchodem programu LEADER+. Výhodou bylo, že do programu byly zahrnuty veškeré venkovské oblasti. Podstatou tohoto programu bylo rozdělování zdrojů do nejpotřebnějších lokalit s cílem dosažení maximálního účinku,

²⁰ **LEADER** - francouzská zkratka pro „Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale“, to lze v překladu vyjádřit jako „Propojení rozvojových aktivit a venkovské ekonomiky“.

tn., že byly přidělovány omezenému množství venkovských oblastí. Přidělování zdrojů probíhalo na základě výběrové procedury, kterou zajišťovali členské země EU. Zásady pro iniciativu LEADER+ upravovala Směrnice Evropské komise pro členské země EU ze dne 14. dubna 2000²¹. [4]

Směrnice obsahovala základní kontext, ze kterého iniciativa LEADER+ vychází, její základní cíle, mechanismy a opatření, kdo mohl být příjemcem dotací, na jaké aktivity mohly být použity finanční prostředky, jakým způsobem mělo dojít k implementaci projektů, následnému monitoringu, kontrole a konečnému hodnocení, způsob financování a časový rámec. [4]

Cílem bylo, aby se všichni, kdo působí na venkově, zamysleli nad dlouhodobým potenciálem svých venkovských oblastí, snažili se zavádět integrované a kvalitní strategie pro trvale udržitelný rozvoj, vyzkoušeli nové způsoby podpory přírodního a kulturního dědictví, upevnili ekonomické prostředí a podporovali tvorbu pracovních míst a zlepšili organizační schopnosti venkovské komunity. [4]

Zdroje z programu LEADER+ bylo možné využít ve třech základních aktivitách [4]:

1. strategie integrovaného území rozvoje venkova pilotního charakteru,
2. podpora spolupráce mezi venkovskými územími,
3. zřizování sítí.

LEADER 2007 - 2013

Na rozdíl od předchozích iniciativ, které byly založeny na tom, že členské státy EU a jednotlivé regiony měly samostatné programy LEADER, které byly financovány zdroji vyčleněných na úrovni EU, iniciativa LEADER 2007 - 2013 byla integrována do celkové politiky EU v oblasti rozvoje venkova. Toto zařazení do hlavního proudu znamenalo, že program LEADER byl jednou z os rozvoje venkova a jeho financování bylo uskutečněno z tzv. finančních obálek, které obdržel každý členský stát EU prostřednictvím EZFRV. [16]

Nařízení Rady č. 1290/2005 určovalo obecná pravidla pro podporu rozvoje venkova v EU a definovalo cíle politiky rozvoje a úkoly EZFRV, které bylo rozděleny do čtyř základních os, kdy Osa IV. zahrnuje podporu prostřednictvím iniciativy LEADER (dále jen „Osa IV.“).

Podstatou nové podoby programu rozvoje venkova v období 2007 - 2013, kam se nově integroval program LEADER, byl strategický přístup, kdy každý členský stát vypracoval národní strategický plán, který musel být v souladu se strategickými směry přijatými EU

²¹ www.agris.cz/clanek/128514

a musel být předložen Evropské komisi. Aplikace národních strategických plánů probíhala pomocí PRV. [14]

Podle Nařízení č. 1698/2005, článku č. 61 musela metoda LEADER zahrnovat tyto prvky:

- strategii místního rozvoje podle jednotlivých oblastí, které byly určeny pro řádně vymezená subregionální venkovská území,
- partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni (tj. MAS),
- přístup zdola spojený s tím, že rozhodovací pravomoc týkající se vypracování a provádění strategií místního rozvoje náleželo MAS,
- víceodvětvové navrhování a provádění strategie založené na součinnosti mezi subjekty a projekty z různých odvětví místního hospodářství,
- uplatňování inovačních přístupů,
- provádění projektů spolupráce,
- vytváření sítí místních partnerství.

Podpora poskytnutá v rámci Osy IV. byla podle Nařízení č. 1698/2005, článku č. 63 určena zejména k:

- provádění strategií místního rozvoje za účelem plnění cílů z os I., II. a III.,
- provádění projektů spolupráce zahrnujících cíle podle strategie místního rozvoje,
- provozování MAS, získávání dovedností a oživení daného území.

LEADER 2014 - 2020 (Komunitně vedený místní rozvoj)

V novém programovém období 2014 - 2020 dochází k dalšímu významnému kroku v rozvoji iniciativy LEADER, která je prováděna prostřednictvím Komunitně vedeného místního rozvoje (dále jen CLLD)²².

CLLD je nově zavedený pojem pro programové období 2014 - 2020, který byl doporučen Stanoviskem Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 21. září 2011, k tématu LEADER jako nástroj pro místní rozvoj²³.

Podle Stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výbor je CLLD výsledkem implementace iniciativy LEADER do dalších fondů EU zaměřených na oblast rozvoje venkova, tzn., že v novém programovém období 2014 - 2020 nebude iniciativa LEADER financována pouze z EZFRV, ale i z ostatní ESIF. Evropský hospodářský a sociální výbor také navrhuje transformovat metodu LEADER pro využití v městských aglomeracích a v příměstských oblastech, ale odděleně od venkovského prostoru a to z důvodu,

²² **CLLD** - anglická zkratka pro Komunitně vedený místní rozvoj (Community-led Local Development)

²³ <http://www.mas.orlicko.cz/Prezentace/Dokumenty/0514822dbe6de5.pdf>

aby postupně docházelo ke snižování rozdílů mezi rozvojem venkovského a městského prostoru. Evropský hospodářský a sociální výbor doporučuje propojit programy z jednotlivých ESIF s principy metody LEADER, tak aby došlo ke zvýšení celkové přidané hodnoty.

Ke zmíněným programům se řadí [15]:

- iniciativa URBAN (partnerství pro městské oblasti) - financováno z EFRR,
- iniciativa EQUAL (partnerství pro městské oblasti) - financováno z ESF,
- iniciativa LEADER (partnerství pro venkovské oblasti) - financováno z EZFRV,
- iniciativa FLAG (partnerství pro rybářské oblasti) - financováno z ENRF.

Cílem vzniku CLLD je zjednodušení implementace CLLD pro konečné příjemce. Prostředkem zjednodušení je vytvoření jednotné metodologie pro CLLD, kterou bude možno uplatnit na všechny ESIF, ze kterých bude podpora konzistentní a koordinovaná. CLLD se zaměřuje na určitou oblast, pro kterou je zpracována strategie pro CLLD, v jejímž rámci mohou být jednotlivé projekty financovány z různých ESIF, což vytváří vazby mezi městským, venkovským a rybářským prostorem. [15]

V současné době je CLLD upraven Nařízením č. 1303/2013, články č. 32 - 35 a Nařízením č. 1305/2013, články č. 42 - 44.

Podle Nařízení č. 1303/2013, článku č. 32 je CLLD podporován povinně z EZFRV a může být také podporován z EFRR, ESF nebo ENRF. Tato podpora je jednotná a koordinovaná mezi jednotlivými fondy, protože je koordinována posilováním kapacit, výběru, schvalování a financování strategií CLLD.

CLLD lze podle Nařízení č. 1303/2013, článku č. 32 charakterizovat takto:

- zaměřuje se na konkrétní subregionální oblasti a je veden MAS,
- uskutečňuje se na základě integrovaných a víceodvětvových strategií CLLD zaměřených na dotyčnou oblast,
- je koncipován s ohledem na místní potřeby, místní potenciál a vytváření sítí,
- zahrnuje inovativní prvky v místních souvislostech.

Hlavními cíli CLLD jsou především [15]:

- propagování komunitního vlastnictví s cílem zvýšit efektivitu politik EU,
- budování kapacit daných komunit a podněcování inovací, podnikání a jednotlivých změn tak, že dojde k odhalování a rozvoji nevyčerpaného potenciálu dané komunity a oblasti,

- prostřednictvím místních komunit napomáhat víceúrovňové správě k plnému zapojení do procesu implementace cílů EU v daných oblastech,
- podpora místních komunit v rozvíjení integrovaného přístupu²⁴, pokud je potřeba reagovat na územní a místní problémy.

Strategie CLLD je vymezena v Nařízení č. 1303/2013, článku č. 33, podle kterého základní kritéria pro výběr strategií CLLD stanoví členské státy EU. Konkrétní strategii CLLD vybírá a schvaluje komise, kterou pro tento účel zřídí odpovědný řídicí orgán. První strategie CLLD dokončí členské státy EU do dvou let ode dne schválení Dohody o partnerství, další strategie CLLD lze vybírat až do konce roku 2017. V Dohodě o partnerství stanoví členské státy EU, z jakých fondů chtějí CLLD podporovat. V rozhodnutí o schválení strategie CLLD jsou stanoveny částky, které budou přiděleny z jednotlivých fondů. Jednotlivé strategie CLLD musí být vytvořeny pro oblasti s počtem obyvatel v rozmezí od 10 000 do 150 000, tj. pro oblasti MAS.

Dále Nařízení č. 1303/2013, článek č. 35 stanovuje finanční podporu CLLD z jednotlivých fondů.

2.3.6 Místní akční skupina jako klíčový prvek CLLD

MAS je společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromých podnikatelů a veřejné správy, které je nezávislé na politickém rozhodování. Cílem MAS je spolupracovat na rozvoji venkova a zemědělství, získávat finanční prostředky z dotačních programů na národní a evropské úrovni a zlepšovat kvalitu života a životního prostředí na venkově. [51]

V současné době jsou MAS upraveny Nařízením č. 1303/2013, článkem č. 34 a Nařízením č. 1305/2013, článkem č. 42.

Z Nařízení č. 1303/2013, článku č. 34 vyplývá, že k hlavním úkolům MAS patří:

- navrhopvat a provádět strategii CLLD,
- zvyšovat způsobilost místních aktérů pro vypracování a provádění operací v oblasti projektového řízení,
- vypracování výběrového řízení a kritérií pro výběr operací, které zajišťují, aby nejméně 50 % hlasů při rozhodování o výběru měli partneři, kteří nejsou veřejnými orgány a umožní provádět výběr na základě písemného postupu,

²⁴ **Integrovaný přístup** - založen na principu věcné (vhodně a logicky provázané a potřebné tematické/sectorové intervence), územní (realizace intervencí ve vhodném, geograficky a ekonomicky spojeném území) a časové (realisticky připravený harmonogram a časové a věcné sladění předpokládaných intervencí) provázanosti intervencí realizovaných na základě integrované strategie rozvoje území.

- při výběru operací zajistit soulad se strategií CLLD tím, že se stanoví pořadí jednotlivých operací podle jejich přínosu k plnění záměrů a cílů této strategie,
- příprava a zveřejňování výzev k podání návrhů nebo průběžného postupu pro předkládání projektů,
- přijímání a posuzování žádostí o podporu,
- výběr operací a stanovení výše podpory, případně předkládání návrhů orgánu odpovědnému za závěrečné ověření způsobilosti před schválením,
- sledování průběhu provádění strategie CLLD a podporovaných operací a vykonávání zvláštních hodnotících činností souvisejících s touto strategií.

Dále podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 42 mohou MAS vykonávat další úkoly, které jim svěří řídicí orgán nebo platební agentura. Podle Nařízení č. 1303/2013, článku č. 35 může MAS čerpat podporu na přípravu a provádění kooperačních činností v rámci MAS, která vychází z podpory CLLD z příslušných ESIF.

Podle Metodiky pro standardizaci musí MAS v programovém období 2014 - 2020 splňovat tyto požadavky [42]:

- 1) územní působnost (spojité území, území s 10 tisíci až 100 tisíci obyvateli bez měst s více než 25 tisíci obyvateli, území MAS se nesmí překrývat, schválení zařazení správního území obce do územní působnosti Strategie CLLD dotčené MAS),
- 2) MAS (partnerství veřejného a soukromého sektoru a zájmové skupiny, územní působnost partnerů MAS, podmínky pro přistoupení nových partnerů, minimální počet partnerů je 21, poměr partnerů MAS k obyvatelům MAS je 1:2000),
- 3) orgány MAS (nejvyšší orgán, rozhodovací orgán, výběrový orgán, kontrolní orgán, jeden partner může být členem kromě nejvyššího orgánu jen jednoho dalšího orgánu),
- 4) kancelář MAS (žadatel musí mít vedoucího zaměstnance v pracovně právním vztahu, internetové stránky, zřizovací dokumenty, aktuální seznam partnerů, adresa sídla a kanceláře, konzultační hodiny, kontaktní osoba, mapa územní působnosti, výroční zpráva o činnosti a hospodaření MAS),
- 5) institucionalizace MAS (právní forma MAS, vedení účetnictví podle zákona o účetnictví, hodnocení finančního zdraví a zhodnocení personální a majetkové propojenosti MAS, endogenní přístup, pravdivost údajů).

3 ANALÝZA PROGRAMŮ ROZVOJE VENKOVA V ČESKÉ REPUBLICE

V návaznosti na minulou kapitolu, která se zabývala rešerší evropské legislativy v oblasti SZP, především v oblasti rozvoje venkova, je tato kapitola věnována aplikaci této legislativy v podmínkách českého venkova a jeho rozvoje.

3.1 Vývoj podpory rozvoje venkova v České republice

Je důležité zdůraznit, že až do roku 2006 v ČR neexistoval samostatný přístup k problematice rozvoje venkova. Důvodem je, že venkovský prostor byl do té doby považován za nedílnou součást zemědělského odvětví a opatření zaměřená na podporu rozvoje zemědělství byla pokládána zároveň za podporu rozvoje venkova. [2]

3.1.1 Vývoj podpory v období do roku 2006

Národní rozvojový plán a sektorový operační plán

V roce 1999 přijala vláda ČR Národní rozvojový plán na období 2000 a 2006, který byl zpracován jako základní podmínka pro získání předvstupní pomoci z EU. Součástí národního rozvojového plánu byly sektorové a regionální dokumenty, které specifikovaly cíle a priority v souvislosti s restrukturalizací zemědělství v ČR. [2]

V rámci Národního rozvojového plánu byl zpracován Sektorový operační plán, který byl zaměřen na podporu rozvoje a strukturálního přizpůsobování regionů s opožděným vývojem a byl realizován ve dvou obdobích. První etapa byla realizována v letech 2000 - 2002 prostřednictvím předvstupního programu SAPARD²⁵. V druhé etapě, která byla realizována v letech 2003 - 2006, kdy došlo k přímému využívání strukturálních fondů EU. [2]

Sektorový operační plán obsahoval tři základní priority [2]:

1. trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí,
2. rozvoj multifunkčního zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství,
3. zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví.

Plán rozvoje zemědělství a venkova a předvstupní program SAPARD

Další dokument, který se zabýval rozvojem zemědělství a venkova v letech 2000 - 2006 byl Plán rozvoje zemědělství a venkova, který byl výhradně zaměřen na předvstupní program SAPARD. Účelem tohoto programu bylo pomoci kandidátským zemím do EU řešit konkrétní úkoly, které se vztahovaly ke SZP a strukturálním změnám v jednotlivých zemědělských

²⁵ **SAPARD** - anglická zkratka pro Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)

sektorech, vč. venkova a osvojit si náročná pravidla strukturálních fondů EU, nevyjímaje vybudování potřebné institucionální infrastruktury. Čerpání dotací z programu SAPARD bylo časově omezené a to na léta 2000 až 2006 (maximálně však do data vstupu země do EU). Prostřednictvím tohoto programu EU poskytovala každý rok celkem 22 milionů EUR. [1]

K hlavním úkolům v oblasti rozvoje venkova lze zařadit [1]:

- vytvoření vhodného prostředí pro stabilitu obyvatelstva,
- rozvoj malých a středních podniků,
- lepší využívání místních zdrojů,
- dosažení stabilních příjmů ve venkovských oblastech a snížení nezaměstnanosti,
- lepší využití potenciálu venkova pro dosažení lepší životní úrovně.

Horizontální plán rozvoje venkova ČR a Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“

V roce 2004 schválila Evropská komise dva základní dokumenty, které řešily problematiku rozvoje zemědělství a venkova v ČR. Jednalo se o Horizontální plán rozvoje venkova ČR na období 2004 - 2006 a operační program „*Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství*“. Podstatné bylo, že v obou dokumentech byla problematika venkova v porovnání s podporou zemědělství pouze dílčí záležitostí. [2]

Horizontální plán rozvoje venkova byl financován ze záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu. Cílem tohoto plánu bylo naplnit jednu jedinou prioritu a to trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů. Ze strany EU byla na jednotlivé realizace poskytnuta dotace ve výši 80 % celkových nákladů, tj. 14,7 miliard Kč. Ze státního rozpočtu ČR byla poskytnuta dotace ve výši 20 % celkových nákladů, tj. 3,7 miliard Kč. [2]

Operační program „*Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství*“ byl financován pouze z orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu a z finančního nástroje na podporu rybolovu. Jednalo se o program, který navazoval na program SAPARD. EU poskytovala na jednotlivá opatření celkovou částku ve výši 4,5 miliard Kč a ze státního rozpočtu byla poskytnuta částka ve výši 2,1 miliard Kč. [2]

Cílem tohoto operačního programu bylo naplnit dvě základní priority [2]:

1. podporu zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesního hospodářství,
2. rozvoj venkova, rybářství a odborného vzdělání.

Národní program LEADER ČR a evropský program LEADER+

Pro rozvoj venkova je důležitá zejména iniciativa LEADER, jejíž počátky v ČR spadají stejně jako v celé EU do roku 1991. Významnější rozvoj metody LEADER v ČR nastal v důsledku rozvoje prvních MAS v roce 2002. Milníkem pro metodu LEADER a její využití v ČR byl rok 2004, kdy ČR vstoupila do EU. V tomto roce byl zahájen národní program LEADER ČR a evropský program LEADER+. [35]

LEADER+ byl spolufinancován EU v programovém období 2000 - 2006. ČR a další státy, které vstoupily do EU v roce 2004, mohly využít tento program pouze v letech 2004 - 2006. V tomto období mohla ČR čerpat evropské dotace na aktivity typu LEADER+, a to v rámci operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“. V rámci tohoto programu bylo možné získat dotace na podopatření 2.1.4 „Rozvoj venkova“, které bylo součástí opatření 2.1. „Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí“ v rámci priority II. „Rozvoj venkova, rybníkářství a odborné vzdělávání“. Pro toto čerpání dotací Ministerstvo zemědělství ČR vydalo pravidla, která stanovila podmínky pro poskytování dotací konečným žadatelům. [45]

LEADER ČR byl výhradně financován ze státního rozpočtu a byl vypisován v letech 2004 - 2008, jako roční dotační program Ministerstva zemědělství ČR. Na jedné straně byl určen pro MAS, které se zabývají vytvářením a realizací společných rozvojových strategií a na druhé straně místním subjektů realizujících konkrétní projekty. Cílem tohoto programu bylo zlepšit kvalitu života ve venkovských oblastech, posílit ekonomické prostředí a zhodnotit přírodní a kulturní dědictví. Hlavním účelem bylo zlepšit organizační schopnosti jednotlivých subjektů působících na venkově. Po ukončení programu LEADER ČR v roce 2008 zpracovalo Ministerstvo zemědělství ČR Závěrečnou zprávu o programu LEADER ČR²⁶. Cílem této zprávy bylo shrnout základní informace o programu a o realizaci konkrétních projektů v letech 2004 - 2008. [34, 49]

3.1.2 Vývoj podpory v programovém období 2007 - 2013

Významný milník pro podporu rozvoje venkova nastal v programovém období 2007 - 2013, kdy se podpora rozvoje venkova stala samostatným pilířem SZP. Pro programové období 2007 - 2013 zpracovalo Ministerstvo zemědělství ČR Národní strategický plán rozvoje venkova²⁷, který byl realizován prostřednictvím Národního PRV

²⁶ http://eagri.cz/public/web/file/297808/Zaverecna_zprava_o_Programu_LEADER_CR.pdf

²⁷ http://eagri.cz/public/web/file/103157/nsp_cr_2010.pdf

2007 - 2013²⁸. Oba tyto dokumenty nahradily Horizontální plán rozvoje venkova a operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“. Národní PRV 2007 - 2013 podrobněji rozpracoval Národní strategický plán rozvoje venkova. [2]

Národní strategický plán rozvoje venkova

Národní strategický plán rozvoje venkova byl vypracován v souladu s hlavními strategickými prioritami EU, zajišťoval vazby mezi obecnými cíli rozvoje evropského venkova a cíli rozvoje venkova ČR. Tento strategický plán odpovídal třem strategickým rozvojovým osám (ochrana životního prostředí a krajiny, diverzifikace venkovského života, konkurenceschopnost). Podstatou Národního strategického plánu rozvoje venkova bylo zajistit spolupráci a koordinaci s ostatními nástroji politiky ČR a EU, zabránit překryvům ve využívání těchto nástrojů a zabezpečit efektivní využívání těchto nástrojů. [43]

Cílem Národního strategického plánu rozvoje venkova bylo [2]:

1. vytvořit silné a dynamické zemědělsko-potravinářské odvětví,
2. vytvořit multifunkční zemědělské a lesnické systémy prospěšné životnímu prostředí, přírodě a krajině,
3. vytvořit různorodé pracovní příležitosti a prorůstové podmínky pro atraktivní život na venkově,
4. iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a využití vnitřního potenciálu venkova.

Národní program rozvoje venkova 2007 - 2013

Národní PRV 2007 - 2013 byl zpracován na základě Nařízení č. 1698/2005 a byl nástrojem pro čerpání finančních prostředků z EZFRV. Byl tvořen čtyřmi osami, které tvoří jeho základní strukturu. Za správné a účinné řízení a provádění Národního PRV 2007 - 2013 bylo zodpovědné Ministerstvo zemědělství ČR, které bylo řídicím orgánem. Zajištění administrativy související s Národním PRV 2007 - 2013 měl na starosti SZIF, který měl statut platební agentury. Její účty byly kontrolovány prostřednictvím certifikačního subjektu, který byl zřízen v rámci struktury Ministerstva financí ČR. [47]

Zřízení těchto orgánů bylo upraveno legislativou EU. Úkoly řídicího orgánu byly specifikovány v Nařízení č. 1698/2005, článku č. 75. Platební agentura a certifikační subjekt byly upraveny Nařízením č. 1290/2005, články č. 6 a 7.

²⁸ http://eagri.cz/public/web/file/130926/prv_srpen2011.pdf

Strategie regionálního rozvoje

Základním nástrojem pro rozvoj venkova na regionální úrovni byla Strategie regionálního rozvoje na období 2007 - 2013²⁹, za kterou odpovídalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Podstatou této strategie bylo zabezpečit provázanost národní regionální politiky s regionální politikou EU a s ostatními odvětvovými politikami, které ovlivňují rozvoj venkova. Strategie regionálního rozvoje a Národní strategický plán rozvoje venkova byly dokumenty, jejichž priority se vzájemně doplňovaly. [32]

Cílem této strategie bylo [32]:

1. zvýšení ekonomické a environmentálního potenciálu, konkurenceschopnosti a sociální úrovně regionů ČR na úroveň srovnatelnou s vyspělými regiony EU,
2. zastavení růstu a postupné snižování nepřiměřených regionálních disparit a využívání specifík území,
3. institucionální a finanční zabezpečení strategie.

Celostátní síť pro venkov ČR po roce 2007

V programovém období 2007 - 2013 byla v ČR poprvé zřízena Celostátní síť pro venkov s cílem zefektivnit fungování a provádění Národního PRV 2007 - 2013. [47]

Cílem této organizace, která je podřízena Ministerstvu zemědělství ČR, je [47]:

- seskupit organizace a administrativu zapojenou do podpory rozvoje venkova a zemědělství,
- vytvářet vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem za účelem technické asistence pro projekty národní a mezinárodní spolupráce,
- podpořit implementaci a hodnocení politiky rozvoje venkova a zemědělství,
- sběr a výměna informací a údajů o nejlepší praxi a know-how,
- organizace seminářů, workshopů týkajících se subjektů podílejících se na rozvoji venkova a zemědělství,
- vytvořit databázi expertů a poradců, vč. systému certifikace poradců pro rozvoj venkova a zemědělství v osách III a IV,
- být komunikačním a marketingovým nástrojem mezi subjekty činnými v oblasti rozvoje venkova.

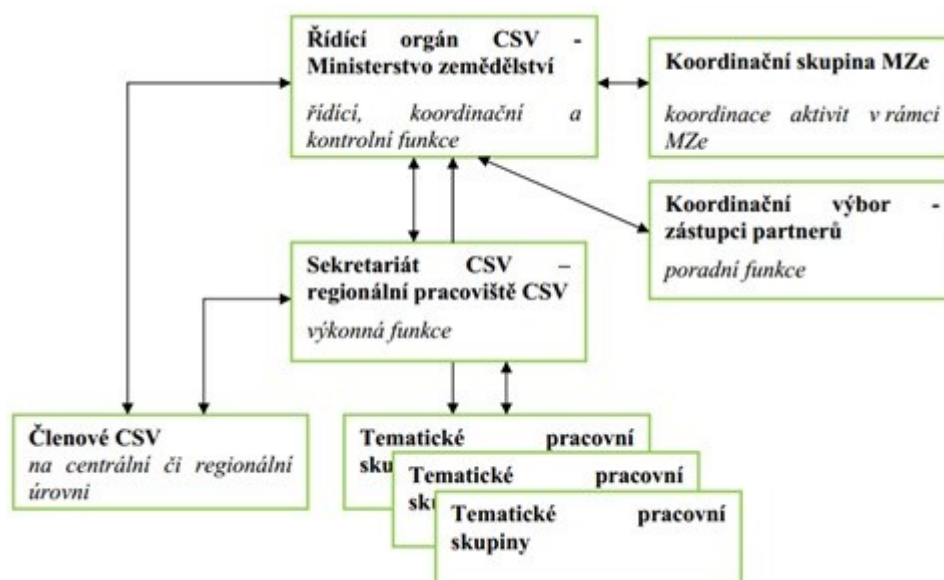
Struktura celostátní sítě pro venkov (obrázek 6) je využita i v programovém období 2014 - 2020. Důvodem je, že toto pokračování umožní plynulý přechod mezi dvěma

²⁹ <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

programovými obdobími. Celostátní síť pro venkov spolupracuje především se zástupci státní správy, místní samosprávy a nevládními organizacemi, jejichž činnost se váže k problematice rozvoje venkova. V programovém období 2007 - 2013 se jednalo asi o 600 partnerů na národní i regionální úrovni. Nové programové období 2014 - 2020 umožní rozšířit množství partnerů o zástupce vysokých škol, výzkumných ústavů a odborných pracovišť, u kterých se předpokládá zapojení do projektů v oblasti inovací. Je důležité zdůraznit, že členství v Celostátní síti pro venkov je otevřené všem organizacím a správním orgánům, které se podílejí na rozvoji venkova. [48]

K hlavním partnerům Celostátní sítě pro venkov na národní úrovni patří např. Agrární komora ČR, Asociace krajů ČR, Český statistický úřad, Český svaz ochránců přírody, Hospodářská komora ČR, Národní síť MAS ČR, o. s., Státní pozemkový úřad, Svaz města a obcí ČR, Zemědělský svaz ČR. [39]

Obrázek 6. Organizační struktura Celostátní sítě pro venkov (CSV)

Zdroj: [48]

LEADER 2007 - 2013

Největší význam pro rozvoj venkova měla Osa IV., která byla rozpracována v Národním PRV 2007 - 2013 a zaměřena na iniciativu LEADER s názvem LEADER 2007 - 2013. [44]

Prioritou Osy IV. bylo zlepšení řízení a mobilizace přirozeného vnitřního rozvojového potenciálu venkova s cílem realizovat místní rozvojové strategie a spolupráci místních partnerství. Na tento cíl bylo možné alokovat 100 % finančních prostředků, které byly v rámci Osy IV. k dispozici. [47]

Finanční prostředky bylo možné čerpat z těchto opatření, které byly součástí Osy IV.:

- 1) **Opatření 1.1: Místní akční skupiny** bylo založeno na realizaci Strategického plánu LEADER jednotlivými MAS. Podpora byla poskytována podle výběru hodnotitelské komise a to na základě kritéria přijatelnosti, které posuzoval SZIF. Příjemcem podpory musela být MAS, která byla obecně prospěšnou společností. Podporu bylo možné poskytnout MAS na jejich provoz, administrativu a poradenství, které bylo spojeno s realizací Strategického plánu LEADER. Z celkových finančních prostředků z Osy IV. bylo pro toto opatření k dispozici maximálně 18,3 %. V rámci programového období 2007 - 2013 bylo podpořeno celkem 112 MAS. [47]
- 2) **Opatření 1.2: Realizace místní rozvojové strategie** bylo realizováno metodou zdola nahoru a poskytuje plnou podporu projektům místních žadatelů. Podporu bylo možné poskytnout na projekty, které byly v souladu se schváleným Strategickým plánem LEADER jednotlivých MAS. Projekty vybírala výběrová komise konkrétních MAS pomocí bodovacích kritérií. Důležité bylo, aby při výběru projektů byl zohledněn inovační přístup. Výběry probíhaly minimálně jedenkrát ročně. Podpořený projekt musel být realizován na území příslušné MAS, splňovat podmínky stanovené příslušnou MAS a podmínky stanovené Strategickým plánem LEADER. Důležité bylo, aby žadatel pro své způsobilé výdaje použil pouze jeden zdroj financování z EU. Z celkových finančních prostředků z Osy IV. bylo pro toto opatření k dispozici minimálně 73 %. [47]
- 3) V rámci **opatření 2.1: Realizace projektů spolupráce** byly dotace poskytovány na projekty spolupráce mezi územími na národní (investiční záměr „a“) nebo nadnárodní úrovni (investiční záměr „b“). Investiční záměr „a“ byl zaměřen na spolupráci MAS v ČR a investiční záměr „b“ byl založen na spolupráci MAS v ČR s minimálně jednou zahraniční MAS. Cílem bylo posílit spolupráci mezi MAS v rámci členských států EU. Projekty byly vybírány SZIF, a to na základě splnění kritérií přijatelnosti a výši bodového hodnocení. Výběry probíhají minimálně jedenkrát ročně. Důležité bylo, aby žadatel pro své způsobilé výdaje použil pouze jeden zdroj financování z EU. Z celkových finančních prostředků z Osy IV. bylo pro toto opatření k dispozici 8,7 %. [47, 60]

Podrobnější analýza projektů a výše poskytnutých dotací je provedena v kapitole č. 3.4. „Analýza podpory v jednotlivých opatřeních Osy IV. LEADER“

3.1.3 Současná podoba podpory rozvoje venkova

Národní program rozvoje venkova 2014 - 2020

V současné době jsou zpracovávány dokumenty pro programové období 2014 - 2020. Pro území ČR existuje jeden Národní PRV 2014 - 2020³⁰, který je určen pro celé území ČR s výjimkou hlavního města Prahy. [48]

Národní PRV 2014 - 2020 byl zpracován na základě Nařízení č. 1305/2013. Vládou ČR byl Národní PRV schválen dne 9. 7. 2014 a dne 16. 7. 2014 byl dokument předložen Evropské komisi k případnému schválení, popř. k vyjádření určitých připomínek. Výsledkem bylo, že Evropská komise shledala v Národním PRV několik nedostatků, které byly na základě konzultací mezi Vládou ČR a Evropskou komisí odstraněny. Aktualizovaná verze Národního PRV byla znovu Evropské komisi předložena 25. 3. 2015. Pravděpodobné schválení Národní PRV 2014 - 2020 ze strany Evropské komise se očekává do června 2015. [46]

Účelem zpracování Národního PRV 2014 - 2020 je stanovit strategii, priority a opatření pro účinné a efektivní využívání prostředků z EZFRV v ČR, které přispějí k naplňování cílů SZP a Strategie Evropa 2020. Národní PRV 2014 - 2020 musí být také v souladu s Dohodou o partnerství. [48]

Řídící a kontrolní mechanismy Národního PRV 2014 - 2020 jsou založené na stejném principu jako v přechodím programovém období. Tzn., že řídicím orgánem je Ministerstvo zemědělství ČR, platební agenturou je SZIF a certifikačním subjektem je Ministerstvo financí ČR. [48]

Národní PRV 2014 - 2020 je ve svých jednotlivých opatřeních zaměřen především na [48]:

- obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství,
- zvýšení konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti a zlepšení životaschopnosti zemědělských podniků,
- podporu investic do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví,
- podporu konkurenceschopnosti lesního hospodářství a zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů,
- využití potenciálu méně produkčních zemědělských půd ve vazbě na přínos trvale udržitelného hospodaření,
- stimulaci zahájení aktivního podnikání mladých lidí v zemědělských podnicích,

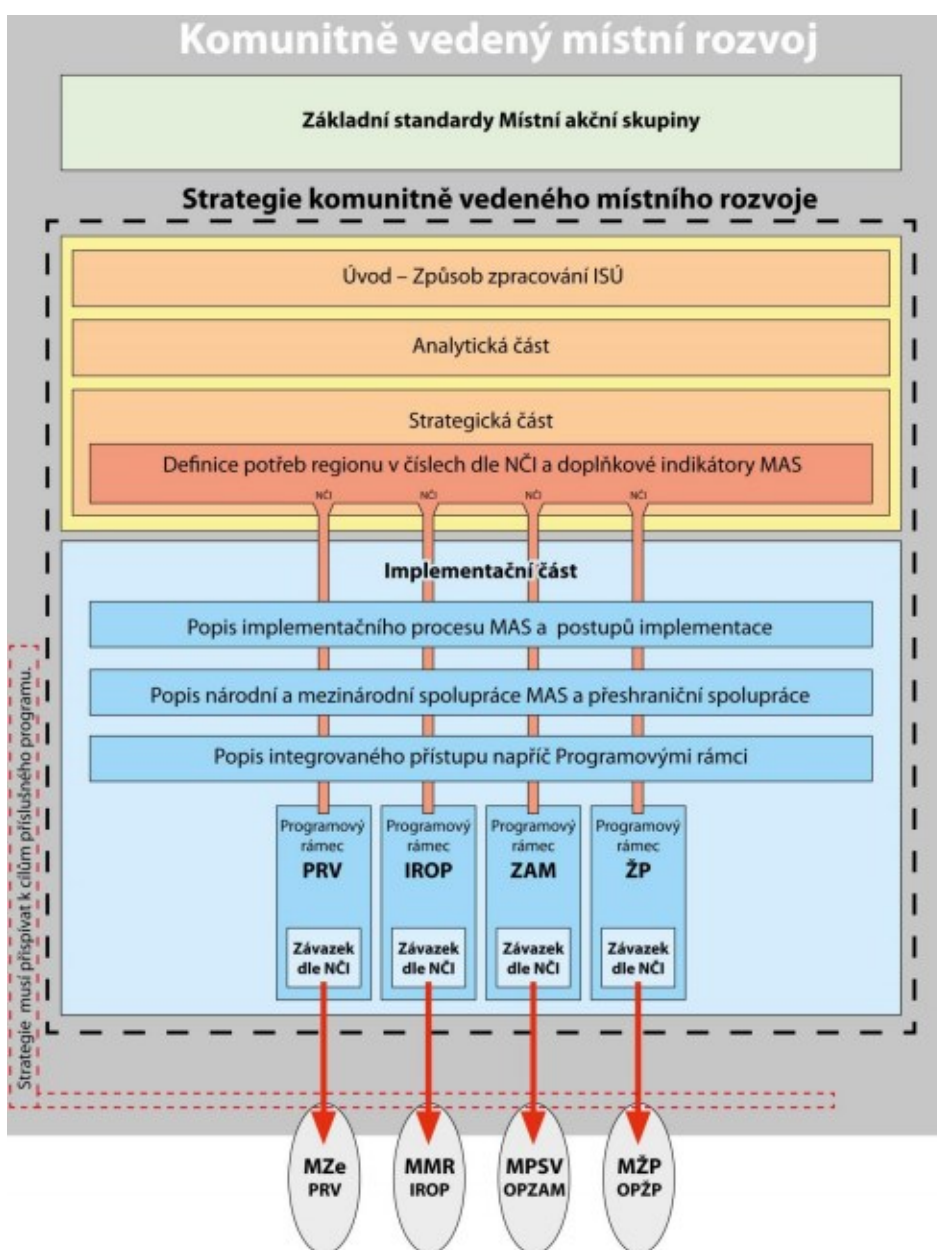
³⁰ http://eagri.cz/public/web/file/321101/PRV_do_vlady.pdf

- stabilizaci venkovského obyvatelstva prostřednictvím zajištění pracovních příležitostí (využití metody LEADER).

LEADER 2014 - 2020

V návaznosti na Národní PRV 2014 - 2020 probíhá příprava programu LEADER 2014 - 2020, který je prováděn prostřednictvím CLLD. Cílem je rozšířit podporu MAS i z ostatních ESIF. CLLD nebude implementován pouze Národním PRV 2014 - 2020, ale také Integrovaným regionálním operačním programem (IROP), operačním programem Životní prostředí (ŽP) a operačním programem Zaměstnanost (ZAM). Za koordinaci CLLD je zodpovědné Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

Obrázek 7. Struktura CLLD

Zdroj: [31]

V programovém období 2014 - 2020 musí splnit MAS dvě podmínky (viz obrázek 7):

- 1) **Standardizace MAS** - Jedná se o tzv. „*Základní standardy MAS*“, které jsou důležité proto, aby MAS prokázaly, že jsou schopné se podílet na implementaci jednotlivých operačních programů financovaných z ESIF. Povinné standardy jsou posuzovány podle Metodiky pro standardizaci MAS v programovém období 2014 - 2020³¹. Cílem této metodiky je definovat standardy, popsat proces jejich ověřování, vč. lhůt a termínů pro jednotlivé úkony. [31, 42]
- 2) **Strategie CLLD** - MAS musí pro své území zpracovat Strategii CLLD. Cílem této strategie je vyhodnotit problémy a potenciál vymezeného území a navrhuje další rozvoj MAS. Je rozdělena na analytickou, strategickou a implementační část. MAS mohou pro zpracování Strategie CLLD využít Manuál tvorby Strategie CLLD pro programové období 2014 - 2020³², který byl zpracován Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. [31]

Národní strategický plán - LEADER 2014+

Pro lepší implementaci metody LEADER v programovém období 2014 - 2020 také vznikl dokument s názvem „*Národní strategický plán - LEADER 2014+*“³³, kterou zpracovala Národní síť MAS ČR. [54]

Tento strategický plán stanovuje, jaké jsou [54]:

- hlavní principy metody LEADER,
- prioritní tematické osy integrované politiky venkova,
- velikost venkovského prostoru pokrytého MAS,
- využívané finanční nástroje,
- programové cíle.

³¹ http://nmascr.cz/content/uploads/2014/03/Metodika_standardy-11032014.pdf

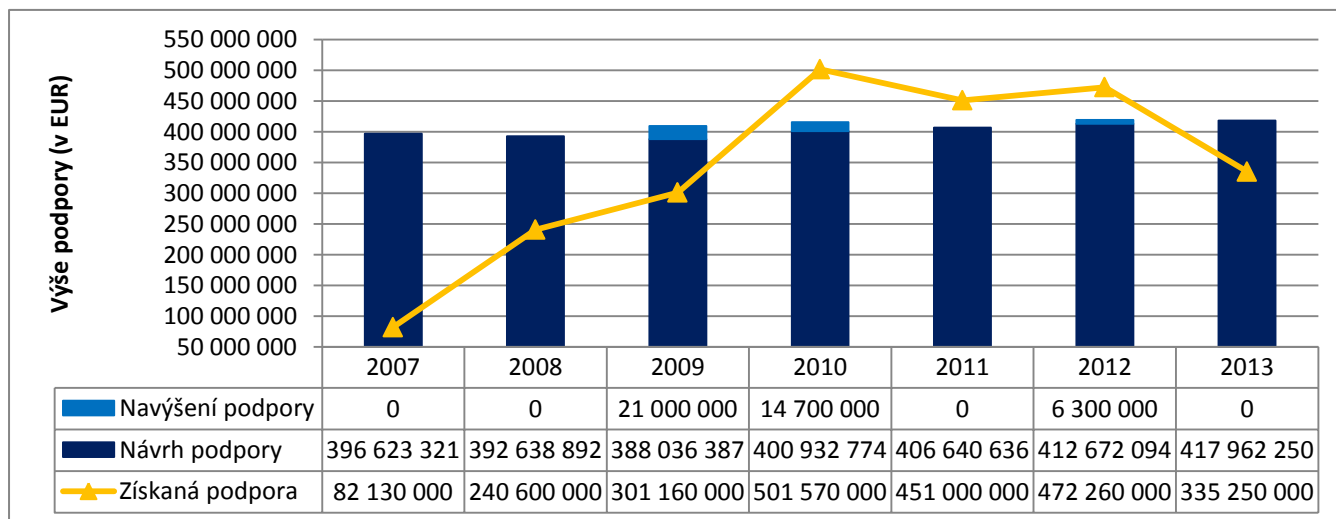
³² http://nmascr.cz/content/uploads/2014/11/SCLLD-10112014_mmr.pdf

³³ <http://nmascr.cz/content/uploads/2012/07/N%C3%81RODN%C3%8D-STRATEGICK%C3%9D-PL%C3%81N-LEADER-2014+-pln%C3%A1-verze.pdf>

3.2 Porovnání navrhované a skutečné podpory v rámci programů rozvoje venkova v České republice v letech 2007 - 2020

V Nařízení č. 1305/2013, Příloze I. je uveden rozpis týkající se podpory EU pro rozvoj venkova v letech 2014 až 2020. Obrázek 9 zobrazuje rozpis podpory EU pro rozvoj venkova v letech 2014 až 2020 v ČR. Je nutné zdůraznit, že se jedná pouze o navržené rozložení podpory a její konečná podoba se bude měnit každý rok v souvislosti s počtem podaných žádostí o dotaci. Toto tvrzení se opírá o obrázek 8, který zobrazuje návrh podpory EU pro rozvoj venkova v letech 2007 - 2013 v ČR, vč. skutečně získané podpory v jednotlivých letech. Podstatným rozdílem je, že v minulém programovém období byl návrh podpory v jednotlivých letech kolísavý a v současném programovém období je klesající. V podstatě návrh rozložení podpory není zavazující, protože skluz z jednoho roku se může v dalších letech dohnat. Současný návrh Evropské komise na programové období 2014 - 2020 může naznačovat, že se Evropská komise snaží nabádat k tomu, aby podpora na rozvoj venkova byla čerpána co nejdříve. Může to být dáno tím, že Evropská komise chce, aby hospodářské efekty ze získaných dotací byly co nejrychlejší. Dalším důvodem může být i to, že Evropská komise naznačuje, že dotace pro rozvoj venkova budou v následujících letech klesat.

Obrázek 8. Návrh a skutečná podpora z EU pro rozvoj venkova v letech 2007 až 2013 v ČR

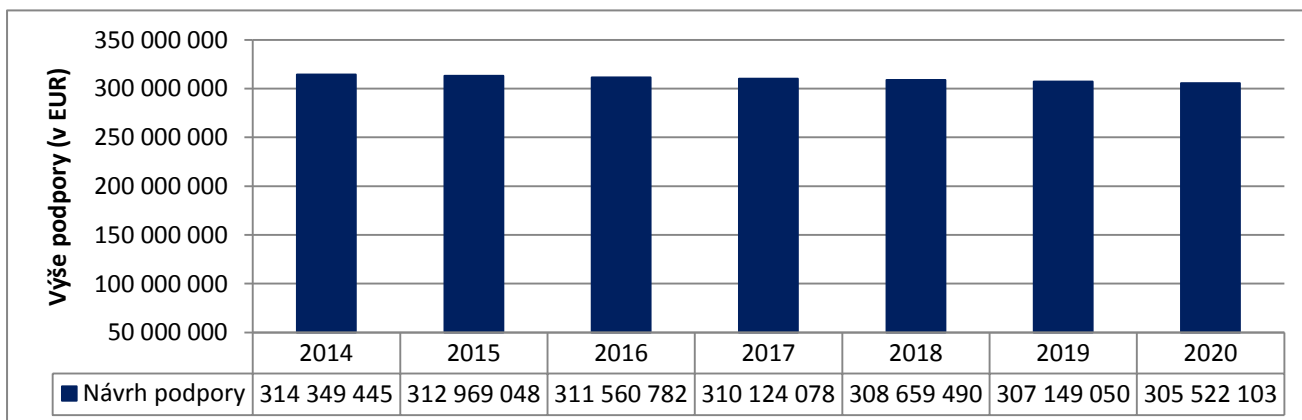

Zdroj: vlastní zpracování podle Rozhodnutí č. 2006/636/ES, Rozhodnutí č. 2009/444/ES, Rozhodnutí č. (2009/545/ES) a [40]

Současně je důležité zdůraznit, že v prvním roce programového období 2014 - 2020 nebyly čerpány žádné finanční prostředky. To bylo způsobeno především tím, že v prvním roce programového období bylo důležité připravit veškeré náležitosti pro čerpání dotací a také se jednalo o období, kdy byly dočerpávány finanční prostředky z programového období 2007 - 2013. Musely se také připravit, a v současné době se také připravují, nové projekty, které

budou v souladu s veškerými legislativními podmínkami pro dané programové období. První čerpání finančních prostředků z programového období 2014 - 2020 se plánuje v druhé polovině roku 2015. Nejpravděpodobnější scénář naznačuje, že největší nápor žadatelů o získání dotací v programovém období 2014 - 2020 bude po roce 2016. To potvrzuje i minulé programové období, kdy nejvíce žadatelů žádalo o získání dotací až po třech letech od počátku programového období 2007 - 2013.

Obrázek 9. Návrh podpory z EU pro rozvoj venkova v letech 2014 až 2020 v ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle Nařízení č. 1305/2013, Přílohy č. I.

3.3 Program rozvoje venkova jako nástroj podpory cestovního ruchu

Podpora CR byla jedním z podopatření, na které plynuly finanční prostředky z EZFRV prostřednictvím Národního PRV 2007 - 2013. V programovém období 2007 - 2013 byla podpora CR součástí Osy III. „Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova“ (dále jen Osa III.) a opatření „Diverzifikace hospodářství venkova“. Podpora pro CR byla legislativně upravena Nařízením č. 1698/2005, článkem č. 55.

Podpora CR se podle Nařízení č. 1698/2005, článku č. 55 poskytovala na:

- drobnou infrastrukturu (např. informační střediska a značení turistických míst),
- rekreační infrastrukturu (např. infrastruktura umožňující přístup k přírodním oblastem) a ubytovací zařízení s malou kapacitou,
- rozvoj nebo uvádění na trh služeb CR vztahující se k venkovské turistice.

V podmínkách ČR byla podpora CR podrobněji definována v Národním PRV 2007 - 2013, podle kterého bylo na podporu CR vynaloženo 12,3 % finančních prostředků, které byly alokovány z EZFRV pro Osu III. Jednalo se o přímou nenávratnou dotaci, jejíž výše činila maximálně 90 % z celkových způsobilých výdajů na projekt (v některých případech a v regionech mohla být maximální podpora nižší, blíže specifikováno v Národním PRV 2007 - 2013) a minimálně 50 000 Kč. [47]

Podpora v rámci tohoto podopatření byla určena především na [47]:

- vybudování rekreační infrastruktury, vč. infrastruktury pro malokapacitní ubytování se stravováním, a rekreačních zařízení (např. koupaliště a plovárny pro veřejné využití, hřiště, jízdárny),
- výstavbu zařízení a zajištění služeb pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování (s výjimkou vleků a lanovek),
- budování a značení turistických stezek, vč. naučných (mimo území lesů) a odpočinkových míst,
- výrobu materiálů propagujících výstupy projektu,
- výstavba sportovních zařízení,
- využití zvířat v rámci CR,
- nákup a výsadbu doprovodné zeleně,
- nákup budov, strojů, technologie, zařízení, vybavení, hardware a software.

Příjemcem podpory mohly být [47]:

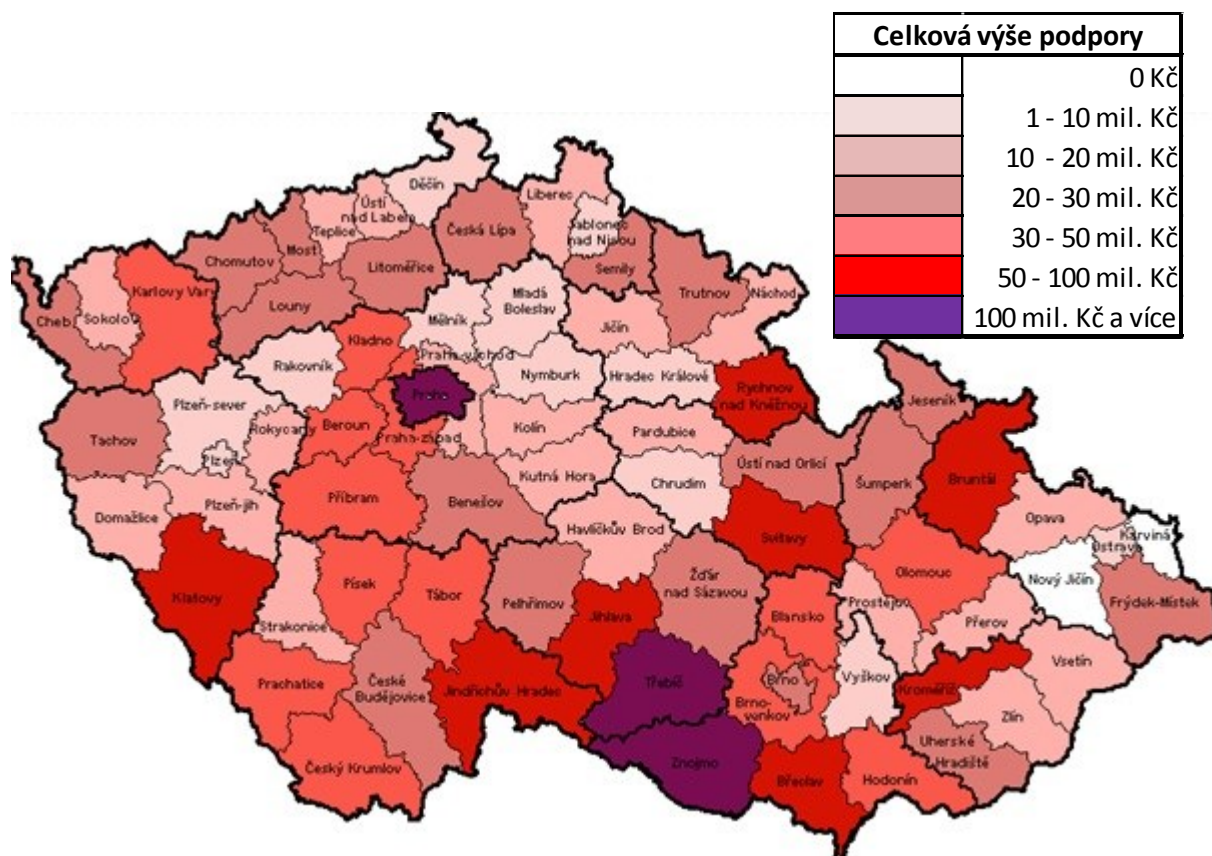
- fyzická i právnická osoba podnikající v oblasti zemědělství,
- nezemědělský podnikatel v případě, že zahajuje zemědělskou činnost,
- neziskové organizace s právní subjektivitou, vč. zájmových sdružení a spolků.

Z dostupných zdrojů SZIF bylo zjištěno, že za období od roku 2007 do roku 2013 bylo podpořeno celkem 808 projektů, které byly financovány prostřednictvím podopatření na podporu CR z EZFRV. Celkem bylo mezi jednotlivé projekty alokováno celkem 2 347 532 565 Kč. Z celkového počtu podpořených projektů byli příjemci dotací v 56,3 % projektů fyzické osoby, ve 33,9 % projektů obchodní společnosti a družstva, a v 9,8 % projektů neziskové organizace.

Ze zdrojů SZIF vyplývá, že nejvíce žádostí bylo poskytnuto z podopatření na podporu CR především na výstavbu turistických tras, na přestavbu ubytovacích zařízení a dalších zařízení s cílem podpořit hipoturistiku a agroturistiku. V menší míře se objevují projekty se zaměřením na půjčování sportovních potřeb nebo rekonstrukci parků, dětských hřišť a ostatních sportovišť.

Z hlediska porovnání výše podpory na CR v letech 2007 - 2013 podle jednotlivých okresů ČR (obrázek 10) vyplývá, že nejvyšší výše podpory byla poskytnuta v okresech Znojmo ve výši 144 335 777 Kč, Třebíč ve výši 140 626 030 Kč a Praha - město ve výši 140 308 418 Kč (zvýrazněno fialovou barvou).

Obrázek 10. Celková výše podpory v okresech ČR z podopatření na podporu CR v letech 2007 - 2013

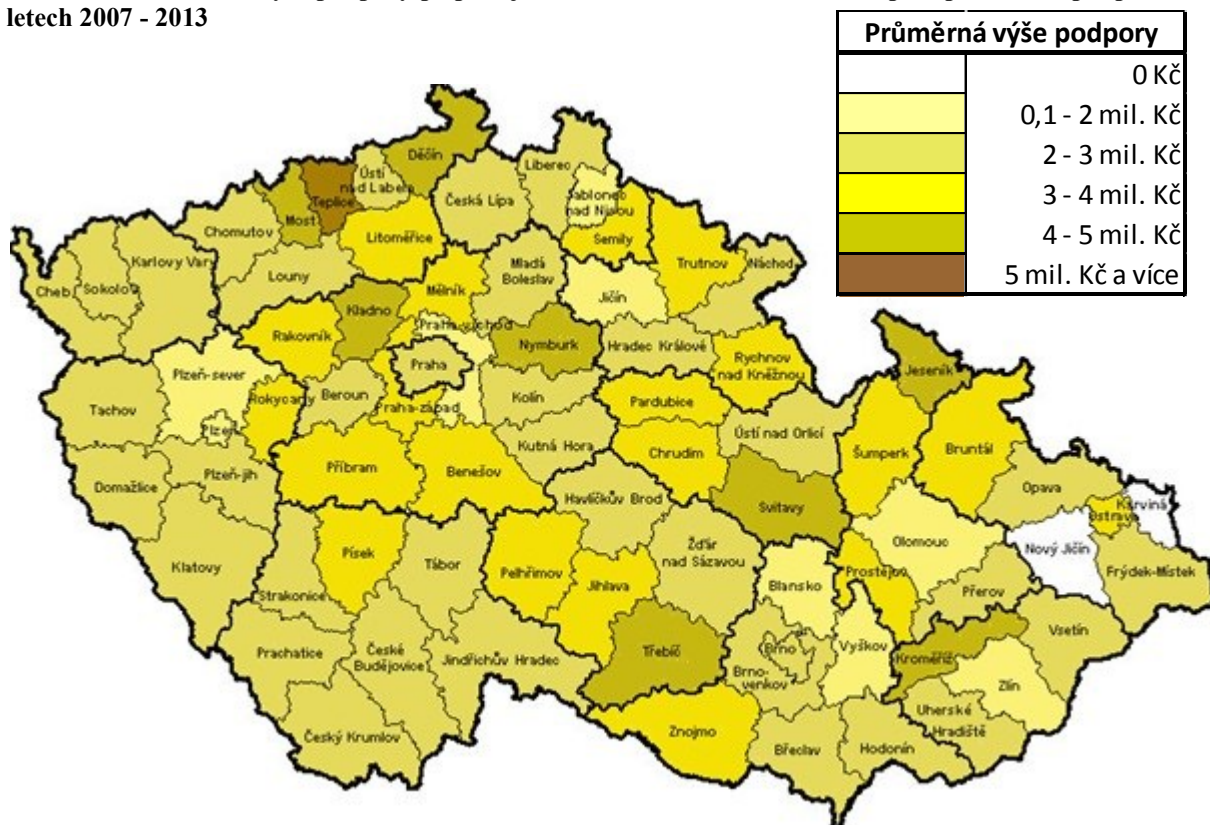
Zdroj: vlastní zpracování podle dat ze SZIF

Z celkového pohledu lze říci, že vyšší podpora byla poskytována v okresech, které jsou ohraničeny pásem na západní straně od Jindřichova Hradce do Rychnova nad Kněžnou a na východní straně od Hodonína do Bruntálu.

Porovnání okresů podle obrázku 10 může být ovlivněno celkovým počtem schválených žádostí v jednotlivých okresech. Ze zdrojů SZIF vyplývá, že nejvíce schválených žádostí bylo v okrese Praha (51), Znojmo (41), Břeclav (36), Třebíč (32) a Jindřichův Hradec (31). Jedná se o okresy, které mají i nejvyšší výši podpory na podporu CR. Zde se nabízí porovnání průměrné výše podpory připadající na jednu žádost, což je zobrazeno v obrázku 11.

Z obrázku 11 vyplývá, že rozložení průměrné výše podpory na podporu CR v okresech ČR je jiná než rozložení celkové výše podpory v obrázku 10. Nejvyšší průměrná podpora na projekty v oblasti CR není v okresech Znojmo, Třebíč nebo Praha, které získaly z celkového pohledu nejvíce finančních prostředků (obrázek 10), ale v okrese Teplice, který v průměru na jeden projekt získal 5 495 557 Kč. Na rozdíl od obrázku 10 nelze v obrázku 11 jednoznačně určit konkrétní oblast, kde je koncentrováno nejvíce prostředků na jeden projekt. Nejčastější průměrná výše podpory byla v rozmezí od 2 do 3 milionů Kč.

Obrázek 11. Průměrná výše podpory připadající na 1 žádost v okresech ČR z podopatření na podporu CR v letech 2007 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování podle dat ze SZIF

Oproti programovému období 2007 - 2013 není nové programové období a Národní PRV 2014 - 2020 tolik zaměřen na podporu CR. Podle Nařízení č. 1305/2013, důvodu č. 18 je důležité podporovat projekty, které spojují zemědělství a venkovský CR prostřednictvím propagace udržitelného a zodpovědného CR ve venkovských oblastech, jakož i přírodní a kulturní dědictví.

Podporou CR se zabývá opatření Spolupráce, které má význam pro jednu nebo více priorit EU v oblasti rozvoje venkova. Podpora v rámci tohoto opatření se podle Nařízení č. 1305/2013, článku č. 35 poskytuje s cílem prosazovat formy spolupráce za účasti nejméně dvou subjektů. Jedná se především o spolupráci se subjekty působícími v odvětví zemědělství, lesnictví a potravinářství a subjekty, které přispívají k dosažení cílů a priorit v oblasti rozvoje venkova (např. MAS). Podle odstavce 2, písmena c) se podpora v rámci opatření Spolupráce vztahuje v oblasti CR na spolupráci mezi malými hospodářskými subjekty při organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů a pro rozvoj služeb CR vztahujících se k venkovské turistice nebo jejich uvádění na trh.

Opatřením Spolupráce se zabývá především Národní PRV 2014 - 2020, podle kterého je CR podporován pouze prostřednictvím zemědělských podnikatelů. [48]

3.4 Analýza podpory v jednotlivých opatřeních Osy IV. LEADER

Jak již bylo zmíněno v kapitolách 2.3.5 „Metoda LEADER jako základ rozvoje venkova v Evropské unii“ a 3.1.2 „Vývoj podpory v programovém období 2007 - 2013“ je Osa IV. založena na třech opatřeních (MAS, realizace místní rozvojové strategie a realizace projektů spolupráce). Analýza jednotlivých opatření je provedena v následujících podkapitolách.

3.4.1 Podpora místních akčních skupin

Z dostupných údajů poskytnutých Ministerstvem zemědělství ČR bylo v programovém období 2007 - 2013 alokováno v rámci opatření „Místní akční skupiny“ celkem 4 730 290 799 Kč. Tyto finanční prostředky byly rozděleny mezi 112 MAS. Průměrná výše podpory v jednotlivých MAS byla celkem 42 234 739 Kč. [38]

Tabulka 2. MAS s nejvyšší alokací finančních prostředků v letech 2007 - 2013

Název MAS	Celková výše finančních prostředků	Podíl finančních prostředků na celkovém objemu	Procentní výše finančních prostředků vůči celostátnímu průměru
MAS Sokolovsko, o. p. s.	104 722 431	2,21%	247,95%
MAS Posázaví, o.p.s.	101 099 691	2,14%	239,38%
MAS Pobeskydí, z. s. p. o.	94 502 766	2,00%	223,76%
MAS Přemyslovské střední Čechy, z.s.p.o.	79 819 717	1,69%	188,99%
MAS Pošumaví, z. s. p. o.	77 238 572	1,63%	182,88%
MAS Vladař, o.p.s.	75 973 251	1,61%	179,88%
Kyjovské Slovácko v pohybu	73 788 368	1,56%	174,71%
MAS Český les, o. s.	72 342 157	1,53%	171,29%
MAS Horní Pomoraví, o.p.s.	70 614 120	1,49%	167,19%
MAS Sdružení Západní Krušnohoří	69 662 114	1,47%	164,94%
Místní akční skupina Opavsko	65 801 277	1,39%	155,80%
MAS Moravský kras o.s.	65 273 149	1,38%	154,55%
Občanské sdružení Aktivios	63 853 387	1,35%	151,19%

Zdroj: vlastní zpracování podle [38]

Z tabulky 2 vyplývá, že nejvíce finančních prostředků čerpaly MAS Sokolovsko, o. p. s., MAS Posázaví, o. p. s. a MAS Pobeskydí, z. s. p. o. Následně z tabulky 3 je zřejmé, že některé MAS nebyly tolik úspěšné při čerpání finančních prostředků. Nejméně jich získaly Ekoregion Úhlava, o. s., MAS Dolní Poolšaví, o. s. a MAS Střední Haná, o. p. s. Tabulky 2 a 3 také ukazují, jaký je podíl finančních prostředků získaných jednotlivými MAS. Podíl získaných finančních prostředků se pohybuje od 0,35 % do 2,21 % z celkového objemu finančních prostředků.

Tabulka 3. MAS s nejnižší alokací finančních prostředků v letech 2007 - 2013

Název MAS	Celková výše finančních prostředků	Podíl finančních prostředků na celkovém objemu	Procentní výše finančních prostředků vůči celostátnímu průměru
Podchlumí o.s.	20 775 667	0,44%	49,19%
Místní akční skupina Rožnovsko	20 389 778	0,43%	48,28%
MAS Sedlčansko, o.p.s.	19 712 121	0,42%	46,67%
Místní akční skupina Vizovicko a Slušovicko, o.s.	19 131 086	0,40%	45,30%
Místní akční skupina Ploština	18 495 116	0,39%	43,79%
Rozvoj Krnovska o.p.s.	18 210 171	0,38%	43,12%
International Education and Consultation Centre, o. p. s.	18 007 369	0,38%	42,64%
Místní akční skupina Mikroregionu Telšsko, o. s.	17 934 554	0,38%	42,46%
MAS Holicko, o.p.s.	17 757 745	0,38%	42,05%
Místní akční skupina Svazku obcí Blatenska, o.p.s.	17 505 184	0,37%	41,45%
MAS Zlatá cesta, o.p.s.	17 496 686	0,37%	41,43%
Střední Haná, o.p.s.	17 424 916	0,37%	41,26%
Místní akční skupina Dolní Poolšaví, o.s.	17 262 243	0,36%	40,87%
Ekoregion Úhlava, o.s.	16 398 901	0,35%	38,83%

Zdroj: vlastní zpracování podle [38]

Tabulky 2 a 3 také zobrazují, jaká je procentní výše finančních prostředků v jednotlivých MAS vůči celostátnímu průměru. Na základě těchto dat lze vyhodnotit hypotézu č. 1, která je zaměřena na rovnoměrnost alokace finančních prostředků z Národního PRV 2007 - 2013 v ČR a jejíž znění je následující: „*Finanční prostředky alokované z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. LEADER, Opatření 1.1: Místní akční skupiny byly mezi jednotlivé MAS rozloženy tak, že jejich výše není vůči celostátnímu průměru vyšší nebo nižší o více než 50 procentních bodů.*“ Tuto hypotézu nelze potvrdit, protože celkem 14 MAS získalo méně finančních prostředků než je stanovená hranice ± 50 procentních bodů od celostátního průměru (např. Ekoregion Úhlava se nachází 11,17 procentních bodů pod stanovenou hranicí). Naopak 13 MAS získalo více finančních prostředků, než je definovaná hranice ± 50 procentních bodů od celostátního průměru (např. MAS Sokolovsko, o.p.s. převyšuje definovanou hranici o 97,95 procentních bodů). Z toho lze vyvodit závěr, že finanční prostředky nejsou mezi jednotlivé MAS rozdělovány rovnoměrně a hypotéza č. 1 je zamítnuta.

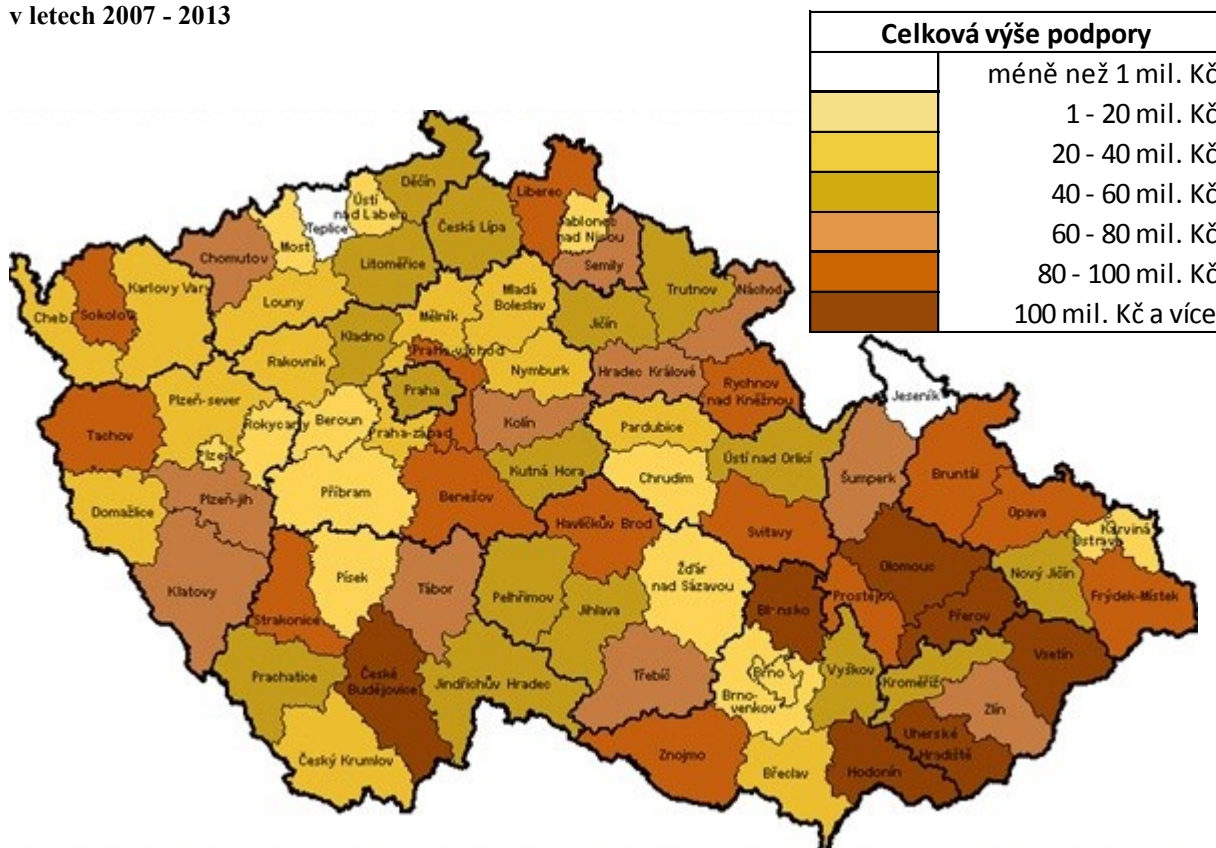
3.4.2 Podpora realizace místní rozvojové strategie

V období 2007 - 2013 bylo na podporu vybraných projektů (celkem 10 101 projektů) v konkrétních MAS alokováno celkem 4 101 216 458 Kč. Tyto projekty byly v souladu se schváleným Strategickým plánem LEADER jednotlivých MAS a finanční prostředky získali jednotliví žadatelé v příslušných MAS. V průměru na jeden projekt bylo rozděleno 406 020,84 Kč. Minimální alokovaná částka byla ve výši 21 050 Kč a byla vyplacena u jednoho projektu. Maximální částka ve výši 1 800 000 Kč byla vyplacena u 82 projektů.

Finanční prostředky byly čerpány na širokou škálu projektů. Jednalo se o projekty od rekonstrukcí dětských hřišť a sportovních areálů přes opravu místních komunikací až po podporu místního podnikání.

V obrázku 12 je analyzována celková výše podpory v okresech ČR. Nejvíce finančních prostředků bylo z opatření „Realizace místní rozvojové strategie“ v letech 2007 - 2013 alokováno v okresech České Budějovice ve výši 142 85 799 Kč, Olomouc ve výši 130 431 090 Kč a Hodonín ve výši 112 707 509 Kč. Více než 100 milionů Kč bylo soustředěno ve sledovaném období v 7 okresech (zvýrazněno tmavě hnědou barvou). Z celkového pohledu lze říci, že nejvíce finančních prostředků bylo alokováno na jihovýchodní a střední Moravě. Méně než 1 milion Kč bylo rozděleno v okresech Jeseník ve výši 481 200 Kč a Teplice ve výši 800 000 Kč.

Obrázek 12. Celková výše podpory z opatření Realizace místní rozvojové strategie v okresech ČR v letech 2007 - 2013

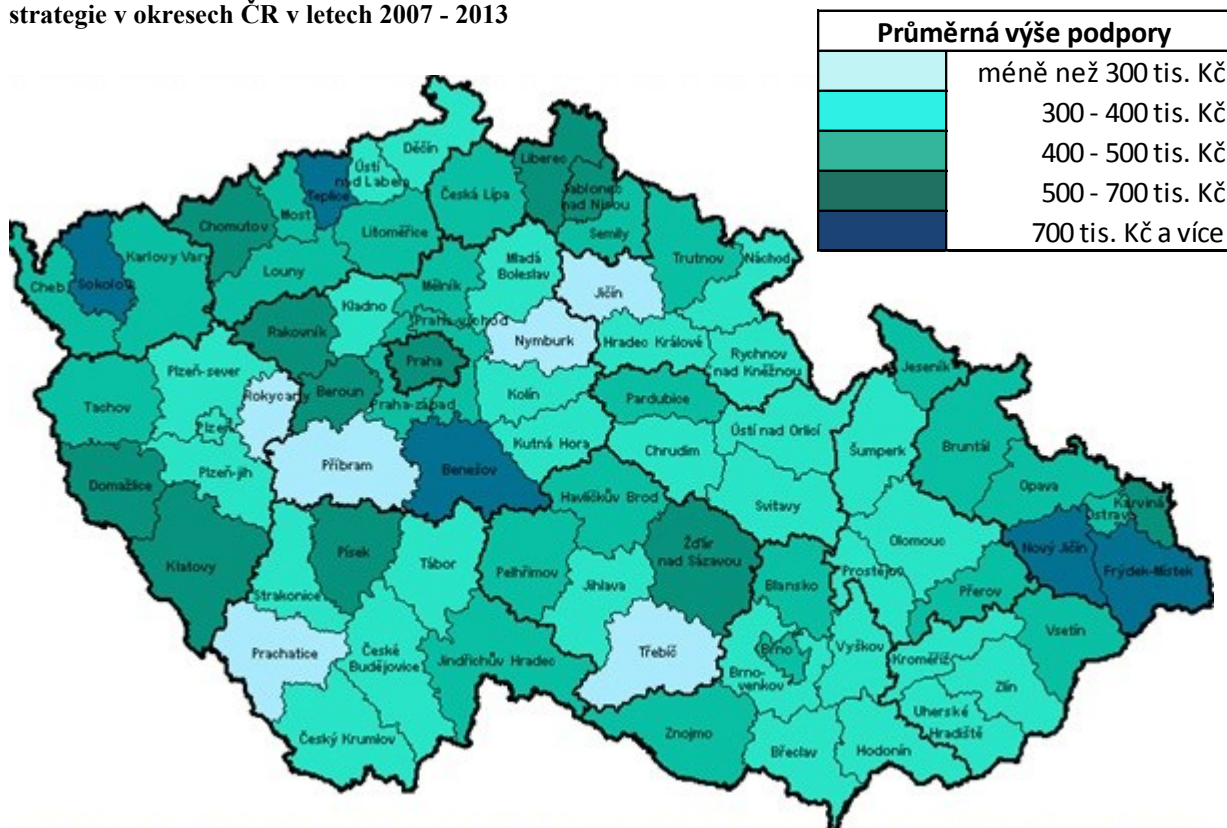
Zdroj: vlastní zpracování podle dat ze SZIF

Toto rozložení výše celkové podpory může být ovlivněno zejména počtem jednotlivých schválených projektů v daných okresech. Jak již bylo zmíněno, tak nejvíce finančních prostředků bylo alokováno v okresech České Budějovice, Olomouc a Hodonín. Na druhou stranu se jedná o okresy, ve kterých bylo nejvíce schválených projektů. V okrese

České Budějovice bylo podpořeno celkem 371 projektů, v okrese Olomouc 364 projektů a v okrese Hodonín 335 projektů.

Z obrázku 13 vyplývá, že celkové množství podpořených projektů má vliv na průměrnou podporu u jednoho projektu. U okresů které získaly celkem největší objem finančních prostředků a zároveň měly nejvíce schválených projektů, získaly v průměru na jeden projekt méně financí než okresy, kterým bylo alokováno v období 2007 - 2013 celkem nejméně finančních prostředků. Například u okresu České Budějovice, který získal celkem nejvíce peněz na své projekty, jichž bylo 371, tak získal v průměru 383 250 Kč na jeden projekt. Naopak okres Teplice, který získal celkem nejméně finančních prostředků a to z důvodu, že schválen byl pouze jeden projekt, tak získal v průměru na jeden projekt celkem 800 000 Kč.

Obrázek 13. Průměrná výše podpory připadající na 1 žádost z opatření Realizace místní rozvojové strategie v okresech ČR v letech 2007 - 2013

Zdroj: vlastní zpracování podle dat ze SZIF

V průměru více než 700 tisíc Kč získaly na své projekty dále okresy Sokolov ve výši 961 429 Kč, Benešov ve výši 861 058 Kč, Frýdek-Místek ve výši 796 087 Kč a Nový Jičín ve výši 793 337 Kč. Naopak nejméně finančních prostředků bylo v průměru alokováno do okresů Jičín ve výši 272 469 Kč a Prachatice ve výši 272 700 Kč. Méně než 300 tisíc Kč získalo celkem šest okresů (zvýrazněno světle modrou barvou).

3.4.3 Podpora realizace projektů spolupráce

Na projekty spolupráce bylo v období 2007 - 2013 celkem alokováno 463 145 943 Kč. Tyto finanční prostředky byly rozděleny mezi 187 projektů. Průměrná výše dotace na jeden projekt byla ve výši 2 476 716,27 Kč. Maximální částka, která byla v jednom projektu vyplacena, byla ve výši 4 960 000 Kč. Minimální vyplacená částka byla ve výši 378 000 Kč.

Tabulka 4. Analýza projektů spolupráce z opatření Realizace projektů spolupráce podle investičních záměrů

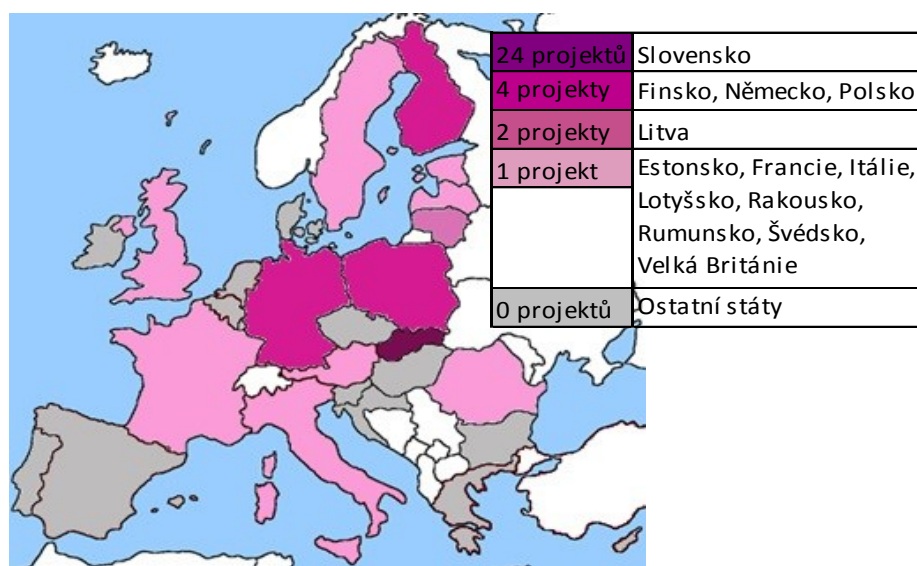
Investiční záměr	Počet projektů	Podíl	Celková výše dotace	Podíl	Průměrná výše dotace	Maximální částka	Minimální částka
a	144	77,01%	384 884 046 Kč	83,10%	2 672 806 Kč	4 960 000 Kč	378 000 Kč
b	43	22,99%	78 261 897 Kč	16,90%	1 820 044 Kč	4 327 856 Kč	425 711 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle dat ze SZIF

Tabulka 4 analyzuje výši podpory a počet jednotlivých projektů podle investičních záměrů. Jak již bylo řečeno, tak investiční záměr „a“ je založen na spolupráci MAS v ČR. Naopak na realizaci investičního záměru „b“ se podílely spolu s MAS v ČR také zahraniční MAS. Nejvíce finančních prostředků bylo alokováno na projekty realizované na národní úrovni.

Z celkového počtu schválených projektů v rámci opatření „Realizace projektů spolupráce“ se zahraniční spoluprací zabývalo pouze 43 projektů (tj. 22,99 %), na které bylo alokováno pouze 16,90 % finančních prostředků. Nejvíce projektů spolupráce bylo realizováno mezi MAS v ČR a na Slovensku (celkem 24 projektů). Ostatní státy, které se zapojily do projektů spolupráce s MAS v ČR, a celkový počet realizovaných projektů zobrazuje obrázek 14.

Obrázek 14. Počet projektů spolupráce mezi ČR a ostatními státy EU

Zdroj: vlastní zpracování podle dat ze SZIF

4 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA ŽELEZNOHORSKÝ REGION

MAS Železnohorský region byla založena v červnu 2005. Prvotním cílem této MAS bylo podpořit celkový rozvoj regionu realizací projektů, a to v souladu s metodou LEADER. V roce 2008 byl v návaznosti na programové období 2007 - 2013 zpracován Strategický plán LEADER MAS Železnohorský region „Návrat ke kořenům“³⁴ (dále jen „Strategický plán LEADER“), který byl důležitý pro výběr MAS Železnohorský region k podpoře v rámci Národního PRV 2007 - 2013. Důležitý mezník v rozvoji MAS Železnohorský region byl v roce 2011, kdy se stala členem Asociace regionálních značek ČR. Díky tomuto milníku mohlo být do současné doby certifikováno celkem 46 regionálních výrobků a produktů, které mohou užívat označení ŽELEZNÉ HORY regionální produkt[®]. V prosinci 2013 byla uzavřena deklarace o spolupráci mezi MAS Železnohorský region a dalšími třemi sousedními MAS, jejímž výsledkem byl projekt Krok za krokem geoparkem, který byl zaregistrován do Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Cílem tohoto projektu bylo podporovat marketingové a koordinační aktivity v oblasti CR na území těchto čtyř MAS. Od roku 2014 je MAS Železnohorský region zapojena do projektu Český systém kvality služeb. Od roku 2012 se zpracovává Strategie CLLD pro MAS Železnohorský region na období 2014 - 2020³⁵ (dále jen „Strategie CLLD“), která je důležitá pro čerpání dotací z ESIF. [24]

Jako obecné cíle MAS Železnohorský region lze představit [24]:

- naplňování místního partnerství (intenzivní spolupráce mezi veřejnou správou, podnikatelskými subjekty, nevládními organizacemi a občany),
- podporu rozvoje občanských iniciativ na místní a regionální úrovni,
- ochranu přírodního a kulturního bohatství a zdraví obyvatel regionu,
- zvýšení ekonomické prosperity a kvality života v regionu,
- zajištění finančních, lidských, materiálních a informačních zdrojů pro rozvoj regionu.

K hlavním cílům MAS Železnohorský region patří zejména [24]:

- realizace Strategie CLLD,
- podpora odbytu místní produkce,
- poskytování služeb destinačního managementu v oblasti CR,
- zajišťování prezentace a marketingu regionu,

³⁴ <http://zeleznohorsky-region.cz/tmp/dokumenty/28158.pdf>

³⁵ http://www.mmr.cz/getmedia/89b342a3-aa02-444d-a99d-e2113b57d704/MAS-Zeleznohorsky-region_-SCLLD-2014.pdf

- podpora činnosti členů a spolupráce s partnery,
- zajištění konzultací pro projektové záměry,
- zpracování podkladů a tvorba a správa databází MAS Železnohorský region,
- zabezpečení toku informací a zpracovávání žádostí.

Mezi hlavní priority MAS Železnohorský region lze např. zařadit [24]:

- zlepšení kvality života ve venkovských oblastech,
- posílení místního ekonomického prostředí,
- péče a ochrana krajiny a životního prostředí,
- zachování a obnova kulturního dědictví,
- podpora diverzifikace zemědělství ve spolupráci s rozvojem v oblasti ČR,
- propagace regionu jako funkčního a jedinečného celku v oblasti ČR.

4.1 Faktory ovlivňující cestovní ruch v MAS Železnohorský region

Jak již bylo zmíněno v kapitole č. 1. „Cestovní ruch a jeho vymezení“, jsou faktory ovlivňující CR rozděleny do třech skupin, tj. lokalizační (přírodní a kulturní), realizační (dopravní a materiálně-technické) a selektivní (objektivní a subjektivní).

4.1.1 Lokalizační předpoklady

Území MAS Železnohorský region se rozkládá na rozloze 50 694 ha (k 31.12.2013) [5]. Celá oblast je charakteristická členitým reliéfem, kdy na severu se rozkládá Polabská nížina a na jihu Železné hory (viz obrázek 15). Přes území MAS Železnohorský region protéká několik řek, k těm nejvýznamnějším patří především Labe, Chrudimka a Doubravka. Na těchto řekách se nachází několik vodních nádrží (např. Seč, Křižanovice, Pařížov). Severně od Přelouče u řeky Labe se rozprostírají písníky v Mělicích. Z hlediska flóry je území v oblasti Polabské nížiny charakteristické krajinou tvořenou především zemědělskou půdou, která

Obrázek 15. Zeměpisná mapa MAS Železnohorský region

Zdroj: [58]

postupně přechází směrem k Železným horám ve smrkové lesy a louky. Podrobné rozdělení půdního fondu na území MAS Železnohorský region se nachází v tabulce 5.

Tabulka 5. Půdní fond MAS Železnohorský region v roce 2013

Zemědělská půda	Rozloha	Nezemědělská půda	Rozloha
orná půda	23 046 ha	lesní pozemky	15 902 ha
chmelnice	0 ha	vodní plochy	895 ha
vinice	0 ha	zastavěné plochy	886 ha
zahrady	1 259 ha	ostatní plochy	3 487 ha
ovocné sady	535 ha		
trvalé travní porosty	4 686 ha		
CELKEM	29 525 ha	CELKEM	21 169 ha

Zdroj: vlastní zpracování podle [5]

Na jihu území v Železných horách se nachází chráněná krajinná oblast Železné hory, která je velmi atraktivní pro realizaci venkovského CR. V této oblasti se nachází velké množství rekreačních chat a chalup, které jsou využívány ve větší míře obyvateli z velkých měst, jako jsou např. Pardubice, Hradec Králové a Chrudim. Území Železných hor není vhodné pouze pro dlouhodobou formu venkovské turistiky, ale také pro jednorázové pobyty se zaměřením na agroturismus, ekoturismus nebo hipoturistiku. Oblast je také vhodná pro cykloturistiku, pěší turistiku a v zimních měsících pro běžkové lyžování.

Na území MAS Železnohorský region se nachází pět hlavních oblastí pro rekreaci. Jedná se o přírodní oblasti s řadou historických památek.

- 1) **Oblast Sečské přehrady** - Tato oblast je využívána především v letních měsících pro rekreaci u vodní nádrže Seč, nad kterou se tyčí dvě zříceniny (Vildštejn a Oheb). V blízkosti přehrady se nachází tři zámky (Hoješín, Klokočov a Seč). V okolí přehrady je protkáno řadou turistických tras. [58]
- 2) **Okolí města Třemošnice** - V blízkosti města se rozprostírají dvě významné přírodní lokality (národní přírodní rezervace Lichnice-Kaňkovy hory a přírodní park Doubrava). Tyto dvě lokality jsou vhodné především pro pěší turistiku. Jedná se o oblasti, které jsou přírodně rozmanité. Národní přírodní rezervace Lichnice-Kaňkovy hory je oblast s vysokým převýšením, naopak přírodní park Doubrava se vine podél řeky Doubravy. Samotné město Třemošnice je výchozím bodem pro řadu turistických tras. K nejvýznamnějším lákadlům této oblasti jsou především zřícenina hradu Lichnice s krásným výhledem do okolí nebo vodní nádrž Pařížov. V blízkém okolí se nachází také několik zámků (Běstvína, Moravany, Třemošnice a Ronov nad Doubravou). [58]

V okolí Sečské přehrady a města Třemošnice se vine naučná stezka Historie vápenictví. V minulosti se v této oblasti těžil ve velké míře vápenec. V současné době se těží v oblasti Prachovic. Tato hornina se stala součástí několika místních názvů (Vápenný Podol, chatová osada Vápenice, přírodní rezervace Vápenice). Dále se v této oblasti nachází naučná stezka Krajem Železných hor. [58]

- 3) **Okolí Slavické obory** - Obora se rozprostírá nedaleko obce Nasavrky. Je zde chována jelení zvěř a mufloni. Téměř celá obora je zalesněná a je protkána řadou pěších tras. Z jihu je obora ohraničena řekou Chrudimkou, na níž se nachází dvě vodní nádrže (Křižanovice I a Křižanovice II), které jsou zdrojem pitné vody. Podél Chrudimky je několik přírodních rezervací (Krkanka, Strádovské Peklo, Boušovka). Oblast byla v historii osídlena Kelty a právě v oblasti severně od Nasavrky se nachází Keltská naučná stezka s keltským oppidem a mohylami. K dalším významným turistickým atrakcím patří rozhledna Boika, zámek Nasavrky, zřícenina hradu Strádov nebo hradiště Práčov. [58]
- 4) **Sportovně rekreační oblast Hůra** - Tato oblast se nachází západně od města Slatiňany a její dominantou je rozhledna Bára. Jedná se o zalesněné území, které je protkáno řadou pěších tras a cyklotras, které jsou vhodné i pro hipoturistiku. Pro sportovní vyžití se zde nachází několik venkovních tělocvičen a lanový park. Dalšími lákadly jsou Kočičí hrádek, zřícenina Rabštejnec a zámek Slatiňany. [58]
- 5) **Okolí Heřmanova Městce** - Z historického pohledu je Heřmanův Městec znám svým vztahem k židovskému náboženství. V minulosti se ve městě nacházela početná židovská komunita. Do současnosti se ve městě dochovala synagoga, židovský hřbitov a galerie Cyrany (nachází se v budově bývalé židovské školy). Ve městě se dále nachází kostel sv. Bartoloměje a zámek s parkem, který je součástí přírodního parku Heřmanův Městec. V okolí města lze navštívit tvrzíště Klešice a Mrdlice, hradiště Kostelec, rozhlednu Barborka nebo kempinkovou oblast Konopáč. [58]

K dalším turistickým lákadlům patří např. historické centrum města Přelouče, tvrzíště Lepějovice u obce Valy, zámek Choltice s přírodní rezervací Choltická obora, okolí Horního Bradla nebo zřícenina tvrze ve Svojšicích. [58]

4.1.2 Realizační předpoklady

Z pohledu dopravní obslužnosti má MAS Železnohorský region výhodnou polohu v blízkosti krajského města Pardubice, ze kterého je možné se dopravit do všech koutů ČR, popř. okolních zemí. Krajské město je důležitý železniční, silniční a letecký uzel.

Území MAS Železnohorský region je protkané několika silničními a železničními dopravními cestami národního i mezinárodního významu (viz tabulka 6). Pro napojení významných oblastí ČR, která se nacházejí v oblasti MAS Železnohorský region, jsou důležité silnice a železnice regionálního významu (viz tabulka 7).

Tabulka 6. Významné silnice a železnice na území MAS Železnohorský region

Silnice č. I/2	Pardubice - Přelouč - Kutná Hora - Praha
Silnice č. I/17	Vysoké Mýto - Chrudim - Heřmanův Městec - Čáslav
Silnice č. I/37	Trutnov - Jaroměř - Hradec Králové - Pardubice - Chrudim - Nasavrky - Ždírec nad Doubravou - Žďár nad Sázavou - Velká Bíteš
Železnice č. 010	(Praha) - Kolín - Přelouč - Pardubice - Česká Třebová - (Ostrava/Brno)

Zdroj: vlastní zpracování podle [58]

Tabulka 7. Regionální silnice a železnice na území Mas Železnohorský region

Silnice č. II/337	Čáslav - Ronov nad Doubravou - Třemošnice - Seč - Nasavrky - Skuteč
Silnice č. II/340	Golčův Jeníkov - Seč - Chrudim
Silnice č. II/341	Heřmanův Městec - Seč
Silnice č. II/342	Přelouč - Heřmanův Městec
Silnice č. II/343	Seč - Horní Bradlo - Trhová Kamenice - Hlinsko
Silnice č. II/344	Nasavrky - Horní Bradlo - Chotěboř - Havlíčkův Brod
Železnice č. 015	Přelouč - Heřmanův Městec - Prachovice
Železnice č. 236	Čáslav - Ronov nad Doubravou - Třemošnice

Zdroj: vlastní zpracování podle [58]

Materiálně-technická základna je na území MAS Železnohorský region dostatečná, především v oblasti Železných hor, která je atraktivní z pohledu ČR. Nachází se zde celkem pět turistických informačních středisek (Přelouč, Heřmanův Městec, Třemošnice, Seč a Nasavrky).

Tabulka 8. Počet hromadných ubytovacích zařízení na území MAS Železnohorský region v roce 2013

Typ hromadného ubytovacího zařízení	Počet
hotely a motely	8
penziony	11
turistické ubytovny	3
kempy, chatové osady	13
ostatní	11
CELKEM	46

Zdroj: vlastní zpracování podle [5]

V tabulce 8 jsou uvedeny celkové počty hromadných ubytovacích zařízení podle jednotlivých typů na území MAS Železnohorský region. Nejvíce se jich nachází v obcích Seč (20), Přelouč (6), Heřmanův Městec (4) a Horní Bradlo (4). Dále se zde nachází velké množství individuálních ubytovacích zařízení, která nejsou pro statistické účely evidována.

4.1.3 Selektivní předpoklady

MAS Železnohorský region nemá žádnou politickou ani správně-administrativní funkci. Z hlediska právní formy se jedná o spolek. Tento pojem přichází do českého práva spolu s nabytím účinnosti tzv. nového občanského zákoníku od 1.1.2014 (Zákon č. 89/2012), který zasahuje do fungování občanských sdružení, protože pojem „občanské sdružení“ nezná. Právní vymezení spolku se nachází v Zákoně č. 89/2012 § 214 - § 302. [21, 24]

Kancelář MAS Železnohorský region se nachází v Heřmanově Městci, a to v budově Turistického informačního centra na Náměstí Míru. Podrobnější informace o MAS Železnohorský region se nacházejí na webových stránkách www.zeleznohorsky-region.cz. [24]

Nejdůležitější pro každou MAS je její členská základna. MAS Železnohorský region je tvořena 61 členy, kteří jsou rozděleni do 6 tematických skupin. Rozložení členské základny je zobrazeno v tabulce 9. Z hlediska sektorového je nejvíce členů ze soukromého sektoru (33 členů), následně neziskového sektoru (20 členů) a nakonec veřejného sektoru (8 členů). Z tematického hlediska je nejvíce členů zařazeno do skupiny zaměřené na CR (15 členů), zemědělství (12 členů) a regionální výrobci (10 členů).

Tabulka 9. Sektorové a tematické rozložení členské základny MAS Železnohorský region v roce 2014

Tematické skupiny	Veřejný sektor	Neziskový sektor	Soukromý sektor	CELKEM
státní správa	7	0	0	7
občanská vybavenost	0	9	0	9
vzdělávání a volnočasové aktivity	1	7	0	8
cestovní ruch	0	4	11	15
zemědělci	0	0	12	12
regionální výrobci	0	0	10	10
CELKEM	8	20	33	61

Zdroj: vlastní zpracování podle [24]

Území je v současnosti vymezeno šesti mikroregiony (Za Letištěm, Podhůří Železných hor, Heřmanoměstecko, Centrum Železných hor, Železné hory a Západně od Chrudimi) a obcí Licibořice s celkovým počtem 44 977 obyvatel (k 31.12.2013) [5]. Území MAS Železnohorský region zahrnuje tedy celkem 72 obcí, které jsou rozděleny v obrázku 16 do jednotlivých mikroregionů. [24]

Obrázek 16. Administrativní členění MAS Železnohorský region v roce 2014

Zdroj: [22]

V MAS Železnohorský region žilo k 31.12.2013 nejvíce lidí v produktivním věku (celkem 30 606 obyvatel), dále v postproduktivním věku (celkem 7 654 obyvatel) a předproduktivním věku (celkem 6 717 obyvatel). V roce 2013 byl přirozený přírůstek obyvatel -79 (živě narozeno 441 obyvatel a zemřelo 520 obyvatel). Z hlediska migrace byla zjištěna čistá migrace ve výši +195 obyvatel (přistěhovalo se 1 388 obyvatel a vystěhovalo se 1 193 obyvatel). [5]

Z ekonomického pohledu má na území MAS Železnohorský region sídlo velký počet ekonomických subjektů. Jejich rozdělení je uvedeno v tabulce 10 podle klasifikace NACE³⁶. Zastoupení ekonomických subjektů odpovídá zemědělskému rázu se zaměřením na zpracovatelský průmysl a tomu, že se jedná o oblast zaměřenou na CR.

³⁶ NACE - akronym pro statistickou klasifikaci ekonomických činností, kterou používá EU a vytváří rámec pro statistická data o činnostech v mnoha ekonomických. Statistiky, které vzniknou za použití klasifikace NACE, lze srovnávat v celé EU, protože tato klasifikace je povinná pro všechny členské státy EU.

Tabulka 10. Klasifikace ekonomických činností podle NACE na území MAS Železnohorský region v roce 2013

Ekonomická činnost podle NACE	Počet subjektů
A - zemědělství, lesnictví, rybníkářství	479
B - těžba a dobývání	1
C - zpracovatelský průmysl	931
D - výroba a rozvoj elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	83
E - zásobování vodou, činnosti související s odpadovým hospodářstvím	39
F - stavebnictví	939
G - maloobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	847
H - doprava a skladování	203
I - ubytování, stravování a pohostinství	254
J - informační a komunikační činnosti	78
K - peněžnictví a pojišťovnictví	283
L - činnosti v oblasti nemovitostí	86
M - profesní, vědecké a technické činnosti	498
N - administrativní a podpůrné činnosti	52
O - veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	135
P - vzdělání	91
Q - zdravotní a sociální péče	59
R - kulturní, zábavní a rekreační činnosti	112
S - ostatní činnosti	416
T - činnosti domácností jako zaměstnavatelů, činnosti pro vlastní potřebu	0
U - činnosti exteriorních organizací a orgánů	0
Nezařazeno	178
CELKEM	5 764

Zdroj: [5]

4.2 Analýza podpory rozvoje venkova v MAS Železnohorský region

V předchozích kapitolách, především v kapitole č. 3 „Analýza programů rozvoje venkova v České republice“ je analyzována podpora rozvoje venkova v celé ČR a to prostřednictvím Národního PRV 2007 - 2013. Dále je zde také nastíněna podpora pro rozvoj venkova v programovém období 2014 - 2020. Naopak tato kapitola je zaměřena pouze na problematiku podpory rozvoje venkova prostřednictvím Národního PRV 2007 - 2013 a rozboru Strategie CLLD v MAS Železnohorský region.

4.2.1 Analýza Programu rozvoje venkova 2007 - 2013 v rámci MAS Železnohorský region

To, aby mohla MAS Železnohorský region žádat o finanční prostředky z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. musela zpracovat Strategický plán, který byl zpracován na základě definovaných aktuálních potřeb směru vývoje MAS Železnohorský region s ohledem na dané vstupní parametry, zdroje a vlivy území. [23]

Na základě podrobné analýzy MAS Železnohorský region, zpracované SWOT analýzy³⁷ a s ohledem na aktuální potřeby regionu a zaměření Národního PRV 2007- 2013 byly vytyčeny hlavní prioritní osy rozvoje (tzv. fiche), v rámci kterých byly realizovány jednotlivé projekty podle zpracovaného Strategického plánu LEADER. [23]

Názvy jednotlivých fichí a počty schválených a neschválených projektů se nacházejí v tabulce 11, ze které vyplývá, že v rámci šesti fichí bylo schváleno celkem 72 projektů (80 %) a neschváleno 18 projektů (20 %). Nejvíce projektů bylo schváleno v rámci fiche 3 (38,89 %) a fiche 2 (33,33 %). Nejvíce neschválených projektů bylo z fiche 2 (50,00 %).

Tabulka 11. Počet a podíl schválených a neschválených projektů v rámci jednotlivých fichí

Název FICHE	Schválené projekty		Neschválené projekty	
	Počet	Podíl	Počet	Podíl
FICHE 1 - Návrat ke kořenům	8	11,11%	1	5,56%
FICHE 2 - Obnova venkova	24	33,33%	9	50,00%
FICHE 3 - Živý venkov	28	38,89%	5	27,78%
FICHE 4 - Poznání regionu	3	4,17%	0	0,00%
FICHE 5 - Krajina krásnější	7	9,72%	3	16,67%
FICHE 6 - Cestovní ruch	2	2,78%	0	0,00%
CELKEM	72	100,00%	18	100,00%

Zdroj: vlastní zpracování podle interních dokumentů MAS Železnohorský region

Nejvíce schválených projektů připadá podle tabulky 12 na obce Heřmanův Městec (8 projektů) a Ronov nad Doubravou (4 projekty). Po třech schválených projektech mělo celkem šest obcí z MAS Železnohorský region (viz tabulka 12). Po dvou realizovaných projektech mělo celkem 13 obcí a po jednom projektu dalších 13 obcí. Ani jeden projekt nebyl realizován celkem v 37 obcích.

Tabulka 12. Největší počet schválených projektů ve vybraných obcích MAS Železnohorský region

Název obce	Počet schválených projektů
Heřmanův Městec	8
Ronov nad Doubravou	4
Bojanov	3
Čepí	3
Horní Bradlo	3
Hošťalovice	3
Ostřešany	3
Svinčany	3
Valy	3

Zdroj: vlastní zpracování podle interních dokumentů MAS Železnohorský region

³⁷ **SWOT analýza** - univerzální analyticko-technická zaměřená metoda, která zhodnocuje vnitřní (silné stránky - Strengths a slabé stránky - Weaknesses) a vnější faktory (příležitosti - Opportunities a hrozby - Threats) ovlivňující úspěšnost organizace nebo nějakého konkrétního záměru (nového produktu či služby).

Jak ukazuje tabulka 13, tak ve většině případů znamená vyšší počet schválených projektů vyšší celkovou dotaci připadající na danou obec ve sledovaném období. Nejvíce finančních prostředků přiteklo z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. do Heřmanova Městce. Nejméně finančních prostředků (bez obcí bez dotace) přiteklo do České Lhotice.

Tabulka 13. Maximální a minimální výše získaných finančních prostředků ve vybraných obcích MAS Železnohorský region

Maximální výše získaných finančních prostředků		Minimální výše získaných finančních prostředků	
Heřmanův Městec	2 863 229 Kč	Úherčice	263 248 Kč
Ronov nad Doubravou	1 870 110 Kč	Sovolusky	249 500 Kč
Ostřešany	1 216 980 Kč	Třemošnice	197 551 Kč
Čepí	1 124 507 Kč	České Lhotice	96 300 Kč
Valy	1 123 545 Kč		

Zdroj: vlastní zpracování podle interních dokumentů MAS Železnohorský region

V rámci Národního PRV 2007 - 2013 v návaznosti na Strategický plán LEADER bylo na projekty v jednotlivých obcích alokováno celkem 25 542 474 Kč. Tato částka tedy byla rozdělena mezi 72 projektů ve 35 obcích z celkového počtu 72 obcí v rámci MAS Železnohorský region. Průměrná výše finančních prostředků získaná jednou obcí činí 729 785 Kč (nezahrnuty obce bez dotace). V případě zahrnutí obcí, které na finanční podporu nedosáhly, činí průměrná výše získaných finančních prostředků 354 757 Kč. Na jeden podpořený projekt připadá v průměru 355 091 Kč.

V této fázi se lze zaměřit na vyhodnocení hypotézy č. 2, která se týká plošného rozložení finančních prostředků z Národního PRV 2007 - 2013 v MAS Železnohorský region a zní: „*Finanční prostředky alokované z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. LEADER, Opatření 1.2: Realizace místní rozvojové strategie, jež byly využity na projekty realizované v MAS Železnohorský region byly rozděleny minimálně do 70 % obcí.*“ Tuto hypotézu je možné již na základě výše uvedeného textu v této kapitole vyvrátit, protože obcí bez schválených projektů bylo celkem 37 z celkového počtu 72 obcí. Toto potvrzení lze přesvědčivě vyvodit především z tabulky 14, kdy podíl obcí s dotací je 48,61 % a bez dotace 51,39 %. Na základě těchto dat lze hypotézu č. 2, resp. předpoklad plošného rozložení alokace finančních prostředků z Národního PRV 2007 - 2013 v MAS Železnohorský region zamítnout.

Tabulka 14. Celkový počet a podíl obcí v MAS Železnohorský region s přijatou dotací a bez dotace

	Počet	Podíl
Počet obcí bez dotací	37	51,39%
Počet obcí s dotací	35	48,61%

Zdroj: vlastní zpracování podle interních dokumentů MAS Železnohorský region

4.2.2 Rozbor Strategie CLLD pro MAS Železnohorský region v letech 2014 - 2020

Od roku 2012 je zpracovávána Strategie CLLD. Na přípravě této strategie se podílejí nejen členové a pracovníci MAS Železnohorský region ale i veřejnost a místní subjekty, spolupracující organizace a experti. [24]

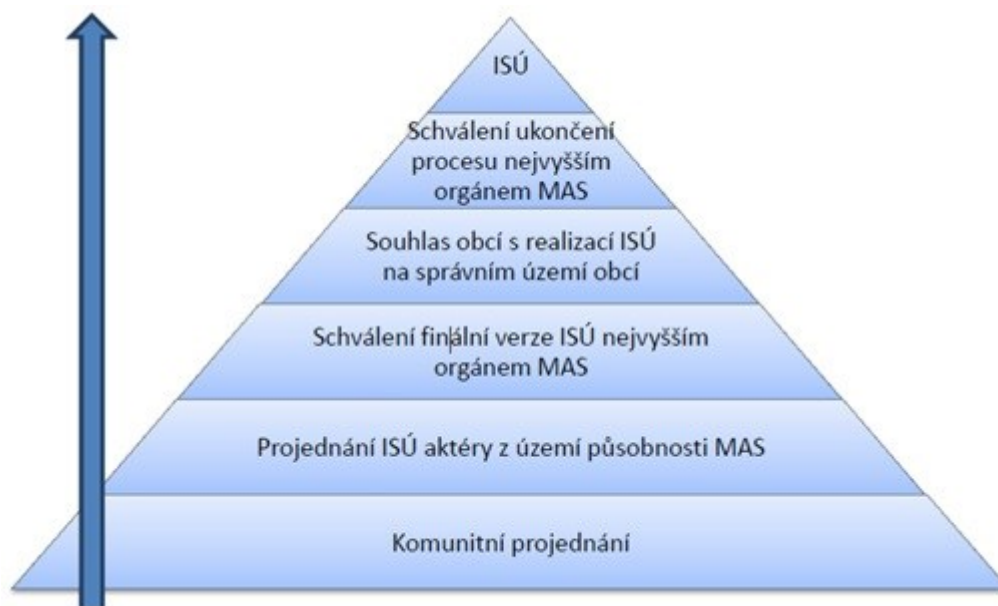
Především pro dobré fungování MAS a správnou implementaci metody LEADER je účast široké veřejnosti a místních aktérů na zpracování Strategie CLLD klíčová. Co největší zapojení místních aktérů a veřejnosti je důležité pro zanalýzování potřeb místních komunit, což předchází konfliktům a problémům při realizaci strategie. Veškeré podněty a informace od veřejnosti a místních aktérů slouží jako zdroj informací pro SWOT analýzu a jsou podkladem pro navržení rozvojových směrů MAS Železnohorský region. [24]

Zapojení veřejnosti do přípravy Strategie CLLD je rozloženo do čtyř fází [24]:

- 1) Komunitní setkávání** - cílem těchto setkávání bylo získat informace o potřebách a záměrech místních subjektů. Ukázat, že MAS má zájem zahrnout do své strategie i jejich záměry a potřeby. Od roku 2012 byly realizovány čtyři komunitní setkání.
- 2) Dotazníková šetření** - účelem bylo zjistit aktuální potřeby jednotlivých subjektů v území a přesně definovat cesty, jak vést rozvoj venkova na území MAS Železnohorský region. Dotazníkové šetření bylo provedeno nejen u jednotlivých subjektů podnikatelského, neziskového a veřejného sektoru, ale také přímo mezi obyvateli a návštěvníky regionu. Jeden druh dotazníkového šetření byl zaměřen i na místní vzdělávací instituce.
- 3) Jednání tematických pracovních skupin** - Tyto tematické pracovní skupiny byly vytvořeny na základě komunitních setkávání, ze kterých byly stanoveny čtyři prioritní oblasti území. Jejich podstavou bylo stanovit několik cílů rozvoje, seznam možných záměrů a tematická SWOT analýza.
- 4) Projednání strategie** - Strategie CLLD (dříve označována jako ISÚ - Integrovaná strategie území) je projednávána principem „zdola - nahoru“, jak je zobrazeno na obrázku 17.

Jak bylo uvedené na začátku této subkapitoly, na přípravě Strategie CLLD se účastní i spolupracující organizace. Jedná se o organizace mimo region (přibližně 20 subjektů), které mají vliv na činnost MAS Železnohorský region (např. Krajský úřad Pardubického kraje, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Magistrát města Pardubic, Univerzita Pardubice, turistická informační centra v regionu nebo Národní síť MAS ČR). [24]

Obrázek 17. Metodika pro projednání Strategie CLLD

Zdroj: [24]

MAS Železnohorský region využívá pro svou činnost také služby dvou expertních firem. První z nich firma VN KONZULT, s.r.o., která se zabývá regionálním rozvojem venkovského prostoru a je dlouhodobým partnerem MAS Železnohorský region. Tato firma poskytuje odborné služby pro přípravu Strategie CLLD. Druhou firmou je TIMA Liberec, s.r.o., která se zabývá zpracováním strategických plánů rozvoje venkovských oblastí a konzultacemi pro MAS a pro MAS Železnohorský region zpracovává odborné posudky dílčích částí Strategie CLLD. [24]

Pro nové programové období 2014 - 2020 byla zpracována nová organizační struktura MAS Železnohorský region, která vychází ze základních předpokladů iniciativy LEADER. MAS Železnohorský region je složena z valné hromady (členská základna MAS), představenstva, výběrové komise, kontrolního výboru, tematické komise a tematické pracovní skupiny. Schválená organizační struktura MAS Železnohorský region je zpracována pro realizování Strategie CLLD. Podrobná organizační struktura včetně povinností jednotlivých prvků organizační struktury se nachází v příloze 3. [24]

Pro Strategii CLLD je důležitá SWOT analýza, která je podrobně rozpracována jednotlivými tematickými pracovními skupinami na čtyři prioritní oblasti, z nichž je následně vytvořena jedna hlavní SWOT analýza. Pro každou prioritní oblast jsou na základě tematických SWOT analýz vymezeny plánované aktivity (projekty), které jsou uvedeny v tabulce 15.

Tabulka 15. Plánované projekty MAS Železnohorský region podle Strategie CLLD rozdělených do prioritních oblastí

Prioritní oblasti	Počet plánovaných projektů	Celkové předpokládané náklady
Životní prostředí, krajina a příroda	29	187 060 000 Kč
Cestovní ruch a marketing	27	29 290 000 Kč
Zemědělství, venkov a místní populace	191	4 868 473 000 Kč
Kultura a celoživotní vzdělávání	74	118 468 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle [24]

Strategie CLLD úzce navazuje na strategické dokumenty všech zainteresovaných subjektů (spolupracujících organizací a členských mikroregionů). Jedná se o dokumenty jak s úzkou regionální územní vazbou, tak i o dokumenty na celorepublikové a evropské úrovni. Jejich výčet včetně stručného popisu se nachází přímo ve Strategii CLLD. [24]

Na základě podrobné analýzy území MAS Železnohorský region, zpracování SWOT analýz, definování prioritních oblastí, zjištění problémů a potřeb došlo k definování strategické vize na období 2014 - 2020: *„Živý region, jenž při cestě k zachování a renesanci tradičních hodnot vytváří možnosti pro hospodářský růst a vývoj občanské společnosti při zachování přírodních hodnot v duchu udržitelného rozvoje venkova.“* [24]

Z této vize dále vyplývají jednotlivé strategické cíle, které vycházejí ze SWOT analýzy a jsou rozděleny podle prioritních oblastí. Strategické cíle jsou dále rozpracovány do specifických cílů, pro které jsou stanovena příslušná opatření. Výčet těchto strategických a specifických cílů podle prioritních oblastí se nachází v příloze 4. V závěru Strategie CLLD jsou popsány způsoby, mechanismy a metody dosahování stanovených cílů a jednotlivých opatření, včetně dopadů strategie a její přínosy v dlouhodobější perspektivě. [24]

4.3 MAS Železnohorský region jako součást Národní sítě MAS ČR

MAS Železnohorský region je jednou ze 171 MAS, které se na území ČR rozkládají a stejně jako dalších 166 MAS je součástí Národní sítě MAS ČR. [36, 53]

Obrázek 18 zobrazuje MAS, které tvoří členskou základnu Národní sítě MAS ČR (světle zelená) a ostatní MAS, které nejsou členy Národní sítě MAS ČR (oranžová). Jsou zde vidět tzv. „bílá místa“, jedná se o území některých obcí, které nemají zájem o vznik nových MAS, popř. o rozšíření stávajících MAS a zapojení se do metody LEADER. V této otázce nechalo Ministerstvo zemědělství ČR v roce 2012 vypracovat publikaci s názvem *„Analýza bílých míst pokrytí MAS ve venkovských oblastech“*³⁸.

³⁸ http://eagri.cz/public/web/file/150213/Analýza_bilych_mist_v2.pdf

Obrázek 18. Členská základna Národní sítě MAS ČR k 15.10. 2014

Dále obrázek 18 zobrazuje obce nad 25 tisíc obyvatel (celkem 47 - šedivá), které nejsou součástí MAS, protože u nich nelze přímo aplikovat metodu LEADER, ale to neznamená, že principy nelze využít v příměstském prostoru pro snižování rozdílů mezi rozvojem venkovského a městského prostoru. [62]

Hlavním posláním Národní sítě MAS ČR je [52]:

- sdružovat MAS,
- spolupracovat a komunikovat s kraji, organizacemi zabývajících se rozvojem venkova a finančními ústavy,
- reprezentovat a zastupovat MAS na úrovni národní (vládní instituce, ministerstva státní úřady) a mezinárodní (instituce EU, instituce zabývajících se problematikou venkova, organizace pracující podle metody LEADER),
- propagace a medializace (sdělovací prostředky, vlastní aktivity).

K hlavním cílům Národní sítě MAS ČR patří především [52]:

- zlepšení kvality života na venkově (kladen důraz na setrvalém a integrovaném místním rozvoji),
- zajištění přenosu veškerých poznatků mezi členy Národní sítě MAS ČR a mezi členskými zeměmi EU a jejich MAS,

- podpora spolupráce s dalšími zeměmi, která je založena na rozvoji venkova a metodě LEADER.

4.4 Analýza spokojenosti návštěvníků v MAS Železnohorský region

Jak již vyplývá z výše uvedených kapitol, především z kapitoly č. 4.1 „*Faktory ovlivňující cestovní ruch v MAS Železnohorský region*“, je území MAS Železnohorský region, zejména oblast Železných hor, důležitým národním i regionálním místem pro realizaci různých druhů a forem CR. Jedná se o oblast, která je cílem návštěvníků z okolních velkých měst (např. Pardubice, Hradec Králové nebo Chrudim).

Ke zjištění toho, zda jsou návštěvníci spokojeni s poskytovanými službami na území MAS Železnohorský region a zda jsou ochotni opakovaně tento region navštívit, bylo pro tyto návštěvníky připraveno dotazníkové šetření, které se na danou problematiku zaměřuje. Samotné znění dotazníku se nachází v příloze 5.

Dotazníkové šetření bylo prováděno v období červenec - říjen 2014 pomocí dvou distribučních kanálů:

1. tištěný dotazník byl distribuován do turistických informačních center na území MAS Železnohorský region,
2. online verzi dotazníku bylo možné vyplnit na internetové stránce www.vyplnto.cz.

Výsledky dotazníkového šetření nejsou pouze podkladem pro zpracování této části diplomové práce, ale také zpětnou vazbou pro samotnou MAS Železnohorský region. Ta získá informace o tom, zda byly finanční prostředky alokované z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV., Opatření 1. 2: „*Realizace místní rozvojové strategie*“ na projekty, jež se zaměřovaly na zvýšení atraktivity regionu z hlediska CR, využity správným směrem. Výsledky dotazníkového šetření jsou uvedeny v příloze 6.

Jak vyplývá z názvu kapitoly, tak její podstatou je vyhodnotit spokojenost návštěvníků na území MAS Železnohorský region pomocí dotazníkového šetření. K tomu se váže hypotéza č. 3, která je rozdělena na dvě části, jejíž znění je následující: „*Více než 70 % návštěvníků MAS Železnohorský region odpovědělo v dotazníkovém šetření, že:*

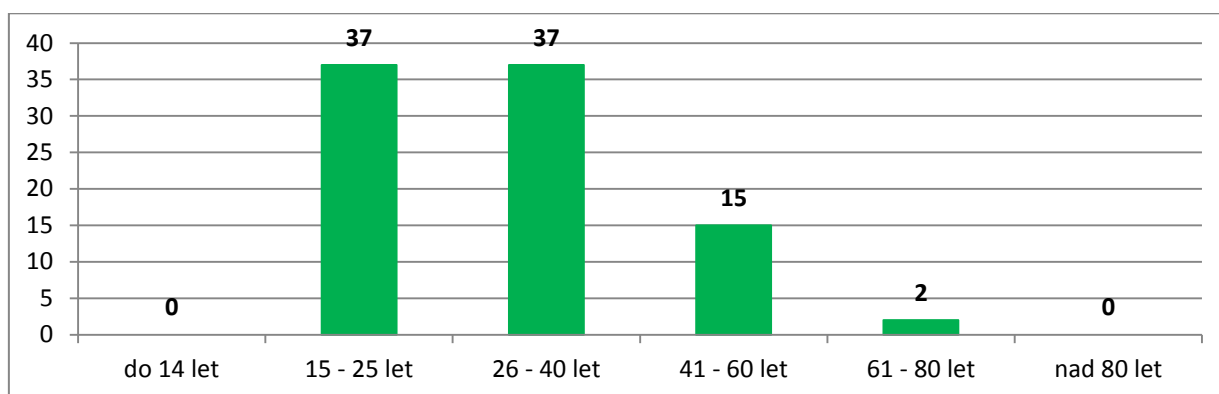
- a) *průměrná kvalita poskytovaných služeb a úroveň infrastruktury v regionu je velmi dobrá nebo spíše dobrá,*
- b) *je ochotno region znovu navštívit.*“

4.4.1 Výsledky dotazníkového šetření

V průběhu čtyř měsíců, kdy byl dotazník pro návštěvníky Železnohorského regionu k dispozici, bylo vyplněno celkem 91 dotazníků. Z celkového počtu vyplněných dotazníků bylo 18 z nich vyplněno v rámci prvního distribučního kanálu (tištěná verze) a 73 dotazníků bylo vyplněno prostřednictvím druhého distribučního kanálu (online verze).

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že dotazník vyplnilo téměř stejný počet žen (celkem 47, tj. 51,65 %) i mužů (celkem 44, tj. 48,35 %). Z toho vyplývá, že oblast MAS Železnohorský region navštěvuje podobný počet žen i mužů.

Obrázek 19. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle jejich věku

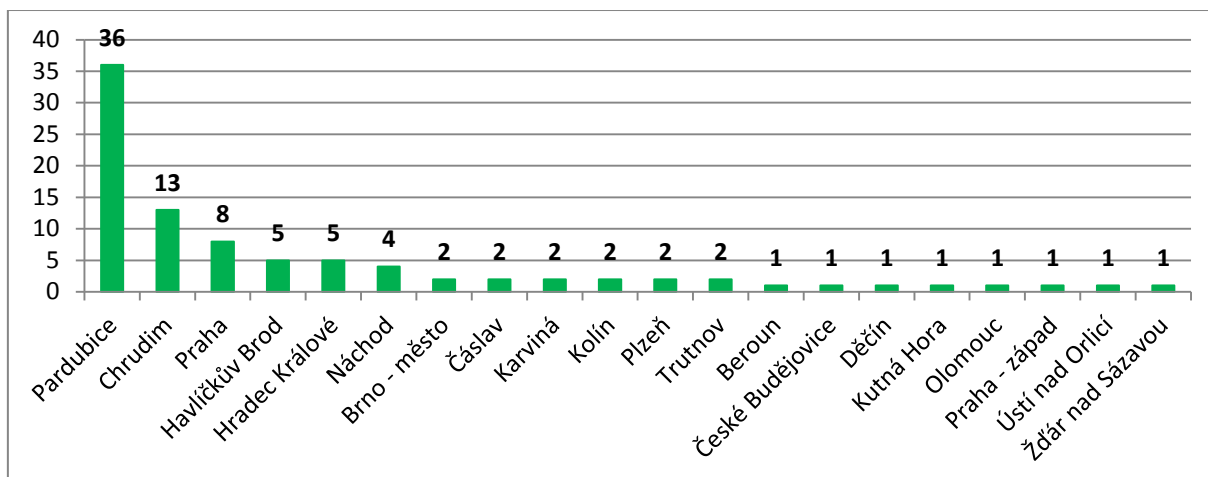
Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6

Podle věku respondentů lze zaměřit aktivity spojené s CR na území MAS Železnohorský region buď na mladé lidi, nebo seniory, popř. jinou věkovou skupinu obyvatel. Nejvíce respondentů bylo podle obrázku 19 ve věku 15 - 25 let a 26 - 40 let. Celkem to bylo 74 návštěvníků (tj. 81,32 %) po 37 respondentech (tj. po 40,66 %). Dále 15 návštěvníků (tj. 16,48 %) bylo ve věku 41 - 60 let. Do oblasti MAS Železnohorský region také přijeli dva respondenti (tj. 2,20 %) ve věku 61 - 80 let. Z ostatních definovaných věkových skupin nevyplnil dotazník žádný návštěvník. Z obrázku 19 lze tedy usuzovat, že do regionu přijíždějí převážně mladí návštěvníci do 40 let. Tomu by se měly přizpůsobit také poskytované služby. Na druhou stranu je možné, že straší turisté nemají v tomto regionu žádné zázemí a proto nejsou ochotni do Železnohorského regionu cestovat.

Pro každý region je důležité, z jaké oblasti ČR přijíždějí jeho návštěvníci. Výsledky pro oblast MAS Železnohorský region je zobrazen v obrázku 20. Zde se potvrzuje to, co bylo uvedeno v kapitole č. 4.1 „*Faktory ovlivňující cestovní ruch v MAS Železnohorský region*“, že návštěvníci tohoto regionu jsou převážně z oblasti velkých měst (Pardubice, Chrudim a Hradec Králové). Právě z okresů Pardubice a Chrudim pochází většina turistů, celkem je to 49 respondentů (tj. 53,85 %). Překvapením je hlavní město Praha, ze kterého přijelo do této

oblasti celkem 8 respondentů (tj. 8,79%). Následují další blízké okresy, jako jsou Havlíčkův Brod a Hradec Králové, ze kterých navštívilo region po 5 respondentech. Počet návštěvníků z dalších okresů je zanedbatelný. Lze uvést např. okresy Karviná, Plzeň, České Budějovice nebo Děčín, které se nacházejí většinou ve velké vzdálenosti od území MAS Železnohorský region a počet turistů z těchto okresů je minimální.

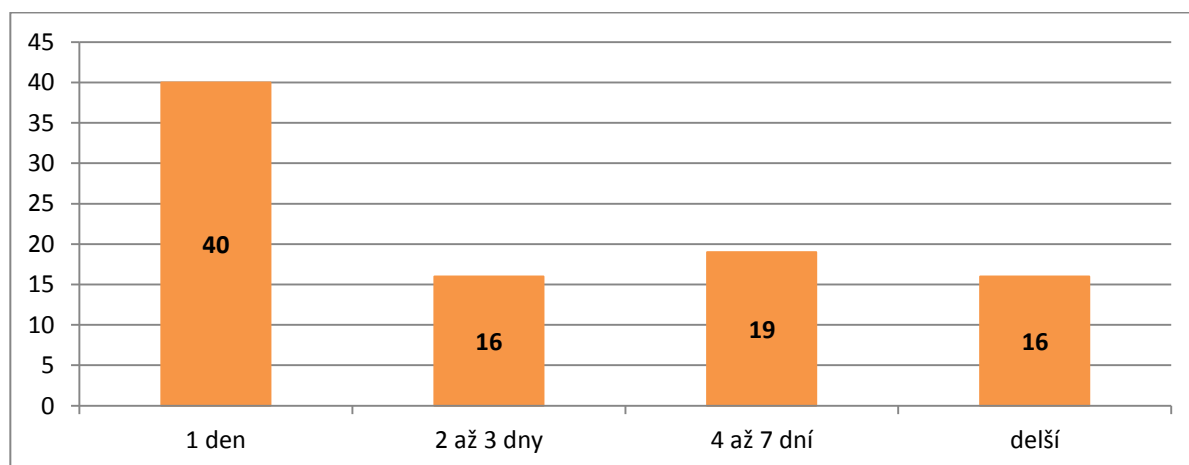
Obrázek 20. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle okresu jejich bydliště

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6

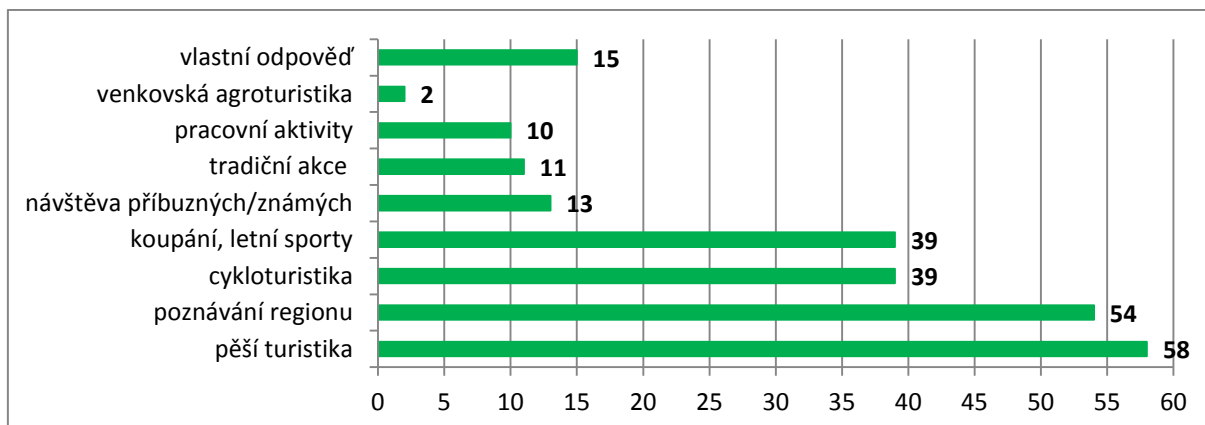
Cílem každého regionu by mělo být, aby návštěvník pobýval na jeho území co nejdelší dobu. Podle obrázku 21 se nejvíce turistů v oblasti MAS Železnohorský region zdržuje jeden den, celkem tuto možnost uvedlo 40 respondentů (tj. 43,96 %). To potvrzuje, že do regionu přijíždějí obyvatelé z blízkých okresů, kteří chtějí realizovat jednodenní výlet, pravděpodobně o víkend. V rozmezí od 15 až do 20 respondentů uvedlo, že do regionu přijíždí na dva až tři dny (17,58 %), na čtyři až sedm dní (20,88 %) a na delší pobyty (17,58 %).

Obrázek 21. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle délky jejich pobytu

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6

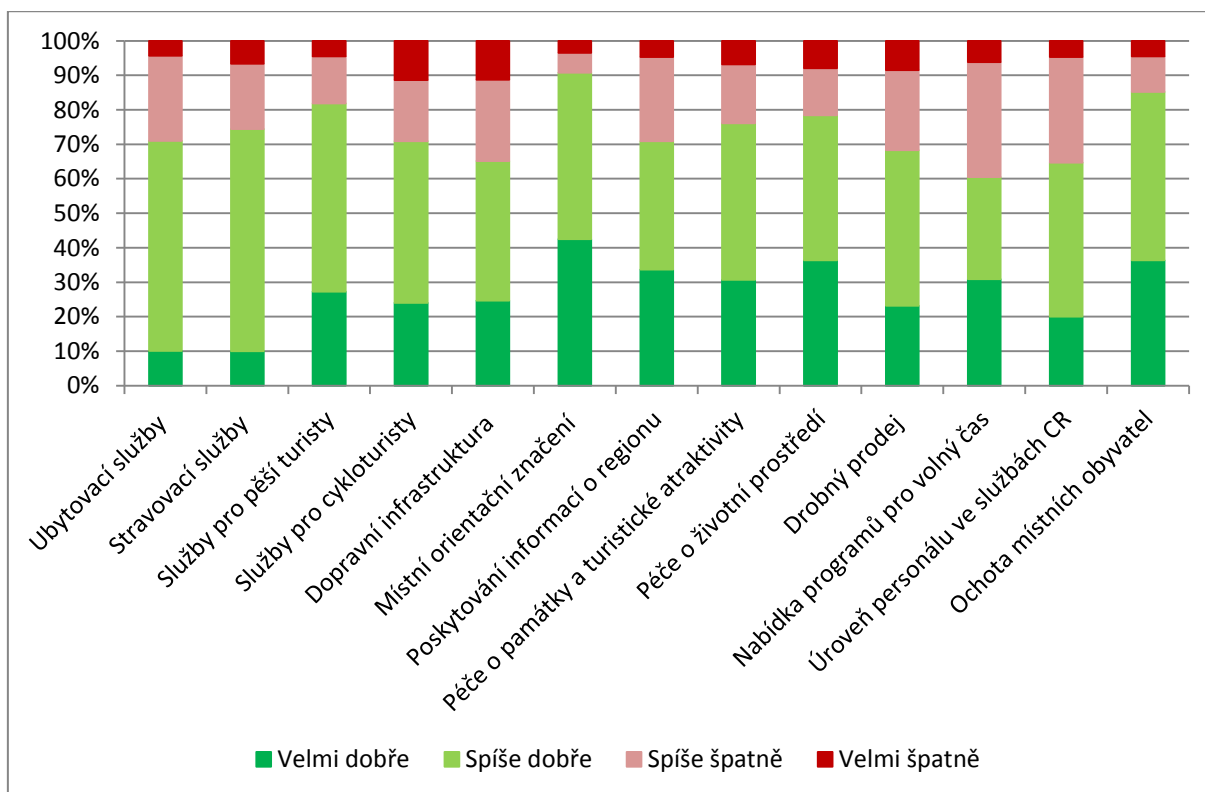
Obrázek 22. Počet návštěvníků MAS Železnohorský region podle zaměření jejich pobytu

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6

Nejvíce respondentů uvedlo, že cílem jejich návštěvy v oblasti MAS Železnohorský region (viz obrázek 22) je pěší turistika a poznávání regionu zahrnující památky, historii regionu atd. Pěší turistiku uvedlo celkem 58 respondentů (tj. 63,74 %) a poznávání regionu je cílem 54 respondentů (tj. 59,34 %). Po 39 respondentech (tj. po 42,86 %) přijíždí do regionu z důvodu cykloturistiky a letních sportů. Nejméně respondentů uvedlo, že záměrem jejich pobytu je venkovská agroturistika, celkem tuto možnost vybrali dva turisté (tj. 2,20 %). Celkem 15 respondentů uvedlo vlastní cíl návštěvy (např. rybaření, chataření, fotografování nebo dětské tábory).

Obrázek 23. Procentní vyjádření kvality a úrovně vybraných služeb a infrastruktury na území MAS Železnohorský region

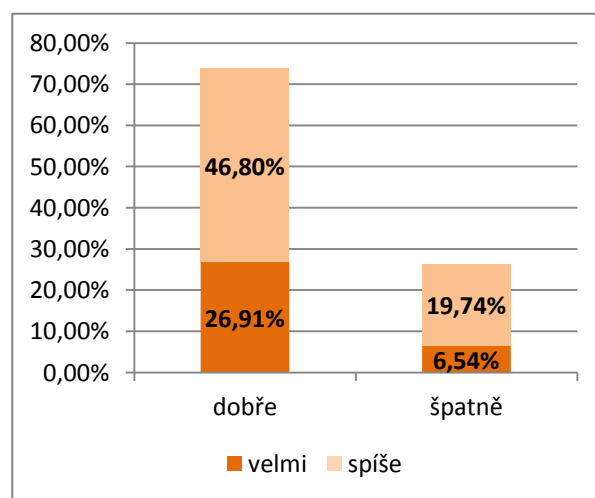

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6

Cílem dotazníkového šetření pro návštěvníky Železnohorského regionu bylo také zjištění toho, jak jednotliví návštěvníci hodnotí kvalitu poskytovaných služeb a úroveň infrastruktury v regionu. Grafické znázornění výsledků se nachází na obrázku 23 (nejsou zahrnuti respondenti, kteří nevěděli, jak kvalitu služeb a úroveň infrastruktury v regionu ohodnotit). Nejvíce respondentů je spokojeno (velmi dobře nebo spíše dobře) s místním orientačním značením (90,80 %), s ochotou místních obyvatel (85,23 %) a služby pro pěší turisty (81,82 %). Naopak negativně (spíše špatně nebo velmi špatně) hodnotili návštěvníci nejvíce nabídku programů pro volný čas (39,51 %), úroveň personálu ve službách CR (35,29 %) a dopravní infrastrukturu (34,83 %).

Z celkového pohledu lze říci, že návštěvníci Železnohorského regionu jsou spokojeni s kvalitou poskytovaných služeb a úrovní infrastruktury. To vyplývá z obrázku 24, kdy celkem 73,72 % respondentů vyhodnotilo kvalitu služeb a úroveň infrastruktury v regionu jako velmi dobrou nebo spíše dobrou. Naopak 26,28 % návštěvníků odpovědělo, že služby a infrastruktura v MAS Železnohorský region jsou spíše špatné nebo velmi špatné.

Obrázek 24. Průměrná spokojenost návštěvníků MAS Železnohorský region s kvalitou a úrovní služeb a infrastruktury v regionu

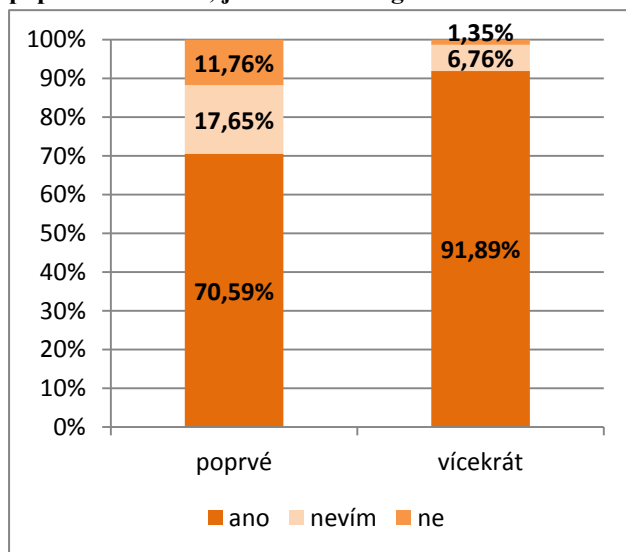
Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6

Další otázkou bylo, zda respondenti navštívili region poprvé nebo po několikáté. Celkem 74 návštěvníků (tj. 81,32 %) přijelo do oblasti MAS Železnohorský region už dříve a 17 turistů (tj. 18,68 %) uvedlo, že do regionu přijelo poprvé.

Respondenti také byli tázáni, zda uvažují o opakované návštěvě tohoto regionu. Výrazná většina návštěvníků uvažuje o tom, že do Železnohorského regionu znovu zavítá, celkem tuto možnost vybralo 80 respondentů (tj. 87,91 %). Pouze tři respondenti (tj. 3,38 %) uvedli, že do regionu již nepojedou. Ostatní respondenti, celkem 8 (tj. 8,79 %), nejsou rozhodnuti.

Nastává otázka, jaké procento turistů, kteří přijeli do oblasti MAS Železnohorský region poprvé, je ochotno tento region opět navštívit. Z obrázku 25 je patrné, že 70,59 % respondentů uvažuje o opakované návštěvě regionu. Na druhou stranu je to o 21,3 procentních bodů méně, než u návštěvníků, kteří již region v minulosti navštívili a znovu ho pravděpodobně navštíví (tj. 91,89 %).

Obrázek 25. Procentní vyjádření toho, zda návštěvníci MAS Železnohorský region, kteří přijeli do regionu poprvé a vícekrát, jsou ochotni region znovu navštívit

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6

Z obrázku 25 dále vyplývá, že u respondentů, kteří Železnohorský region navštívili poprvé, je větší procento těch, jež neplánují tento region znovu navštívit (tj. 11,76 %), než u respondentů, kteří tuto oblast již někdy navštívili (tj. 1,35 %). Pravděpodobně je to dáno tím, že turisté jezdící do regionu opakovaně, jsou zde spokojeni a region znovu navštíví. Někteří respondenti uvedli, že neví, zda region opět navštíví.

Poslední otázka byla otevřená různým návrhům a připomínkám k problematice CR v oblasti MAS Železnohorský region. Této možnosti využilo celkem 9 respondentů (tj. 9,89 %) a nevyužilo celkem 82 respondentů (tj. 90,11 %). Těch devět návštěvníků využilo tento prostor pro různé podněty, ale také pro kritiku.

Z podnětů lze zmínit např.:

- realizovat více propagačních akcí a akcí pro rodiny s malými dětmi,
- vytvořit ucelené webové stránky o atraktivitách CR na území MAS Železnohorský region, popř. na celém území chráněné krajinné oblasti Železného hor,
- zajistit více odpočinkových míst pro cykloturisty a pěší,
- zajistit více parkovacích míst u atraktivit CR.

Mezi námitkami se např. objevilo:

- absence servisu pro jízdní kola,
- málo cukráren,
- přeměna turistických pěšin na cyklostezky,
- vysoké ceny parkovného,
- špatně značené cyklostezky,
- špatné dopravní značení na silnicích v regionu.

Závěrem této kapitoly je nutné vyhodnotit hypotézu č. 3. Z výše uvedených výsledků dotazníkového šetření pro návštěvníky MAS Železnohorského regionu vyplývá, že více než 70 % respondentů v dotazníkovém šetření odpovědělo, že průměrná kvalita poskytovaných služeb a úroveň infrastruktury v regionu je velmi dobrá nebo spíše dobrá

(viz obrázek 24) a je ochotno region znovu navštívit (viz obrázek 25). Tzn., že návštěvníci Železnohorského regionu jsou podle zvolených parametrů spokojeni s kvalitou a úrovní služeb a infrastruktury v tomto regionu, a proto je hypotéza č. 3 přijata.

4.5 Analýza přístupu regionálních podnikatelů k činnosti MAS Železnohorský region

Jak vyplývá z kapitoly č. 4.1 „*Faktory ovlivňující cestovní ruch v MAS Železnohorský region*“, základem každé MAS je její členská základna, která může být tvořena soukromým sektorem, veřejným sektorem nebo neziskovými organizacemi. Z tabulky 9 vyplývá, že nejvíce členů MAS Železnohorský region je z řad podnikatelů (celkem 33 členů). Tzn., že členská základna MAS Železnohorský region je z 54,10 % tvořena soukromým sektorem.

Na základě toho, že většina členů MAS Železnohorský region pochází z podnikatelské sféry, vznikl předpoklad, že regionální podnikatelé, kteří jsou i nejsou členy MAS Železnohorský region, mají aktivní přístup k činnosti MAS Železnohorský region.

K vyhodnocení daného předpokladu bylo v červenci 2014 zrealizováno dotazníkové šetření, jehož znění se nachází v příloze 7. Dotazníky pro podnikatele v Železnohorském regionu byly distribuovány e-mailem, a to celkem ke 140 regionálním podnikatelům. Cílem tohoto dotazníku bylo prověřit hypotézu č. 4, která vyplývá z výše zmíněného předpokladu a její znění je následující: „*Návratnost dotazníků, které byly rozeslány mezi podnikatele v MAS Železnohorský region, je vyšší než 60 %, což vypovídá o aktivním přístupu regionálních podnikatelů k činnosti MAS Železnohorský region.*“ Výsledky dotazníkového šetření se nacházejí v příloze 8.

4.5.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

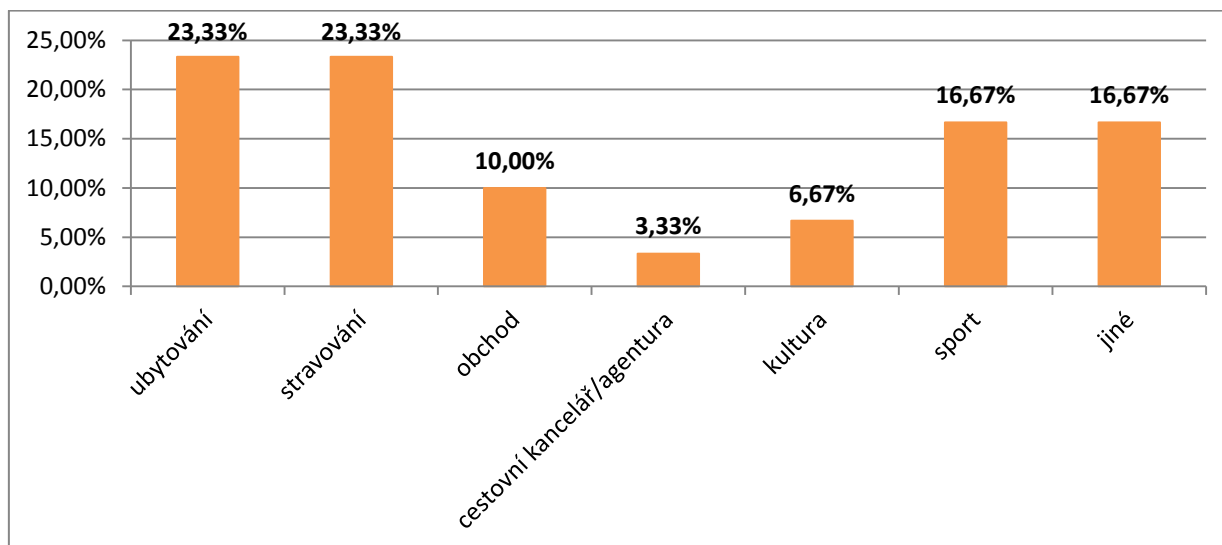
Dotazníkové šetření pro podnikatele v Železnohorském regionu bylo rozděleno na tři části, některé otázky byly určeny:

- podnikatelům, kteří jsou členy MAS Železnohorský region,
- podnikatelům, kteří nejsou členy MAS Železnohorský region, ale působí na jejím území,
- oběma skupinám podnikatelů.

Z obrázku 26 vyplývá, že nejvíce podnikatelů, kteří vyplnili zasláný dotazník, bylo z oblasti ubytování a stravování (po 23,33 %) a také ze sportovního odvětví (tj. 16,67 %).

Naopak nejméně z oboru cestovních kanceláří, popř. cestovních agentur (tj. 3,33 %). Celkem 16,67 % podnikatelů uvedlo, že podnikají v jiném oboru (např. ve výrobě nebo v zemědělství).

Obrázek 26. Procentní zastoupení respondentů podle jejich oboru podnikání

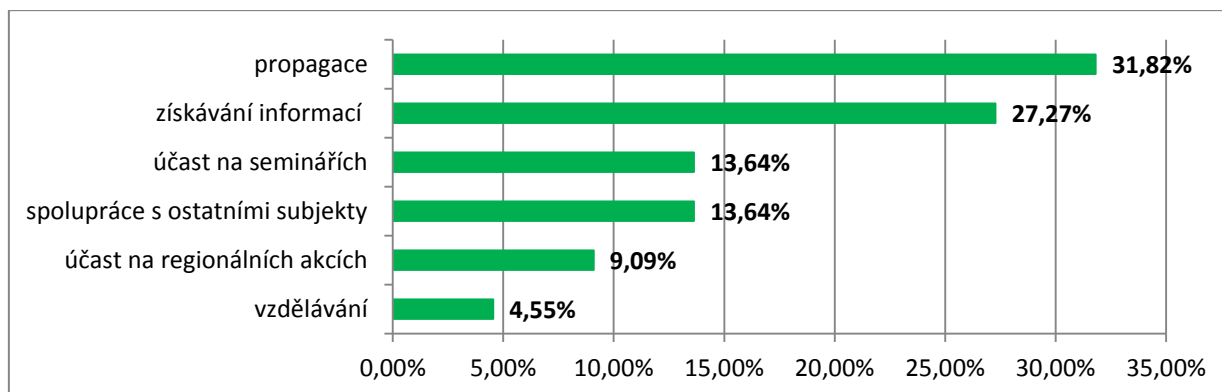
Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 8

Dále byli jednotliví podnikatelé rozčleněni do dvou skupin a to podle toho, zda jsou členy nebo nejsou členy MAS Železnohorský region (viz otázka č. 1). Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že dotazníky byly z 60 % vyplněny podnikateli, kteří jsou členy MAS Železnohorský region a ze 40 % podnikateli, kteří nejsou členy MAS Železnohorský region.

Další tři otázky (tj. otázky č. 2, 3 a 4) byly zaměřeny pouze na podnikatele patřící do první skupiny.

Ve druhé otázce mohli jednotliví podnikatelé uvést, jakým způsobem jim MAS Železnohorský region pomáhá v jejich podnikání. Jednotlivé odpovědi byly rozříděny do šesti tematických skupin (viz obrázek 27).

Obrázek 27. Procentní vyjádření toho, jakým způsobem MAS Železnohorský region pomáhá jednotlivým podnikatelům v jejich podnikání

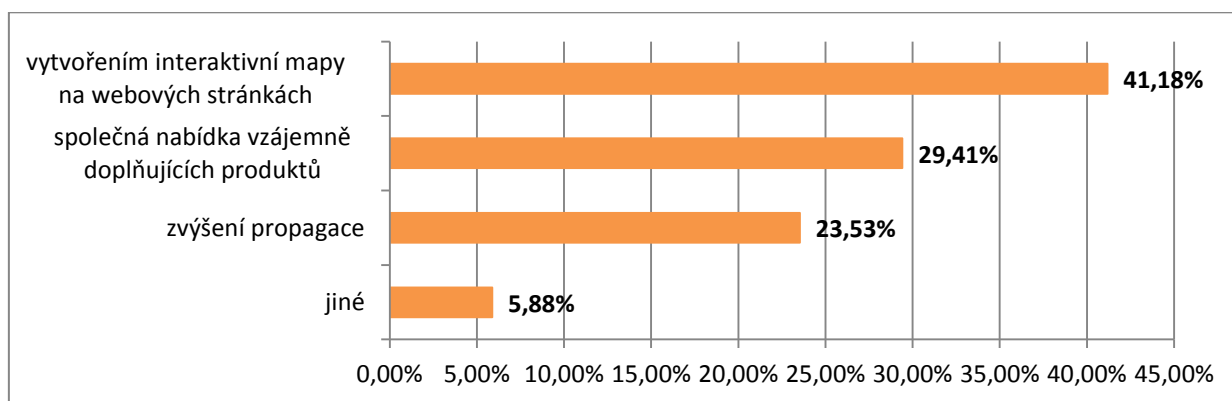

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 8

Podle obrázku 27 MAS Železnohorský region nejvíce pomáhá podnikatelům s propagací (31,82 %) a se získáváním informací (27,27 %). Dále někteří respondenti také vítají, že jim MAS Železnohorský region nabízí účast na seminářích (13,64 %), zprostředkovává spolupráci s ostatními subjekty (13,64 %), zajistí účast na regionálních akcích (9,09 %) nebo pomáhá se zajištěním dalšího vzdělávání (4,55 %).

Naopak třetí otázka byla zaměřena na zjištění toho, jakým způsobem by MAS Železnohorský region mohla jednotlivým podnikatelům ještě více pomoci. K dispozici byly tři uzavřené možnosti a jedna otevřená, kde jednotliví respondenti mohli přijít s jakýmkoliv podnětem, kterým by mohla MAS Železnohorský region zlepšit pomoc jednotlivým podnikatelům. S vlastním nápadem přišel pouze jeden podnikatel, který by rád, aby MAS Železnohorský region zajistila přístup k dotacím i pro velmi malé subjekty. Ostatní respondenti ve velké míře souhlasili s již předdefinovanými odpověďmi. Jak vyplývá z obrázku 28, tak nejvíce podnikatelů (tj. 41,18 %) by uvítalo vytvoření interaktivní mapy na webových stránkách, kde by se nacházely jednotlivé památky, turistické trasy, ubytovací, stravovací služby atd. Některé podnikatele (tj. 29,41 %) zaujala myšlenka společné nabídky vzájemně doplňujících produktů (např. ubytování, stravování, poznávání regionu). Někteří respondenti (tj. 23,53 %) by také uvítali zvýšení propagace regionu.

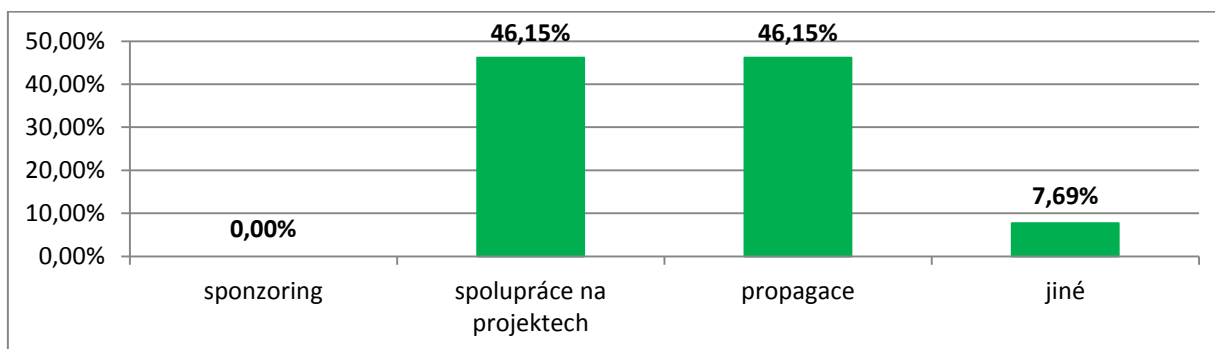
Obrázek 28. Procentní vyjádření toho, jakým způsobem by mohla MAS Železnohorský region pomoci jednotlivým podnikatelům v podnikání

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 8

Podstatou MAS všeobecně není pouze pomáhat podnikatelům, ale také to, aby se sami podnikatelé angažovali v MAS, které jsou součástí. To platí i o MAS Železnohorský region. V obrázku 29 je možné vidět různé způsoby, jakými podnikatelé napomáhají k rozvoji MAS Železnohorský region. Nejvíce respondentů uvedlo, že k rozvoji MAS Železnohorský region přispívají spoluprací na projektech (tj. 46,15 %) a prostřednictvím propagace (tj. 46,15 %). Sponzoring jako možný způsob podpory nevedl žádný respondent. Naopak jeden respondent např. uvedl, že pořádá tiskové konference pro MAS Železnohorský region.

Obrázek 29. Procentní vyjádření toho, jakým způsobem jednotliví podnikatelé přispívají k rozvoji MAS Železnohorský region.

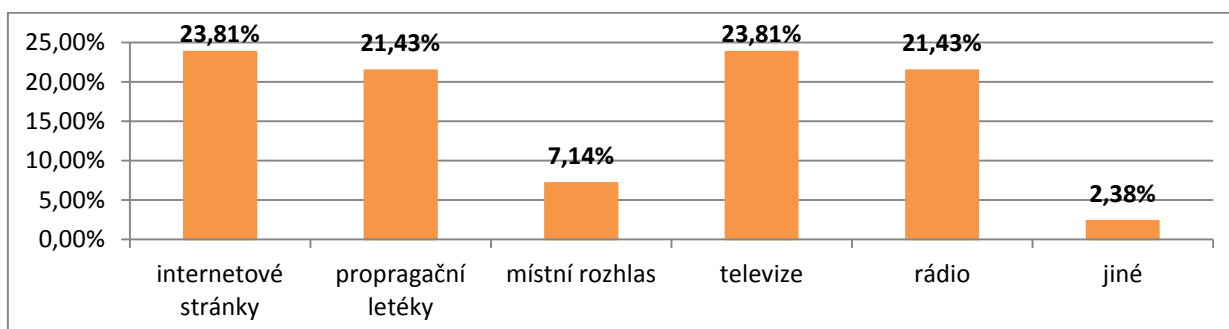

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 8

Dalších sedm otázek (tj. otázky č. 5 až 10) bylo určeno oběma skupinám podnikatelům, kteří působí na území MAS Železnohorský region.

První z nich je zaměřena na zjištění toho, zda místní podnikatelé využívali někdy v minulosti nespecifikovaný druh dotace na podporu rozvoje svého podniku. Celkem 86,67 % respondentů uvedlo, že žádnou formu podpory ve formě dotace nevyužili. Naopak 13,33 % podnikatelů (především podnikatelé podnikající v zemědělství) využilo dotaci ze SZIF.

Obrázek 30. Procentní zastoupení vybraných nástrojů vhodných k propagaci MAS Železnohorský region

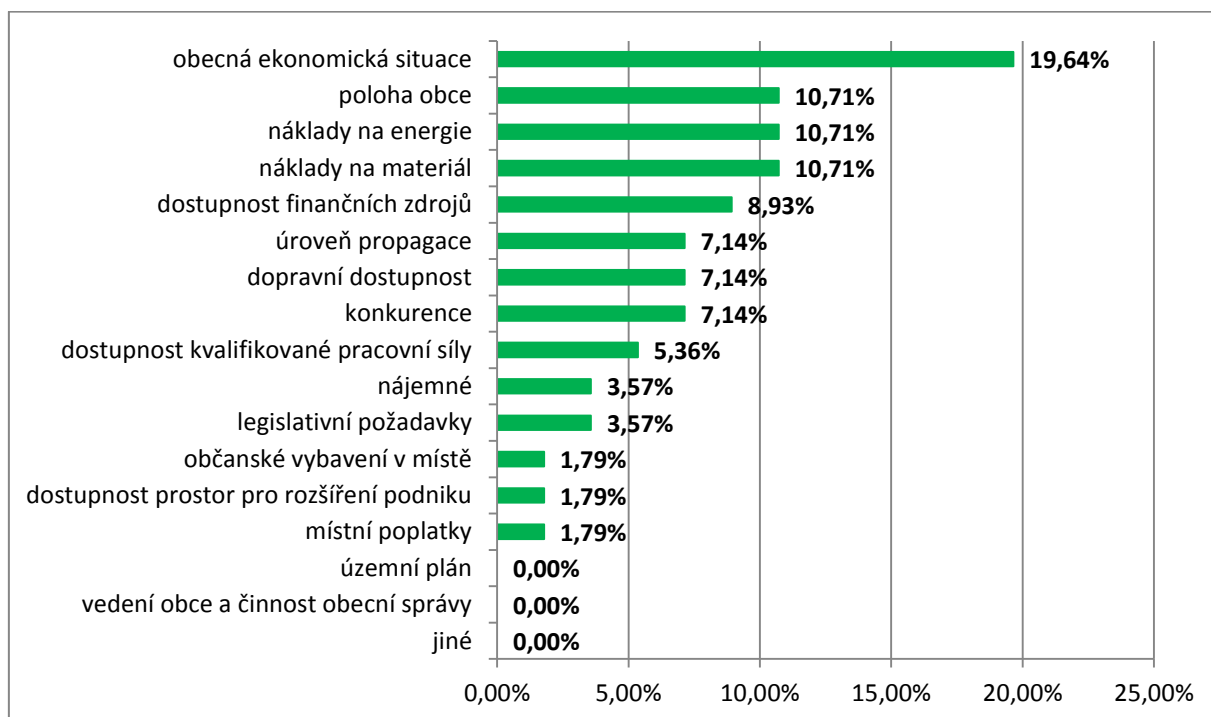

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 8

Pro každý region je také důležitá jeho propagace. Podnikatelé působící na území MAS Železnohorský region by podle obrázku 30 nejvíce uvítali, kdyby se k propagaci jejich regionu využívaly zejména internetové stránky a televize (po 23,81 %) a propagační letáky a rádio (po 21,43 %). Naopak nejméně respondentů (tj. 7,14 %) si myslí, že by místní rozhlas byl vhodným nástrojem k propagaci regionu. Např. jeden respondent uvedl, že by rád k propagaci MAS Železnohorský region využil inomingové služby³⁹. Ve vztahu k MAS se jedná o spolupráci mezi MAS a členskou cestovní kanceláří, popř. cestovní agenturou, která by zajišťovala zájezdy pro partnerské MAS a tím by propagovala MAS, kterou je členem.

³⁹ **Incomingové služby** - těmito službami se zabývají cestovní kanceláře, které zajišťují ubytování, program, dopravu atd. pro partnerské zahraniční cestovní kanceláře.

Obrázek 31. Procentní zastoupení jednotlivých překážek ovlivňujících podnikatelskou činnost na území MAS Železnohorský region

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 8

Pro všechny podnikatele existují určité faktory, které ovlivňují jejich podnikatelskou činnost. Pro podnikatele v MAS Železnohorský region je největší překážkou podle obrázku 31 obecná ekonomická situace (tj. 19,64 %). Dále to jsou poloha obce, náklady na materiál a náklady na energie (po 10,71 %) nebo dostupnost finančních zdrojů (tj. 8,93 %). K problémům pro jednotlivé podnikatele také patří úroveň propagace, dopravní dostupnost a konkurence (po 7,14 %). Naopak překážku pro podnikatelskou činnost nepředstavují územní plán nebo vedení obce a činnost obecní správy.

Pro samotnou MAS Železnohorský region je důležitá zpětná vazba, zda její činnost je pro všechny členy prospěšná. Celkem 73,33 % respondentů má za to, že činnost MAS Železnohorský region je pro ně přínosná a 26,67 % jich uvedlo, že činnost MAS Železnohorský region nemohou posoudit. Žádný z respondentů nevedl, že by její činnost prospěšná nebyla.

V desáté otázce měli respondenti prostor pro různé návrhy a připomínky vztahující se k činnosti MAS Železnohorský region. Této možnosti využilo celkem 20 % podnikatelů. K těm nejdůležitějším poznatkům patří např.:

- zlepšit komunikaci mezi MAS Železnohorský region a jejími členy,
- více napomáhat s hledáním zdrojů pro uskutečnění různých projektů.

Poslední otázka dotazníkového šetření byla zaměřena pouze na podnikatele, kteří nejsou členy MAS Železnohorský region, ale působí na jejím území. Cílem této otázky bylo zjistit, zda tito podnikatelé mají zájem být členy MAS Železnohorský region. Celkem dva respondenti (tj. 33,33 %) zanechali na sebe kontakt (telefon, e-mail), čímž dali najevo, že mají zájem aktivně spolupracovat s MAS Železnohorský region. Uvedený kontakt byl při přijetí vyplněného dotazníku zaslán do MAS Železnohorský region, která zájemce o spolupráci následně kontaktovala.

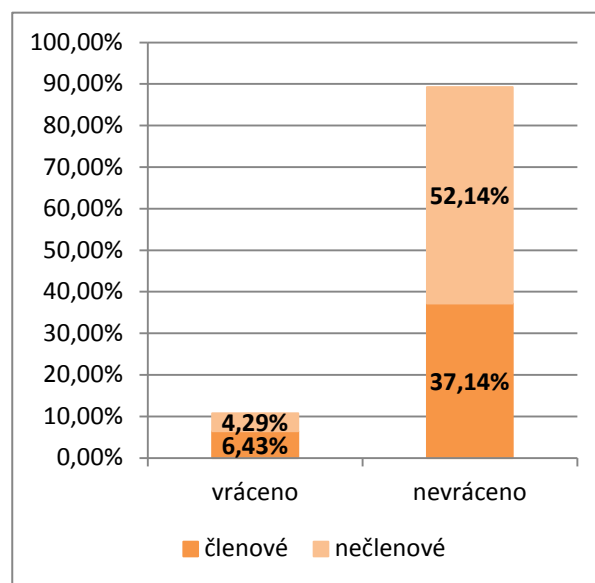
Na závěr je nutné vyhodnotit návratnost dotazníků, s tím je spojena hypotéza č. 4. Z celkového počtu 140 odeslaných dotazníků se vrátilo celkem 15 dotazníků (tj. 10,72 %), z toho členové MAS Železnohorský region vrátili celkem 9 dotazníků (tj. 6,43 %) a nečlenové 6 dotazníků (tj. 4,29 %). Nevrátilo se celkem 125 dotazníků (tj. 89,28 %), z toho členové nevrátili 52 dotazníků (tj. 37,14 %) a nečlenové 73 dotazníků (tj. 52,14 %).

Z výše uvedeného a z obrázku 32 vyplývá, že stanovená hranice 60 % návratnosti dotazníků nebyla překročena. To znamená, že regionální podnikatelé, kteří jsou i nejsou členy MAS Železnohorský region, nevykázali v tomto ohledu svůj aktivní přístup k činnosti MAS Železnohorský region. Proto je hypotéza č. 4 zamítnuta.

4.6 Model spolupráce podnikatelů

Cílem modelu spolupráce podnikatelů působících v MAS Železnohorský region je zvýšit kvalitu společné nabídky a konkurenceschopnost území tohoto regionu jako funkčního celku. Ke zpracování modelu je využito výsledků dotazníkového šetření realizovaného na území MAS Železnohorský region. Záměrem dotazníkového šetření bylo získat důležité informace od návštěvníků a podnikatelů v tomto regionu, ty nejdůležitější jsou uvedeny v tabulce 16. Právě model spolupráce podnikatelů by měl přispět k tomu, aby negativní poznatky od návštěvníků a podnikatelů byly obráceny v pozitivní výsledky v budoucnu a pozitivní poznatky byly rozvíjeny takovým způsobem, aby pozitivními byly i nadále.

Obrázek 32. Vyhodnocení návratnosti dotazníků pro podnikatele v MAS Železnohorský region podle členů a nečlenů

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 8

Tabulka 16. Základní informace vyplývající z dotazníkových šetření pro návštěvníky a podnikatele v MAS Železnohorský region

Návštěvníci:
- preferují jednodenní výlety
- pochází z okolních okresů
- preferují pěší turistiku, poznávání regionu, cykloturistiku a letní sporty
- nepreferují tradiční akce a venkovskou agroturistiku
- dobře hodnotí kvalitu místního orientačního značení, služby pro pěší turisty a ochotu místních obyvatel, péči o památky a turistické atraktivity
- nedostatečně hodnotí dopravní infrastrukturu, služby pro cykloturisty, ubytovací služby, poskytování informací o regionu, drobný prodej, nabídku programů pro volný čas, úroveň personálu ve službách CR
- jsou ochotni region znovu navštívit a jsou ve věku 15 - 40 let
Podnikatelé:
- chtějí vytvořit interaktivní mapu na webových stránkách
- jsou ochotni vytvořit nabídku vzájemně doplňujících produktů
- požadují zvýšení propagace
- požadují zavést incomingové služby
- podporují propagaci prostřednictvím internetových stránek, propagačních letáků, televize a rádia

Zdroj: vlastní zpracování podle dat z přílohy 6 a 8

Na základě informací uvedených v tabulce 16 jsou stanoveny priority pro MAS Železnohorský region. Některých priorit není možné dosáhnout pouze spoluprací mezi podnikateli, ale tuto spolupráci je nutné rozšířit o obecní a neziskovou úroveň.

K vybraným prioritám patří:

- preferovat vícedenní pobyty,
- více nalákat návštěvníky ze vzdálenějších okresů,
- podporovat pěší turistiku, cykloturistiku a letní sporty,
- pečovat o památky a turistické atraktivity,
- lépe propagovat tradiční akce (tj. farmářské trhy a regionální potraviny), venkovskou agroturistiku a CR obecně,
- ve stejném rozsahu zajistit místní orientační značení,
- zasadit se o zlepšení dopravní infrastruktury,
- zlepšit nabídku a kvalitu ubytovacích služeb,
- zvýšit nabídku regionálních produktů a suvenýrů,
- zvýšit nabídku programů pro volný čas s ohledem na věkovou skupinu 15 - 40 let,
- zlepšit úroveň personálu ve službách CR.

K naplnění těchto priorit lze dosáhnout těmito nástroji:

- 1. Interaktivní mapa na webových stránkách** - Cílem je sjednotit všechny pro turisty atraktivní informace do jedné mapy, kde by byly informace

např. o památkách, turistických atraktivitách, turistických trasách, ubytování, stravování nebo turistických informačních centrech. Dále by zde mohly být informace o aktuálních akcích, prodejnách regionálních produktů nebo aktuálních dopravních překážkách.

2. **Nabídka vzájemně doplňujících produktů** - Záměrem tohoto nástroje je sjednotit nabídku podnikatelů do turisticky atraktivních balíčků, které by byly nabízeny v partnerských cestovních kancelářích nebo agenturách. Jedná se o nabídku ubytování, stravování a programů pro volný čas. Součástí by mohly být určité slevy při nákupu regionálních produktů nebo návštěvě turistických atraktivit.
3. **Propagace** - Tento nástroj je nejdůležitější pro zvýšení zájmu ze strany občanů ČR navštívit Železnohorský region. Nejvíce by měla být propagace zaměřena na internetové stránky (např. vytvořit internetové bannery). Důležitá je i nabídka propagačních letáků, propagace v televizi a rádiu. Nositelem propagace může být sama MAS Železnohorský region, ale také podnikatelé, obce a neziskové organizace. Důležité je, aby propagace Železnohorského regionu byla jednotná.
4. **Incomingové služby** - Tyto služby jsou založeny na spolupráci mezi MAS a členskými cestovními kancelářemi, popř. cestovními agenturami, které by zajišťovaly zájezdy pro partnerské MAS a tím by propagovaly MAS Železnohorský region.

Tyto nástroje lze realizovat pouze v případě, že mezi sebou budou spolupracovat nejen sami podnikatelé zaměřeni na CR ale také obecní samosprávy a neziskové organizace působící v MAS Železnohorský region. To zajistí, že region bude fungovat jako funkční celek. Nad všemi třemi složkami dohlíží MAS Železnohorský region, který působí jako sjednocující prvek na regionální úrovni. Na základě toho vznikl model spolupráce podnikatelského sektoru, obecní samosprávy a neziskových organizací (viz obrázek 33).

Obrázek 33. Model spolupráce podnikatelského sektoru, obecní samosprávy a neziskových organizací

Nástroje	Podnikatelský sektor						Obecní samospráva	Neziskové organizace
	Cestovní kanceláře	Ubytování	Stravování	Regionální výrobci	Sport	Kultura		
Interaktivní mapa na webových stránkách								
Nabídka vzájemně doplňujících produktů								
Propagace								
Incomingové služby								

Zdroj: vlastní zpracování

Cílem modelu spolupráce je ukázat, jak mohou všechny tři složky přispět k zajištění toho, aby MAS Železnohorský region působila jako funkční celek. K tomu napomohou čtyři nástroje, jejichž proces vzniku je uveden výše v této kapitole. Tyto nástroje lze realizovat v případě, že budou spolupracovat všechny složky, které jsou v obrázku 33 zvýrazněny béžovou barvou. Naopak bílou barvou jsou značeny ty složky v MAS Železnohorský region, které nejsou nutné pro zrealizování předmětných nástrojů.

ZÁVĚR

V posledních desetiletích se ukázalo, že venkov je nedílnou součástí ekonomiky každého členského státu EU a je třeba ho rozvíjet. To vyplývá z obrázku 4, kdy převážně venkovské region zaujímají 52 % rozlohy EU a žije v nich 23 % obyvatel EU (podrobněji analyzováno v kapitole č. 1.2.2 „*Venkovský prostor*“). Toho si byli vědomi již političtí zástupci členských zemí EU na konci 90. let 20. století, kteří stáli u zrodu Agendy 2000, na jejímž základě byl založen druhý pilíř SZP zabývající se rozvojem venkova (plně se rozvinul až v programovém období 2007 - 2013). Do té doby byla podpora pro rozvoj venkov součástí především podpory určené zemědělství.

V programovém období 2000 - 2006 vznikly základy současné podpory rozvoje venkova, kdy vznikl EZFRV, který byl - a i nadále je - nejdůležitějším fondem EU v oblasti rozvoje venkova. Také byly stanoveny základní principy a mechanismy pro čerpání finančních prostředků z EU. Důležité bylo také nastavit podmínky pro alokaci prostředků z EZFRV do deseti nových členských zemí EU vč. ČR. Do dnešní podoby se podpora rozvoje venkova vyprofilovala v programovém období 2007 - 2013, které bylo také významné tím, že se jednalo o první ucelené programové období, ve kterém získávala ČR finanční prostředky z EU. V tomto období byly finanční prostředky alokovány z EZFRV, a to na základě vypracovaného PRV, který musel zpracovat každý členský stát EU vč. ČR. V novém programovém období 2014 - 2020 dochází k flexibilitě mezi jednotlivými fondy EU, které se seskupují do ESIF. Výhodou této změny je, že rozvoj venkova bude možné financovat i z ostatních fondů, a ne pouze z EZFRV. Tím by mělo dojít ke snížení byrokracie a zefektivnění čerpání finančních prostředků z fondů EU. Stejně jako v předchozím programovém období, tak i v současném patří k nejdůležitějším dokumentu pro rozvoj venkova PRV, který je vypracován každým členským státem EU.

Základem rozvoje venkova je od počátku 90. let 20. století metoda LEADER, jehož nositelé jsou MAS. Principy metody LEADER se plně rozvinuly až v programovém období 2007 - 2013, kdy tato metoda byla jednou ze čtyř základních os PRV všech členských zemí EU. V současném programovém období je metoda LEADER součástí CLLD, jehož klíčovým prvkem jsou MAS. Výhodou CLLD je, že metoda LEADER jako nástroj pro rozvoj venkova nebude financován pouze z EZFRV ale i z ostatních ESIF.

Podrobněji je rozvoj venkova z evropského pohledu rozebírán v kapitole č. 2 „*Venkov a jeho rozvoj jako pilíř zemědělské politiky Evropské unie*“ a z pohledu národního v kapitole č. 3 „*Analýza programů rozvoje venkova v České republice*“.

K základním nástrojům rozvoje venkova patří nejen zemědělství, které tvoří první pilíř SZP, ale také CR. Tento nástroj byl již v programovém období 2007 - 2013 součástí jedné z os PRV. V současném programovém období je kladen důraz na to, aby byly podporovány projekty, které spojují zemědělství a venkovský CR, a to prostřednictvím propagace udržitelného a zodpovědného CR ve venkovských oblastech. CR jako nástroj rozvoje venkova byl podrobně analyzován v kapitole č. 3.3 „*Program rozvoje venkova jako nástroj podpory cestovního ruchu*“.

Podstatou této práce bylo, pomocí získaných znalostí o základních pojmech CR, formách venkovského CR, venkovském prostoru a metodice jeho vymezení v EU a ČR, o vývoji SZP a jejích pilířích, programech rozvoje venkova, metodě LEADER, podstatě MAS, vývoji podpory rozvoje venkova v ČR a o dalších souvislostech důležitých pro rozvoj venkova z pohledu evropské, národní a regionální úrovně, zhodnotit potenciál MAS Železnohorský region z hlediska CR s cílem vypracovat model spolupráce podnikatelů v zájmu zvýšení kvality společné nabídky a zvýšení konkurenceschopnosti území MAS Železnohorský region jako funkčního celku. K tomu napomohlo naplnění dílčích cílů, které byly doplněny o jednotlivé předpoklady, jež byly ověřovány prostřednictvím předem stanovených hypotéz, které byly specifikovány vč. předpokladů v úvodu této práce.

Nejprve byla verifikována hypotéza č. 1, která předpokládá rovnoměrnost alokace finančních prostředků z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. LEADER, Opatření 1.1 Místní akční skupiny. Na základě analýzy prováděné v kapitole č. 3.4.1 „*Podpora místních akčních skupin*“ byla tato hypotéza zamítnuta, protože celkem 14 MAS získalo méně finančních prostředků, než byla stanovená hranice ± 50 procentních bodů od celostátního průměru a naopak 13 MAS získalo více finančních prostředků, z čehož vyplývá, že finanční prostředky nebyly v ČR rovnoměrně alokovány. Součástí analýzy Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. LEADER nebylo pouze opatření zaměřené na podporu MAS, ale také opatření vztahující se k podpoře realizace místní rozvojové strategie a projektů spolupráce. Podrobněji jsou tyto analýzy rozpracovány v kapitole č. 3.4 „*Analýza podpory v jednotlivých opatřeních Osy IV. LEADER*“.

Informace získané o rozvoji venkova z pohledu evropské a národní úrovně a poznatky o CR byly využity k aplikování na regionální úrovni v MAS Železnohorský region, a to v kapitole č. 4 „*Místní akční skupina Železnohorský region*“, která byla klíčová pro vytvoření modelu spolupráce podnikatelů. V této kapitole byla verifikována hypotéza č. 2, která byla založena na předpokladu plošného rozložení alokace finančních prostředků

z Národního PRV 2007 - 2013, Osy IV. LEADER, Opatření 1.2: Realizace místní rozvojové strategie v MAS Železnohorský region. Tato hypotéza byla zamítnuta, protože ze sledovaného opatření získalo dotaci pouze 48,61 % obcí z celkového počtu 72 obcí. Tento předpoklad vycházel z toho, že finanční prostředky byly rozděleny minimálně do 70 % obcí. Součástí kapitoly nebyla pouze analýza Národního PRV 2007 - 2013 z pohledu MAS Železnohorský region, pro který musel být zpracován Strategický plán LEADER, ale také detailně rozebrána Strategie CLLD pro MAS Železnohorský region v programovém období 2014 - 2020.

Podstatou této kapitoly bylo zhodnocení potenciálu MAS Železnohorský region z hlediska CR, a to jednak ze strany nabídky (podnikatelé), ale i strany poptávky (návštěvníci) s cílem vypracovat model spolupráce podnikatelů. Toho bylo dosaženo pomocí dotazníkových šetření.

První dotazníkové šetření bylo určeno pro návštěvníky MAS Železnohorský region s cílem vyhodnotit hypotézu č. 3 založenou na předpokladu spokojenosti návštěvníků tohoto regionu. Tato hypotéza byla přijata, protože více než 70 % respondentů je spokojeno s kvalitou poskytovaných služeb a úrovní infrastruktury v regionu a je ochotno tento region znovu navštívit. Podrobněji je dotazníkové šetření pro návštěvníky rozpracováno v kapitole č. 4.4 „*Analýza spokojenosti návštěvníků v MAS Železnohorský region*“.

Druhý dotazník byl zaměřen na podnikatele na území MAS Železnohorský region, jeho podstatou bylo verifikovat hypotézu č. 4, která předpokládá, že regionální podnikatelé aktivně přistupují k činnosti MAS Železnohorský region. Tato hypotéza byla zamítnuta, protože návratnost dotazníků nepřekročila stanovenou hranici 60 %. Podrobněji je dotazníkové šetření pro podnikatele rozpracováno v kapitole č. 4.5 „*Analýza přístupu regionálních podnikatelů k činnosti MAS Železnohorský region*“.

Vyvrcholením celé této práce bylo, pomocí získaných informací z dotazníkových šetření, vytvořit model spolupráce podnikatelů, jehož cíl byl v práci již několikrát zmiňován. Výsledkem bylo zjištění, že zvýšení kvality společné nabídky a zvýšení konkurenceschopnosti území MAS Železnohorský region jako funkčního celku nebude možné dosáhnout pouze spoluprací podnikatelů, ale spoluprací podnikatelů, obecních samospráv a neziskových organizací, jež jsou členy MAS Železnohorský region. Tím vznikl model spolupráce podnikatelů, obecních samospráv a neziskových organizací, který je podrobně rozpracován v kapitole č. 4.6 „*Model spolupráce podnikatelů*“.

Závěrem lze konstatovat, že existují výzvy pro celou EU, ČR, ale i jednotlivé venkovské regiony sdružené do MAS, které jsou zastoupeny jejími členy (tj. podnikatelé, obce

a neziskové organizace), aby finanční prostředky plynoucí z ESIF do rozvoje venkova v programovém období 2014 - 2020 byly efektivně alokovány do potřebných projektů s cílem zvýšit konkurenceschopnost daného regionu jako celku, nikoliv do projektů, které jsou zbytečné a nepřinášejí žádnou přidanou hodnotu, popř. jsou výsledkem nekoncepční spolupráce evropské, národní a regionální úrovně.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] AGENTURA SAPARD. *Závěrečná zpráva o programu SAPARD v České republice* [online]. 2006, 28 s. [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fsapard%2F1153463800000%2F1153464009687.pdf
- [2] BEDNAŘÍKOVÁ, Zuzana. *ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ PRAHA. Vývoj a nástroje politiky rozvoje venkova v České republice* [online]. Praha, 2009 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=rst&pdf=17.pdf>.
- [3] BYDŽOVSKÁ, Marie. *Zemědělství*. Euroskop.cz: Věcně o Evropě [online]. © 2005-2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>
- [4] ČEPELKA, Oldřich. *Iniciativa Evropské unie: LEADER pro rozvoj venkova* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2001, 117 s. [cit. 2014-12-20]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/e4cec9c3-be7a-4af9-a261-a6616c22a1a2/1090417556funds14_e4cec9c3-be7a-4af9-a261-a6616c22a1a2
- [5] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Data pro místní akční skupiny*. Český statistický úřad [online]. 2014 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas
- [6] DĚDIČ, Petr a HONNER, Jan. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Postavení venkova v krajích České republiky* [online]. Praha, 2009, 16 s. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z: <http://geography.cz/wp-content/uploads/2010/02/csu-vymezeni-venkova.pdf>
- [7] DIRECTORATE - GENERAL FOR AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT. *Rural Development in the EU: Statistical and Economic Information - Report 2013* [online]. 2013, 390 s. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/rural-development/2013/full-text_en.pdf
- [8] DOLEŽAL, Tomáš. *Společná zemědělská politika: Reformy, vývoj a perspektivy* [online]. Brno, 2010 [cit. 2014-11-29]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/136915/esf_m/diplomova-prace-szp-dolezel.doc. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Petra Dvořáková, Ph.D.
- [9] DOWNING, Emma. *CAP Reform 2014-2020: Reaching Agreement* [online]. 2013, 24 s. [cit. 2014-11-26]. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/briefing-papers/SN06693.pdf>

- [10]EUROPEAN COMMISSION. *The history of the CAP* [online]. 2014 [cit. 2014-11-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-history/index_en.htm
- [11]EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT. *ENRD overview*. EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT: Connecting Rural Europe [online]. 2013 [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/en/en-rd-presentation_en.html
- [12]EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT. *Evropská síť pro rozvoj venkova: ultralehká verze* [online]. 2013, 89 s. [cit. 2014-12-10]. Dostupné z: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/ultra-light-version/AGRI-2014-60193-00-00-CS-TRA-00.pdf
- [13]EUROSTAT. *Urban - rural typology* [online]. 2014 [cit. 2014-11-14]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology
- [14]EVROPSKÁ KOMISE. *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova*. Europa: Přehledy právních předpisů EU [online]. 2012 [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/l60032_cs.htm
- [15]EVROPSKÁ KOMISE. *Komunitně vedený místní rozvoj* [online]. 2014 [cit. 2014-12-27]. ISBN 978-92-79-37048-9. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/community_cs.pdf
- [16]EVROPSKÁ KOMISE. *Přístup Leader: základní příručka* [online]. Lucemburk: EUR-OP, 2006 [cit. 2015-04-06]. ISBN 92-790-2040-4. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/fact/leader/2006_cs.pdf
- [17]GALVASOVÁ, Iva. *Průmysl cestovního ruchu* [online]. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008, 262 s. [cit. 2014-10-19]. ISBN 978-808-7147-061. Dostupné z: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Prumysl_CR.pdf
- [18]HOUŠKA, Petr. *Klasifikace ubytovacích zařízení jako způsob podpory kvality služeb v cestovním ruchu* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, c2007, [176] s. [cit. 2015-04-05]. ISBN 978-80-87147-00-9.
- [19]KOSTELECKÝ, Tomáš; MAJEROVÁ, Věra a SÝKORA, Luděk. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 221 s. ISBN 978-80-247-4093-7.

- [20] KOVÁŘOVÁ, Alena. ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. *Druhé bydlení v České republice* [online]. 2012 [cit. 2014-10-22]. ISBN 978-80-213-2275-2. Dostupné z: http://tt.pef.czu.cz/Files/3_printVersion_174.pdf
- [21] KUČEROVÁ, Dagmar. *Občanským sdružením odtroubilo: Nový občanský zákoník zavádí spolky*. Podnikatel.cz [online]. 2013, č. 1 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/novy-obcansky-zakonik-meni-fungovani-obcanskych-sdruzeni/>
- [22] MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION, o.s. *Mapa území. Železnohorský region* [online]. 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://zeleznohorsky-region.cz/tema/tema.phtml?id=4529&menu=4527>
- [23] MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION, o.s. *Strategický plán Leader: Návrat ke kořenům* [online]. 1. vyd. 2011, 56 s. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://zeleznohorsky-region.cz/tmp/dokumenty/28158.pdf>
- [24] MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION, o.s. *Strategie komunitně vedeného místního rozvoje na období 2014 – 2020: pracovní verze* [online]. 2014, 87 s. [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/89b342a3-aa02-444d-a99d-e2113b57d704/MAS-Zeleznohorsky-region_-SCLLD-2014.pdf
- [25] MASSOT, Albert a RAGONNAUD, Guillaume. *První pilíř Společné zemědělské politiky: I – jednotná společná organizace trhu*. Evropský parlament: Jsme tu pro Vás [online]. 2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.4.html
- [26] MASSOT, Albert a RAGONNAUD, Guillaume. *Společná zemědělská politika po roce 2013*. Evropský parlament: Jsme tu pro Vás [online]. 2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.9.html
- [27] MASSOT, Albert. *Financování společné zemědělské politiky*. Evropský parlament: Jsme tu pro Vás [online]. 2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.2.html
- [28] MASSOT, Albert. *Společná zemědělská politika (SZP) a Smlouva*. Evropský parlament: Jsme tu pro Vás [online]. 2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.1.html

- [29] MELKESOVÁ, Michaela. *Venkovský cestovní ruch: srovnání turistických oblastí Moravský kras a okolí a Slovácko* [online]. Brno, 2011 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/321117/esf_b/MelkesovaM_VenkovskyCR.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Ing. Ondřej Petr.
- [30] MINISTERSTVO HOSPODÁŘSTVÍ ČR, et al. *Doporučení upravující základní ukazatele pro kategorizaci hostinských a ubytovacích zařízení* [online]. 1994 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.cestovni-ruch.cz/kategorizace/doporuceni.htm#2>
- [31] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Manuál tvorby Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014–2020* [online]. 2014, 36 s. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: http://nsmascr.cz/content/uploads/2014/11/SCLLD-10112014_mmr.pdf
- [32] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky* [online]. Praha, 2006, 109 s. [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>
- [33] MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Sdílené řízení*. Portál odboru strukturálních fondů Ministerstva vnitra ČR [online]. © 2010 [cit. 2014-12-12]. Dostupné z: <http://www.osf-mvcr.cz/slovník/sdilene-řízení>
- [34] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Leader ČR. eAgri Dotace* [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/leader-cr/>
- [35] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Místní akční skupiny. eAgri Venkov* [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>
- [36] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Přehled místních akčních skupin. eAgri Databáze MAS* [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/mas/Prehled/>
- [37] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Akční plán Celostátní sítě pro venkov: komentované znění* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2009, 27 s. [cit. 2015-04-06]. ISBN 978-80-7084-786-2. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/22149/Akcni_plan_KPRINT.pdf

- [38] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Alokace místních akčních skupin pro období 2007-2013* [online]. © 2009-2015, 3 s. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/301572/Alokace_mistnich_akcnich_skupin_pro_obdobi_2007_2013.pdf
- [39] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Členové CSV na národní úrovni*. eAgri Venkov [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/narodni-uroven-csv/seznam-clenu/>
- [40] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Hodnocení a monitoring*. eAgri Dotace [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/hodnoceni-a-monitoring/>
- [41] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *LEADER: budoucnost venkova*. 2009, 32 s. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/37121/_02_Brozura_LEADER_budoucnost_venkova_2009.pdf
- [42] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014 - 2020* [online]. 2014, 17 s. [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: http://nsmascr.cz/content/uploads/2014/03/Metodika_standardy-11032014.pdf
- [43] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007 -2013* [online]. Praha, 2010, 43 s. [cit. 2014-01-25]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/103157/nsp_cr_2010.pdf
- [44] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Osa IV Leader*. eAgri Dotace [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iv/>
- [45] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Pravidla LEADER+* [online]. 2004, 25 s. [cit. 2015-01-04]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fop%2F02%2F21%2F214%2F2143%2F1131985844343.pdf
- [46] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Program rozvoje venkova 2014-2020*. eAgri Dotace [online]. © 2009-2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>
- [47] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 - 2013* [online]. Praha, 2010, 224 s. [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/130926/prv_srpen2011.pdf

- [48] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Program rozvoje venkova na období 2014 - 2020* [online]. Praha, 2014, 404 s. [cit. 2015-01-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/321101/PRV_do_vlady.pdf
- [49] MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Závěrečná zpráva o Programu LEADER ČR* [online]. 2009, 28 s. [cit. 2014-01-04]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/297808/Zaverecna_zprava_o_Programu_LEADER_CR.pdf
- [50] MUŠKA, Jakub. *Kongresová turistika: výzva pro města a hotelnictví*. Pardubice, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
- [51] NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČR. *Místní akční skupiny*. Národní síť místních akčních skupin ČR [online]. © 2014 [cit. 2014-12-27]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>
- [52] NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČR. *O nás*. NS MAS ČR [online]. © 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/o-nas/>
- [53] NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČR. *Členská základna NS MAS ČR k 15.10.2014* [online]. 2014, 3 s. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2014/12/clenove-NS-MAS-CR-k-15.10.2014-.pdf>
- [54] NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČR. *Národní strategický plán LEADER 2014+* [online]. 2011, 40 s. [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2012/07/N%C3%81RODN%C3%8D-STRATEGICK%C3%9D-PL%C3%81N-LEADER-2014+-pln%C3%A1-verze.pdf>
- [55] PÁSKOVÁ, Martina a ZELENKA, Josef. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.
- [56] POSPÍCHALOVÁ, Lenka. *Atraktivní a netradiční formy cestovního ruchu, ekoagroturistika v jižních Čechách* [online]. Jihlava, 2011 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: <https://is.vspj.cz/bp/get-bp/student/15543/thema/2332>. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Vedoucí práce Ing. Věra Nečadová.
- [57] RYGLOVÁ, Kateřina, et al. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 213 s. ISBN 978-80-247-4039-3.
- [58] SEZNAM.CZ, a. s. *Mapy.cz* [online]. © 1996-2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>

- [59] SMEKÁLOVÁ, Martina. *Fenomén chataření a chalupaření v České republice* [online]. Brno, 2009 [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/217557/fss_b/bakalarska_prace_text.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Mgr. Ivan Chorvát, Csc.
- [60] STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. *Realizace projektů spolupráce*. SZIF: Pomáháme českému zemědělství [online]. © 2013 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/cs/realizace-projektu-spoluprace>
- [61] ŠAUER, Martin a VYSTOUPIL, Jiří. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 315 s. ISBN 978-807-3803-407.
- [62] ŠPIKOVÁ, Olga a VEČERKA, Radan. *Analýza bílých míst pokrytí místními akčními skupinami ve venkovských oblastech* [online]. 2. vyd. 2012, 44 s. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/150213/Analyza_bilych_mist_v2.pdf
- [63] THE INTERNATIONAL ECOTOURISM SOCIETY: *What is Ecotourism?. The International Ecotourism Society* [online]. © 1990 - 2014 [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: <http://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism>
- [64] TROPEA, Francesco. *Druhý pilíř společné zemědělské politiky: politika rozvoje venkova*. Evropský parlament: Jsme tu pro Vás [online]. 2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.6.html
- [65] TROPEA, Francesco. *První pilíř Společné zemědělské politiky: II – přímé platby zemědělcům*. Evropský parlament: Jsme tu pro Vás [online]. 2014 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.5.html
- [66] VÁCLAVÍK, Tomáš. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. *Agroturistika na ekofarmách: Jak na to* [online]. Brno, 2008, 32 s. [cit. 2014-10-25]. Dostupné z: http://www.agro-envi-info.cz/files/dokumen/Agroturistika_na_ekofarmach.pdf
- [67] VŠE PRAHA, Katedra cestovního ruchu. *Venkovský cestovní ruch, jeho specifika a podmínky pro rozvoj* [online]. Praha: Oeconomica, 2007, 123 s. [cit. 2014-10-19]. ISBN 978-80-245-1159-7. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/e117ea61-1783-4982-a4fa-bf6e1220f318/GetFile4.pdf>
- [68] WORLD TOURISM ORGANIZATION. *History* [online]. 2010 [cit. 2014-10-04]. Dostupné z: <http://www2.unwto.org/content/history-0#1991>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Použité evropské a národní legislativní akty	105
Příloha 2: Osy programu rozvoje venkova na období 2007 - 2013	109
Příloha 3: Současná organizační struktura MAS Železnohorský region.....	110
Příloha 4: Strategie CLLD na období 2014 - 2020 pro MAS Železnohorský region.....	111
Příloha 5: Dotazník pro návštěvníky MAS Železnohorský region	112
Příloha 6: Výsledky dotazníkového šetření pro návštěvníky MAS Železnohorský region....	113
Příloha 7: Dotazník pro podnikatele v MAS Železnohorský region	115
Příloha 8. Výsledky dotazníkového šetření pro podnikatele v MAS Železnohorský regionu	117

Příloha 1: Použité evropské a národní legislativní akty

I. Evropská legislativa pro programové období 2007 - 2013:

1. Nařízení Rady č. 1290/2005 ze dne 21. června 2005 o financování společné zemědělské politiky (v textu pouze „**Nařízení č. 1290/2005**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005R1290&qid=1428821008260&from=CS>
2. Nařízení Rady č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV (v textu pouze „**Nařízení č. 1698/2005**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:277:0001:0040:CS:PDF>
3. Rozhodnutí Komise č. 2006/636/ES ze dne 12. září 2006, kterým se stanoví roční rozdělení částky podpory Společenství pro rozvoj venkova na období od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013 podle jednotlivých členských států (v textu pouze „**Rozhodnutí č. 2006/636/ES**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006D0636&qid=1428826952329&from=CS>
4. Nařízení Komise č. 1974/2006 ze dne 15. prosince 2006, kterým se stanoví podrobná pravidla pro použití nařízení Rady č. 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV (v textu pouze „**Nařízení č. 1974/2006**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R1974&qid=1428823092201&from=CS>
5. Nařízení Rady č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty - „jednotné nařízení o společné organizaci trhů“ (v textu pouze „**Nařízení č. 1234/2007**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:299:0001:0149:CS:PDF>
6. Rozhodnutí Komise č. 2009/444/ES ze dne 10. června 2009, kterým se členským státům přidělují pro období 2009 až 2012 částky vyplývající z modulace podle článků 7 a 10 nařízení Rady č. 73/2006 (v textu pouze „**Rozhodnutí č. 2009/444/ES**“).

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0444&qid=1428827120340&from=CS>

7. Rozhodnutí Komise č. 2009/545/ES ze dne 7. července 2009, kterým se stanoví roční rozdělení částky podle jednotlivých členských států uvedené v článku 69 odstavce 2a nařízení Rady č. 1698/2005 týkajícího se podpory pro rozvoj venkova a kterým se mění rozhodnutí Komise č. 2006/636/ES (v textu pouze „**Rozhodnutí č. 2009/545/ES**“).

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009D0545&qid=1428827232915&from=CS>

II. Evropská legislativa pro programové období 2014 - 2020:

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o EFRR, ESF, FS, EZFRV a ENRF, o obecných ustanoveních o EFRR, ESF, FS a ENRF a o zrušení nařízení Rady č. 1083/2006 (v textu pouze „**Nařízení č. 1303/2013**“).

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0320:0469:CS:PDF>

2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV a o zrušení nařízení Rady č. 1698/2005 (v textu pouze „**Nařízení č. 1305/2013**“).

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0487:0548:cs:PDF>

3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování SZP a o zrušení nařízení Rady č. 352/78, č. 165/94, č. 2799/98, č. 814/2000, č. 1290/2005 a č. 485/2008 (v textu pouze „**Nařízení č. 1306/2013**“).

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0549:0607:cs:PDF>

4. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci SZP a kterým se zrušují nařízení Rady č. 637/2008 a nařízení Rady č. 73/2009 (v textu pouze „**Nařízení č. 1307/2013**“).

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0608:0670:cs:PDF>

5. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady č. 922/72, č. 234/79, č. 1037/2001 a č. 1234/2007 (v textu pouze „**Nařízení č. 1308/2013**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0671:0854:cs:PDF>
6. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1310/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví některá přechodná ustanovení o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013, pokud jde o zdroje a jejich rozdělení v roce 2014, a kterým se mění nařízení Rady č. 73/2009 a nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1307/2013, č. 1306/2013 a č. 1308/2013, pokud jde o jejich použití v roce 2014 (v textu pouze „**Nařízení č. 1310/2013**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1310&from=CS>
7. Nařízení Rady č. 1370/2013 ze dne 16. prosince 2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty (v textu pouze „**Nařízení č. 1370/2013**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1370&qid=1428819496450&from=CS>
8. Prováděcí nařízení Komise č. 808/2014 ze dne 17. července 2014, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z EZFRV (v textu pouze „**Prováděcí nařízení č. 808/2014**“).
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0808&qid=1428821839114&from=CS>
9. Prováděcí rozhodnutí Komise č. 2014/825/EU ze dne 20. listopadu 2014, kterým se zřizuje organizační struktura a upravuje fungování Evropské sítě pro rozvoj venkova a sítě evropského inovačního partnerství a kterým se zrušuje rozhodnutí Komise č. 2008/168/ES (v textu pouze „**Prováděcí rozhodnutí č. 2014/825/EU**“)

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014D0825&qid=1428822786976&from=CS>

III. Ostatní (národní) legislativa:

1. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (v textu pouze „**Zákon č. 128/2000**“).

Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

2. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (v textu pouze „**Zákon č. 89/2012**“).

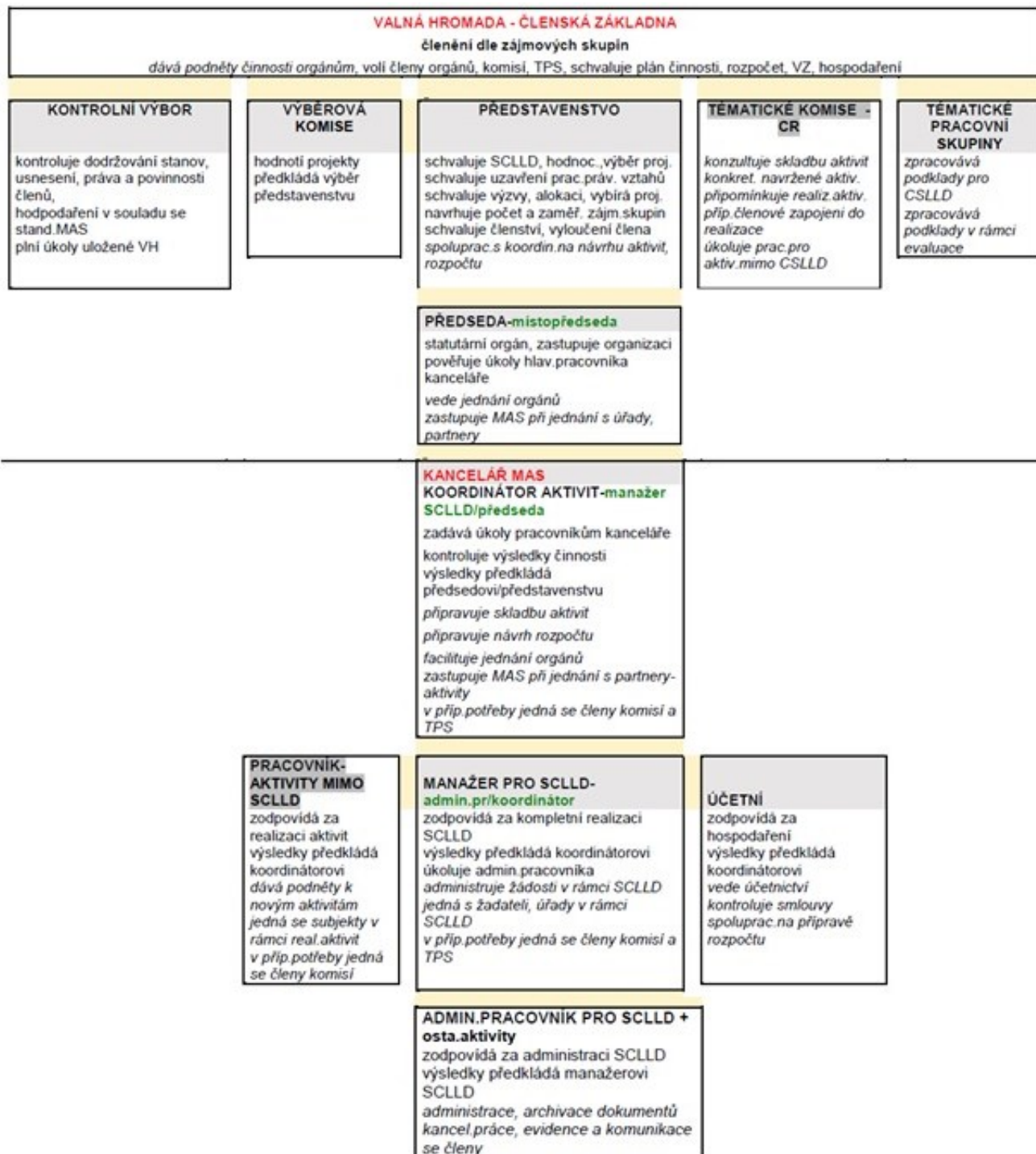
Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Příloha 2: Osy programu rozvoje venkova na období 2007 - 2013

Osy	Opatření	Podopatření	
Osa 1: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu	Odborné vzdělávání a informační akce (článek č. 21)	
		Zahájení činnosti mladých zemědělců (článek č. 22)	
		Předčasný odchod zemědělců a zemědělských pracovníků do důchodu (článek č. 23)	
		Využívání poradenských služeb zemědělci a držiteli lesů (článek č. 24)	
		Zřizování řídicích, pomocných a poradenských služeb pro zemědělství a lesnictví (článek č. 25)	
		Restrukturalizace a rozvoj fyzického potenciálu a podpora inovací	Modernizace zemědělských hospodářství (článek č. 26)
	Zvyšování hospodářské hodnoty lesů (článek č. 27)		
	Přidávání hodnoty zemědělským a lesnickým produktům (článek č. 28)		
	Spolupráci při vývoji nových produktů, postupů a technologií v zemědělství, potravinářství a lesnictví (článek č. 29)		
	Zdokonolení a rozvoj infrastruktury a související s rozvojem a přizpůsobováním zemědělství a lesnictví (článek č. 30)		
	Obnova potenciálu zemědělské produkce poškozeného přírodními katastrofami a zaváděním vhodných preventivních akcí		
	Zlepšení kvality zemědělské produkce a produktů	Pomoc zemědělcům přizpůsobit se náročným normám (článek č. 31)	
		Podpora zemědělců, kteří se účastní programů jakosti potravin (článek č. 32)	
		Podpora seskupení producentů pro informační a propagační akce týkající se produktů v rámci programů jakosti potravin (článek č. 33)	
	Přechodná opatření pro nové členy EU	Podpora pro částečně soběstačná zemědělská hospodářství procházející restrukturalizací (článek č. 34)	
		Podpora na zřizování seskupení producentů (článek č. 35)	
	Osa 2: Zlepšování životního prostředí a krajiny	Udržitelné využívání zemědělské půdy	Platby za přírodní znevýhodňování poskytovaných zemědělcům v horských oblastech (článek č. 37)
Platby zemědělcům ve znevýhodněných oblastech jiných než horských (článek č. 37)			
Platby v rámci Natura 2000 (článek č. 38)			
Agroenvironmentální platby (článek č. 39)			
Platby na podporu dobrých životních podmínek zvířat (článek č. 40)			
Podpora neproduktivních investic (článek č. 41)			
Udržitelné využívání lesní půdy		První zalesnění zemědělské půdy (článek č. 43)	
		První zavádění zemědělsko-lesnických systémů na zemědělské půdě (článek č. 44)	
		První zalesnění nezemědělské půdy (článek č. 45)	
		Platby v rámci Natura 2000 (článek č. 46)	
		Lesnicko-environmentální platby (článek č. 47)	
		Obnova lesnického potenciálu (článek č. 48)	
		Podpora neproduktivních investic (článek č. 49)	
		Osa 3: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova	Diverzifikace hospodářství venkova
Podpora zakládání a rozvoje mikropodniků (článek č. 54)			
Podpora cestovního ruchu (článek č. 55)			
Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech			Základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova (článek č. 56)
	Obnova a rozvoj vesnic		
Vzdělání a informování hospodářských subjektů (článek č. 58)	Ochrana a rozvoj dědictví venkova (článek č. 57)		
	Získávání dovedností a propagace za účelem přípravy a provádění strategie místního rozvoje (článek č. 59)		
Osa 4: LEADER	Provádění strategií místního rozvoje (článek č. 64)		
	Projekty spolupráce zahrnujících cíle podle strategií místního rozvoje (článek č. 65)		
	Provozování místních akčních skupin, získávání dovedností a oživení daného území		

Zdroj: Nařízení č. 1698/2005

Příloha 3: Současná organizační struktura MAS Železnohorský region

Zdroj: [24]

Příloha 4: Strategie CLLD na období 2014 - 2020 pro MAS Železnohorský region

- 1) **Prioritní osa: Životní prostředí, příroda a krajina**
 - a. **Strategický cíl 1: Podpora zdravého životního prostředí**
 - i. Specifický cíl 1: Zlepšení stavu životního prostředí
 - ii. Specifický cíl 2: Podpora ekologické výchovy
 - b. **Strategický cíl 2: Podpora rozvoje národního geoparku Železné hory**
 - i. Specifický cíl 1: Rozvoj národního geoparku Železné hory
- 2) **Prioritní osa: Cestovní ruch a marketing**
 - a. **Strategický cíl 3: Rozvoj cestovního ruchu**
 - i. Specifický cíl 1: Zlepšení propagace turistického ruchu
 - ii. Specifický cíl 2: Rozvoj cestovního ruchu
 - iii. Specifický cíl 3: Rozšíření a zkvalitnění služeb
 - b. **Strategický cíl 4: Památky promlouvají**
 - i. Specifický cíl 1: Zachování kulturního dědictví
- 3) **Prioritní osa: Zemědělství, venkov a místní populace**
 - a. **Strategický cíl 5: Zemědělská činnost na venkově**
 - i. Specifický cíl 1: Podpora zemědělské činnosti
 - b. **Strategický cíl 6: Podpora podnikání a zaměstnanosti**
 - i. Specifický cíl 1: Podpora podnikání
 - ii. Specifický cíl 2: Podpora zaměstnanosti
 - c. **Strategický cíl 7: Občanská vybavenost obcí**
 - i. Specifický cíl 1: Občanská vybavenost obcí
 - ii. Specifický cíl 2: Technická vybavenost obcí
- 4) **Prioritní osa: Kultura a celoživotní vzdělávání**
 - a. **Strategický cíl 8: Podpora společenského života a celoživotní vzdělávání**
 - i. Specifický cíl 1: Podpora společenského života a volnočasových aktivit
 - ii. Specifický cíl 2: Podpora školství a vzdělávání

Zdroj: [24]

Příloha 5: Dotazník pro návštěvníky MAS Železnohorský region

Dobrý den,

ve spolupráci s Místní akční skupinou Železnohorský region provádím dotazníkové šetření, které je zaměřeno na spokojenost návštěvníků v Železnohorském regionu. Výsledky tohoto šetření pomohou ke zpracování diplomové práce s názvem „Cestovní ruch jako jeden z nástrojů rozvoje venkova“.

Děkuji za Váš čas a ochotu při vyplňování tohoto dotazníku.

Bc. Jakub Muška, student Fakulty ekonomicko-správní, Univerzity Pardubice

UPOZORNĚNÍ: Pokud není uvedeno jinak, označte prosím jednu správnou odpověď.

1. Uveďte, ze kterého okresu pocházíte:

2. Přijeli jste do regionu:

poprvé

vícekrát

3. Jak dlouhý je Váš pobyt?

1 den

4 až 7 dní

2 až 3 dny

delší

4. Jaké je zaměření pobytu, jaký je Váš důvod návštěvy? (vyberte cca 3 možnosti)

pěší turistika

koupání, letní sporty

cykloturistika

venkovská agroturistika

návštěva příbuzných/známých

pracovní aktivity

poznávání regionu (památky, historie atd.)

tradiční akce (farmářské trhy, folklór, nákup regionálních produktů atd.)

jiné - uveďte, které

5. Jak celkově hodnotíte kvalitu poskytovaných služeb a úroveň infrastruktury v regionu?

(správnou odpověď zakroužkujte)	velmi dobře	spíše dobře	spíše špatně	velmi špatně	nevím
1 - ubytovací služby (kempy, hotely, penziony atd.)	1	2	3	4	5
2 - stravovací služby (restaurace, kiosky, atd.)	1	2	3	4	5
3 - služby pro pěší turisty	1	2	3	4	5
4 - služby pro cykloturisty	1	2	3	4	5
5 - dopravní infrastruktura (silnice, parkoviště)	1	2	3	4	5
6 - místní orientační značení (směrovky, tabule)	1	2	3	4	5
7 - poskytování informací o regionu	1	2	3	4	5
8 - péče o památky a turistické atraktivity	1	2	3	4	5
9 - péče o životní prostředí	1	2	3	4	5
10 - drobný prodej (suvenýry, regionální produkty)	1	2	3	4	5
11 - nabídka programů pro volný čas	1	2	3	4	5
12 - úroveň personálu ve službách cestovního ruchu	1	2	3	4	5
13 - ochota místních obyvatel	1	2	3	4	5

6. Uvažujete o opakované návštěvě tohoto regionu?

ano

ne

nevím

7. Pohlaví

žena

muž

8. Věk

do 14 let

41 - 60 let

15 - 25 let

61 - 80 let

26 - 40 let

nad 80 let

9. Prostor pro Vaše návrhy a připomínky k problematice cestovního ruchu v tomto regionu.

Příloha 6: Výsledky dotazníkového šetření pro návštěvníky MAS Železnohorský region

1. UVEĎTE, ZE KTERÉHO OKRESU POCHÁZÍTE:					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× Pardubice	36	39,56 %	× Plzeň	2	2,20 %
× Chrudim	13	14,29 %	× Trutnov	2	2,20 %
× Praha	8	8,79 %	× Beroun	1	1,10 %
× Havlíčkův Brod	5	5,49 %	× České Budějovice	1	1,10 %
× Hradec Králové	5	5,49 %	× Děčín	1	1,10 %
× Náchod	4	4,40 %	× Kutná Hora	1	1,10 %
× Brno - město	2	2,20 %	× Olomouc	1	1,10 %
× Čáslav	2	2,20 %	× Praha - západ	1	1,10 %
× Karviná	2	2,20 %	× Ústí nad Orlicí	1	1,10 %
× Kolín	2	2,20 %	× Žďár nad Sázavou	1	1,10 %
2. PŘIJELI JSTE DO REGIONU:					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× poprvé	17	18,68 %	× vícekrát	74	81,32 %
3. JAK DLOUHÝ JE VÁŠ POBYT?					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× 1 den	40	43,96 %	× 4 až 7 dní	19	20,88 %
× 2 až 3 dny	16	17,58 %	× delší	16	17,58 %
4. JAKÉ JE ZAMĚŘENÍ POBYTU, JAKÝ JE VÁŠ DŮVOD NÁVŠTĚVY? (VYBERTE CCA 3 MOŽNOSTI)					
Možnosti			Počet	Procenta	
× pěší turistika			58	63,74 %	
× cykloturistika			39	42,86 %	
× návštěva příbuzných/známých			13	14,29 %	
× poznávání regionu (památky, historie atd.)			54	59,34 %	
× tradiční akce (farmářské trhy, folklór, nákup regionálních produktů atd.)			11	12,09 %	
× koupání, letní sporty			39	42,86 %	
× venkovská agroturistika			2	2,20 %	
× pracovní aktivity			10	10,99 %	
× vlastní odpověď			15	16,48 %	
5. JAK CELKOVĚ HODNOTÍTE KVALITU POSKYTOVANÝCH SLUŽEB A ÚROVEŇ INFRASTRUKTURY V REGIONU?					
Možnosti	velmi dobře	spíše dobře	spíše špatně	velmi špatně	celkem odpovědi
× ubytovací služby (kempy, hotely, penziony atd.)	10,14 %	60,87 %	24,64 %	4,35 %	69
× stravovací služby (restaurace, kiosky, atd.)	10,00 %	64,44 %	18,89 %	6,67 %	90
× služby pro pěší turisty	27,27 %	54,55 %	13,64 %	4,55 %	88
× služby pro cykloturisty	24,05 %	46,84 %	17,72 %	11,39 %	79
× dopravní infrastruktura (silnice, parkoviště)	24,72 %	40,45 %	23,60 %	11,24 %	89
× místní orientační značení (směrovky, tabule)	42,53 %	48,28 %	5,75 %	3,45 %	87
× poskytování informací o regionu	33,72 %	37,21 %	24,42 %	4,65 %	86
× péče o památky a turistické atraktivty	30,68 %	45,45 %	17,05 %	6,82 %	88
× péče o životní prostředí	36,36 %	42,05 %	13,64 %	7,95 %	88
× drobný prodej (suveníry, regionální produkty)	23,17 %	45,12 %	23,17 %	8,54 %	82
× nabídka programů pro volný čas	30,86 %	29,63 %	33,33 %	6,17 %	81
× úroveň personálu ve službách cestovního ruchu	20,00 %	44,71 %	30,59 %	4,71 %	85
× ochota místních obyvatel	36,36 %	48,86 %	10,23 %	4,55 %	88
PRŮMĚR	26,91 %	46,80 %	19,74 %	6,54 %	X

6. UVAŽUJETE O OPAKOVANÉ NÁVŠTĚVĚ TOHOTO REGIONU?									
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta	
× ano	80	87,91 %	× ne	3	3,30 %	× nevím	8	8,79 %	
7. POHLAVÍ									
Možnosti			Počet	Procenta	Možnosti			Počet	Procenta
× žena			47	51,65 %	× muž			44	48,35 %
8. VĚK									
Možnosti			Počet	Procenta	Možnosti			Počet	Procenta
× do 14 let			0	0,00 %	× 41 - 60 let			15	16,48 %
× 15 - 25 let			37	40,66 %	× 61 - 80 let			2	2,20 %
× 26 - 40 let			37	40,66 %	× nad 80 let			0	0,00 %
9. PROSTOR PRO VAŠE NÁVRHY A PŘIPOMÍNKY K PROBLEMATICE CESTOVNÍHO RUCHU V TOMTO REGIONU									
Možnosti			Počet	Procenta	Možnosti			Počet	Procenta
× využito			9	9,89 %	× nevyžito			82	90,11 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření pro návštěvníky Železnohorského regionu

Příloha 7: Dotazník pro podnikatele v MAS Železnohorský region

Dobrý den,

ve spolupráci s Místní akční skupinou (MAS) Železnohorský region provádím dotazníkové šetření, které je zaměřeno na podnikatele v Železnohorském regionu, kteří vyvíjí podnikatelské aktivity v oblasti cestovního ruchu. Výsledky tohoto šetření pomohou ke zpracování diplomové práce s názvem „Cestovní ruch jako jeden z nástrojů rozvoje venkova“.

Děkuji za Váš čas a ochotu při vyplňování tohoto dotazníku.

Bc. Jakub Muška, student Fakulty ekonomicko-správní, Univerzity Pardubice

UPOZORNĚNÍ: Pokud není uvedeno jinak, označte prosím pouze jednu odpověď.
Odpovědi označujte „X“ v šedivém poli.

1. Spolupracujete s MAS Železnohorský region?

☐	ano	(pokud ano, odpovězte pouze na otázky č. 2 - 10)
☐	ne	(pokud ne, odpovězte pouze na otázky č. 5 - 11)

2. Uveďte, jakým způsobem Vám pomáhá MAS Železnohorský region v podnikání?

--

3. Jakým způsobem by Vám ještě mohla pomoci MAS Železnohorský region v podnikání?

(můžete označit více odpovědí)

☐	vytvořením interaktivní mapy na webových stránkách (např.: památky, turistické trasy, ubytování, stravování atd.)
☐	společná nabídka vzájemně doplňujících produktů (např. ubytování, stravování, poznávání)
☐	zvýšení propagace
☐	jiné

Uveďte jakým způsobem:

Uveďte jak:

4. Jakým způsobem pomohla Vaše firma k rozvoji MAS Železnohorský region?

(můžete označit více odpovědí)

☐	sponzoring	☐	propagace	☐	spolupráce na projektech
☐	jiné	<i>Uveďte jak:</i> <input type="text"/>			

5. Čerpali jste v minulosti dotace na podporu rozvoje Vašeho podniku?

☐	ano	<i>Uveďte zdroj:</i> <input type="text"/>
☐	ne	

6. Jaké nástroje by se měly využívat k propagaci regionu? (vyberte cca 2)

☐	internetové stránky	☐	televize
☐	propagační letáky	☐	rádio
☐	místní rozhlas	☐	jiné

Uveďte, které:

7. Které z následujících faktorů nejvíce ovlivňují Vaši podnikatelskou činnost? (vyberte cca 4)

☐	obecná ekonomická situace	☐	dostupnost kvalifikované pracovní síly
☐	konkurence	☐	dostupnost finančních zdrojů (dotace, úvěry)
☐	legislativní požadavky	☐	vedení obce a činnost obecní správy
☐	náklady na materiál	☐	dopravní dostupnost (silnice, spoje)
☐	náklady na energie	☐	dostupnost prostor pro rozšíření podniku
☐	místní poplatky	☐	občanské vybavení v místě (pošta, hasiči, atd.)
☐	nájemné	☐	úroveň propagace
☐	územní plán	☐	poloha obce
☐	jiné	<i>Uveďte, které:</i> <input type="text"/>	

8. Váš obor podnikání. (můžete označit více odpovědí)

☐	ubytování	☐	cestovní kancelář/agentura
☐	stravování	☐	kultura
☐	obchod	☐	sport
☐	jiný	Uved'te, který: <input type="text"/>	

9. Hodnotíte činnost MAS Železnohorský region jako prospěšnou?

☐	ano	☐	ne	☐	nemohu posoudit
--------------------------	-----	--------------------------	----	--------------------------	-----------------

10. Prostor pro Vaše návrh a připomínky vztahující se k MAS Železnohorský region.

11. Máte zájem o spolupráci s MAS Železnohorský region?

☐	ano	Uved'te kontakt: <input type="text"/>
☐	ne	

Příloha 8. Výsledky dotazníkového šetření pro podnikatele v MAS Železnohorský regionu

1. SPOLUPRACUJETE S MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION?					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× ano	9	60,00 %	× ne	6	40,00 %
2. UVEĎTE, JAKÝM ZPŮSOBEM VÁM POMÁHÁ MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION V PODNIKÁNÍ?					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× propagace	7	31,82 %	× účast na seminářích	3	13,64 %
× získávání informací	6	27,27 %	× vzdělávání	1	4,55 %
× spolupráce s ostatními subjekty	3	13,64 %	× bezplatná účast na regionálních akcích	2	9,09 %
3. JAKÝM ZPŮSOBEM BY VÁM JEŠTĚ MOHLA POMOCI MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION V PODNIKÁNÍ?					
Možnosti			Počet	Procenta	
× vytvořením interaktivní mapy na webových stránkách			7	41,18 %	
× společná nabídka vzájemně doplňujících produktů			5	29,41 %	
× zvýšení propagace			4	23,53 %	
× jiné			1	5,88 %	
4. JAKÝM ZPŮSOBEM POMOHLA VAŠE FIRMA K ROZVOJI MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION?					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× sponzoring	0	0,00 %	× spolupráce na projektech	6	46,15 %
× propagace	6	46,15 %	× jiné	1	7,69 %
5. ČERPALI JSTE V MINULOSTI DOTACE NA PODPORU ROZVOJE VAŠEHO PODNIKU?					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× ano	2	13,33 %	× ne	13	86,67 %
6. JAKÉ NÁSTROJE BY SE MĚLY VYUŽÍVAT K PROPAGACI REGIONU? (VYBERTE CCA 2 MOŽNOSTI)					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× internetové stránky	10	23,81 %	× televize	10	23,81 %
× propagační letáky	9	21,43 %	× rádio	9	21,43 %
× místní rozhlas	3	7,14 %	× jiné	1	2,38 %
7. KTERÉ Z NÁSLEDUJÍCÍCH FAKTORŮ NEJVÍCE OVLIVŇUJÍ VAŠI PODNIKATELSKOU ČINNOST? (VYBERTE CCA 4 MOŽNOSTI)					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× obecná ekonomická situace	11	19,64 %	× dostupnost finančních zdrojů	5	8,93 %
× konkurence	4	7,14 %	× vedení obce a činnost obecní správy	0	0,00 %
× legislativní požadavky	2	3,57 %	× dopravní dostupnost	4	7,14 %
× náklady na materiál	6	10,71 %	× dostupnost prostor pro rozšíření podniku	1	1,79 %
× náklady na energie	6	10,71 %	× občanské vybavení v místě	1	1,79 %
× místní poplatky	1	1,79 %	× úroveň propagace	4	7,14 %
× nájemné	2	3,57 %	× poloha obce	6	10,71 %
× územní plán	0	0,00 %	× jiné	0	0,00 %
× dostupnost kvalifikované pracovní síly				3	5,36 %
8. VÁŠ OBOR PODNIKÁNÍ					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× ubytování	7	23,33 %	× cestovní kancelář	1	3,33 %
× stravování	7	23,33 %	× kultura	2	6,67 %
× obchod	3	10,00 %	× sport	5	16,67 %
× jiný	5	16,67 %			

9. HODNOTÍTE ČINNOST MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION JAKO PROSPĚŠNOU?					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× ano	11	73,33 %	× ne	0	0,00 %
× nemohu posoudit	4	26,67 %			
10. PROSTOR PRO VAŠE NÁVRHY A PŘIPOMÍNKY VZTAHUJÍCÍ SE K MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× využito	3	20,00 %	× nevyžito	12	80,00 %
11. MÁTE ZÁJEM O SPOLUPRÁCI S MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION?					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× ano	2	33,33 %	× ne	4	66,67 %
12. NÁVRATNOST DOTAZNÍKŮ					
Možnosti	Počet	Procenta	Možnosti	Počet	Procenta
× vyplněno	15	10,71 %	× nevyplněno	125	89,29 %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z dotazníkového šetření pro podnikatele v Železnohorského regionu